

Детско-юношеска класика

 ЗЛАТНО ПЕРО

БРАТЯ ГРИМ
ПРИКАЗКИ

Издателска къща „Хермес“

БРАТЯ ГРИМ ПРИКАЗКИ

Превод: Ели Буздрева

chitanka.info

Няма дете на земята, което да не е чувало за вълка и седемте козлета, за красивата Пепеляшка, станала кралица. Ами за храбрия шивач и срещата му с великана? А да не говорим за Червената шапчица, която едва не загинала в търбуха на коварния вълк. Всички тези приказки и още много други можете да откриете, малки читатели, във вълшебния приказен свят на Братя Грим.

ВЕЛИЧКА НАСТРАДИНОВА

ПРЕДГОВОР

Много стари са тези приказки. Те са от времето, когато е имало великани, магьосници, горски човечета, спящи красавици и всякакви вълшебни неща. И не само вълшебни, но и страшни. Ох, ох! Ще ви побият тръпки, когато прочетете за човека, който не познавал страх. И стоял край огъня с разни обесени хора, влязъл в омагьосан замък, играл на кегли с мъртвци... Ами великантите? Ами еднорогът? Ами вешниците, които ядат деца? Ооо, няма да ви плаша повече. Плашете се сами. Е, може и да се засмеете, когато четете за подвизите на храбрия шивач или за добрата сделка на селянина, но може и да се зачудите.

Да, хората по онова време са били по-различни от нас. Ходели са да гледат как обезглавяват някого. Вие ще отидете ли на такова зрелище? Били са немилостиви и към децата. Пращали са ги да работят като чирачета още щом навършат седем години, гонели са ги от къщи по време на глад. Защото е имало жестоки гладни времена, времена на войни, набези, на опустошителни болести.

Затова и някои приказки са страшни. Но забележете — винаги доброто побеждава, или пък има поука — какво става, когато някой е пуснал в дома си нехранимайковци или е несговорчив като птичето, мишлете и наденичката.

А братята Грим не са поискали да разхубавяват и облагородяват тези велики творения на немския народ. Записали са старите приказки, тъй както са се разказвали. И вече близо сто и петдесет години децата ги четат и обичат. Защото... я пак да си помислим — променил ли се е светът чак толкова? И днес се срещат Червени шапчици. Само дето не носят кошнички, а чантички. И си ходят най-спокойно, тъй като вълците са из горите, а малките сладки момиченца си стоят по градовете и селата за радост на населението.

А великантите? Нали сте виждали големите мъже, които играят баскетбол? Е, не размахват тежки боздугани, а гонят една нищо и никаква топка, но щом така са се споразумели... А! И да не забравя —

няма нужда да ядете бяла змия. Учените чрез най-нова техника започнаха да разбират езика на маймуните и делфините. А едно детенце (това го писаха из вестниците) без всякакви компютри взело да схваща какво говорят птичките. Пепеляшките и днес могат да станат кралици. И царят Жабок си е жив и здрав (лично го познавам), само още не се е преобразил. Къде живее ли? Не казвам. Ще хукнете да го гледате и някой може да го настъпи в навалицата. И разбойниците пак ограбват някого. И малките сестрички спасяват братята си. И баба Хола изтърсва пухените завивки всяка зима... и вали сняг... И непрестанно трите предачки предат ли, предат нови приказки.

Величка Настрадинова

ВЪЛКЪТ И СЕДЕМТЕ КОЗЛЕТА

Живяла някога една коза. Тя имала седем малки козлета. Обичала ги, както майка обича децата си.

Веднъж решила да отиде в гората за храна. Повикала ги и седемте и им рекла:

— Мили деца, отивам в гората. Пазете се от вълка. Ако се вмъкне в къщата, ще ви изяде всички заедно с козината. Злодеят често се преструва, но веднага ще го познаете по дрезгавия му глас и по черните лапи.

Козлетата рекли:

— Не се тревожи за нас, мила майко, ще внимаваме.

Изврещяла козата и тръгнала спокойно за гората. Не минало много време, някой почукал на вратата и рекъл:

— Отворете, мили деца. Аз съм вашата майка и съм ви донесла подаръци.

Но козлетата познали по дрезгавия глас, че бил вълкът.

— Няма да отворим — извикали те. — Ти не си нашата майка, тя има благ и нежен глас, а твойт глас е дрезгав. Ти си вълкът.

Отишъл тогава вълкът при един бакалин и си купил голямо парче тебешир. Изял го и преправил гласа си на тънък. После се върнал, почукал на вратата и извикал:

— Отворете, мили деца. Аз съм вашата майка и съм ви донесла подаръци.

Но вълкът бил сложил черната си лапа на прозореца. Козлетата я видели и рекли:

— Няма да отворим. Нашата майка няма черни крака като теб. Ти си вълкът.

Тогава вълкът отишъл при един хлебар и му рекъл:

— Ударих си крака, намажи го с малко тесто.

Хлебарят намазал лапата му с тесто. Отишъл после вълкът при мелничаря и му рекъл:

— Поръси ми лапата с малко бяло брашно.

Мелничарят се досетил, че вълкът иска да изльже някого и му отказал, но вълкът ревнал насреща му:

— Не го ли направиши, ще те изям.

Уплашил се мелничарят и поръсил върху лапата му малко брашно. Тя станала бяла. Да, така постъпват хората.

Отишъл тогава злосторникът за трети път до къщата на козлетата, почукал и рекъл:

— Отворете, деца! Аз съм милата ви майка. Върнах се у дома и на всяко от вас нося по нещо.

Козлетата извикали:

— Покажи си първо лапата, за да се уверим, че ти си нашата мила майчица.

Сложил вълкът лапата си на прозореца и козленцата, щом видели, че лапата му е бяла, повярвали и му отворили вратата.

Ала кой влязъл вътре? Това бил вълкът. Козлетата се изплашили и всяко се скрило, където намери: едното се мушнало под масата, второто — в леглото, третото — в печката, четвъртото избягало в кухнята, петото — в скрина, шестото — под легена, седмото — в кутията на стенния часовник.

Но вълкът ги намерил всичките и без да се церемони много-много, ги глътнал едно след друго. Не открил само най-малкото козле, което било в кутията на часовника.

Като се заситил, вълкът се измъкнал навън, легнал на зелената поляна под едно дърво и заспал.

Не минало много време и старата коза се върнала от гората. Ах — и що да види! Вратата на къщата зеела, широко отворена, масата, столовете и пейките били прекатурени, легенът — съборен, а завивките и възглавниците — съмъкнати от леглото.

Тя потърсила децата си, но никъде не ги намерила. Викала ги едно след друго по име, но никое не ѝ отговаряло. Накрая, когато повикала най-малкото козле, ѝ се обадило едно тъничко гласче:

— Мила майчице, аз съм в кутията на часовника.

Извадила тя оттам козленцето и то ѝ разказало, че дошъл вълкът и изял всички останали. Можете да си представите колко много плакала тя за клетите си деца. Накрая, отчаяна, майката излязла навън, а най-малкото козле затичало след нея.

Като стигнали до поляната, видели вълка да лежи под дървото. Хъркал толкова силно, че чак клоните треперели. Козата го огледала от всички страни и видяла, че в издущия му търбух нещо мърда и рита.

„Ах, Господи — помислила си майката, — нима клетите ми рожби са още живи?“

Изпратила тя козлето да донесе бързо ножица, игла и конец от къщи. После започнала да разпаря търбуха на зяра. Едва направила един малък прорез, и първото козле си подало главата отвътре. Продължила да реже търбуха и шестте козлета изскочили едно след друго, живи и здрави, защото в лакомията си злосторникът ги бил нагълтал целите.

Каква радост била само! Замилвали козлетата обичната си майчица и заиграли като на сватба.

Но старата коза рекла:

— Сега идете и потърсете големи камъни, с които да напълним корема на злодея, докато спи.

Седемте козлета домъкнали набързо камъните и започнали да ги тъпчат в корема на вълка, колкото можел да побере. После майка им пак го зашила, и то толкова бързо, че вълкът не усетил нищо и не помръднал.

Когато най-сетне се наспал, вълкът станал. Бил много жаден. Решил да отиде до кладенеца и да се напие с вода. Но като тръгнал и се заклатушкал насам-натам, камъните се забълскали един в друг и започнали да трополят. Тогава той ревнал:

*Какво се мята, трополи
и в корема ми тежи?
Сякаш не са шест козлета,
а парчета от скали.*

Като стигнал до кладенеца и се навел над водата, тежките камъни го повлекли надолу и той се удавил.

Щом видели това, седемте козлета се завтекли натам и високо завикали:

— Вълкът умря! Вълкът умря!

И радостно се завъртели в танц заедно с майка си около кладенеца.

ЧЕРВЕНАТА ШАПЧИЦА

Имало едно време едно малко сладко момиченце. Всеки от пръв поглед го обиквал. Но най-много от всички го обичала баба му. Тя се чудела как да му угоди. Веднъж му подарила една шапчица от червено кадифе и понеже тя много му отивала и то не искало да носи вече никоя друга, нарекли го Червената шапчица. Един ден майка му рекла:

— Червена шапчице, ето ти сладки и едно шише вино. Занеси ги на баба си, за да се подкрепи с тях, защото е болна и изнемощяла. Тръгни рано, преди слънцето да е напекло, а като излезеш от къщи, внимавай и не се отклонявай от пътя, иначе ще паднеш, ще счупиш шишето и няма да има какво да занесеш на баба си. Като влезеш при нея, не забравяй да ѝ кажеш най-напред „Добро утро“ и не надничай из всички ъгли на къщата.

— Ще изпълня всичко както трябва — рекла Червената шапчица и се сбогувала с майка си.

Баба ѝ живеела на сред гората, на половин час път от селото. Тъкмо Червената шапчица навлязла сред дърветата и ето че я срешинал вълкът. Тя не знаела за лошия му нрав и затова не се уплашила от него.

— Добър ден, Червена шапчице — рекъл той.

— Дал Бог добро, Кумчо Вълчо.

— Накъде си тръгнала толкова рано, Червена шапчице?

— При баба.

— А какво криеш под престиilkата си?

— Сладки и вино. Вчера опекохме сладките за баба, за да я подкрепят и да ѝ дадат сили.

— А къде живее баба ти, Червена шапчице?

— На четвърт час по-навътре в гората. Къщичката ѝ е под трите големи дъба и е обградена с лешникови храсти, ти сигурно я знаеш — отвърнала Червената шапчица.

А вълкът си рекъл наум: „Това мъничко, крехко момиченце изглежда много вкусно за ядене и ще ми се услади повече от бабата. Но трябва да подхвани работата хитро, за да уловя и двете.“

Повървял той малко с Червената шапчица, а после ѝ рекъл:

— Червена шапчице, я виж какви хубави цветя растат наоколо. Чуй как пеят сладкопойните птички. Минаваш покрай тях така, като че ли бързаш за училище, а тук, в гората, е тъй весело и забавно.

Погледнала Червената шапчица и като видяла играта на слънчевите лъчи между клоните на дърветата и пъстрите прелестни цветя по земята, си рекла: „Ако занеса на баба букет свежи цветя, тя сигурно ще се зарадва. Толкова е рано още, че пак ще стигна при нея навреме.“

И тя свърнала от пътя и навлязла в гората да набере цветя. Но след всяко откъснато цвете ѝ се струвало, че малко по-нататък ще намери някое още по-хубаво и припвала към него и така навлизала все по-навътре сред дърветата.

А вълкът отишъл право в къщата на бабата и почукал на вратата.

— Кой е там?

— Червената шапчица. Нося ти сладки и вино. Отвори вратата.

— Натисни дръжката — викнала бабата, — много съм слаба и не мога да стана от леглото.

Натиснал вълкът дръжката, вратата се отворила и той, без да каже и дума, с един скок стигнал до леглото на бабата и я изял. После облякъл дрехите ѝ, сложил на главата си нощната ѝ шапчица, легнал в леглото и дръпнал завеските.

А Червената шапчица припкала сред цветята и като набрала толкова много, че повече не можела да носи, се сетила пак за баба си и се запътила към къщата ѝ. Учудила се, че вратата стои отворена, а като влязла вътре, стаята ѝ се видяла толкова необичайна, че си рекла: „О, Господи, колко страшно ми се струва днес у баба, а иначе ми е било толкова хубаво!“

Извикала тя: „Добро утро“, но не получила отговор. Тогава се приближила до леглото ѝ и дръпнала завеските. Там лежала баба ѝ, но шапчицата ѝ закривала лицето и тя изглеждала по-различна от обикновено.

— Бабо, защо са ти толкова големи ушите?

— За да те чувам по-добре.

— Бабо, а защо са ти толкова големи очите?

— За да те виждам по-добре.

— Бабо, защо са ти толкова големи ръцете?

- За да те хвана по-добре:
- Бабо, защо ти е толкова голяма устата?
- За да те изям по-лесно.

Щом изрекъл тези думи, вълкът скочил от леглото и излапал бедната Червена шапчица.

Като заситил глада си, той легнал пак в леглото, заспал и започнал шумно да хърка. В това време покрай къщата минал ловецът и си рекъл: „Ей, как силно хърка старата жена. Трябва да видя дали не се е случило нещо.“

Влязъл в стаята и като се приближил до леглото, видял, че вълкът лежи в него.

„Ах ти, стари грешнико, падна ли ми най-сетне в ръцете! — рекъл той. — Да знаеш само откога те чакам!“

Тъкмо се наканил да се прицели с пушката, когато му дошло наум, че вълкът може да е изял бабата, а за нея още може да има спасение. Затова не стрелял, ами взел една ножица и започнал да разпаря търбуха на заспалия вълк. Едва кърцнал няколко пъти и видял отвътре да се подава Червената шапчица, а като резнал още малко, момиченцето изскочило от корема на вълка и извикало:

— Ах, колко страшно беше в корема на вълка! Вътре беше толкова тъмно.

После излязла, също жива и здрава, и бабата, като едва си поемала дъх. А Червената шапчица бързо донесла големи камъни, с които напълнили корема на вълка и го зашили.

Като се събудил, вълкът поискал да стане и да избяга, но камъните били толкова тежки, че той паднал и умрял.

Отдъхнали си радостно и тримата. Ловецът одрал кожата на вълка и тръгнал с нея за вкъщи, бабата изяла сладките, изпила виното и се съвзела, а Червената шапчица си рекла: „Никога вече няма да се отбивам от пътя, щом мама ми е забранила.“

Разказват още, че веднъж, когато Червената шапчица пак отишла да занесе сладки на баба си, един друг вълк я срещнал в гората и започнал да я увещава да се отбие от пътя. Но Червената шапчица не го послушала, а продължила право към къщата на баба си. Като стигнала при нея, разказала й, че срещнала вълка, който я поздравил, но я изгледал толкова свирепо, че ако не си вървяла по пътя, той сигурно щял да я изяде.

— Ела — рекла бабата, — да заключим вратата, за да не може да влезе вътре.

Скоро вълкът почукал и викнал:

— Отвори, бабо, аз съм Червената шапчица, нося ти сладки.

Но Червената шапчица и баба й не се обадили и не отворили.

Вълкът започнал да снове около къщата, а накрая скочил на покрива и зачакал Червената шапчица да си тръгне вечерта за външи, та той да я издебне и да я изяде в тъмното.

Но бабата се досетила какво си е научил вълкът. Пред къщата имало голямо каменно корито и тя рекла на момиченцето:

— Вчера варих наденички. Вземи ведрото, Червена шапчице, и излей водата, в която вряха, в коритото.

Червената шапчица носила вода дотогава, докато се напълнило цялото корито. Миризмата на наденичките се разнесла чак до носа на вълка. Като я усетил, той погледнал надолу, а после така проточил врат, че не могъл да се задържи, ами се плъзнал надолу по покрива. Цамбурнал право в голямото корито и се удавил. А Червената шапчица си отишла весела външи и по пътя никой не ѝ сторил никакво зло.

ХЕНЗЕЛ И ГРЕТЕЛ

В началото на една голяма гора живеел беден дървар с жена си и двете си деца. Момченцето се називало Хензел, момиченцето — Гретел. Дърварят едва изкарвал пари за прехраната на семейството си, а дошло време, когато не можел вече да припечели дори за насыщния хляб. Една вечер си легнал пак угрожен и като се въртял неспокойно в постелята, въздъхнал и рекъл на жена си:

— Какво ще стане с нас? Как ще изхранваме клетите си деца, като за нас самите не остана нищо?

— Знаеш ли какво, мъжо — отвърнала жената, която била мащеха на децата, — утре рано-рано ще заведем децата в гората, там, където е най-гъста. Ще им запалим огън и на всяко ще дадем по къшай хляб. После ще се захванем с нашата работа и ще ги оставим сами. Те няма да могат да намерят обратния път за вкъщи и така ще се отървем от тях.

— Не, жено — рекъл мъжът, — не мога да направя това. Сърце не ми дава да оставя децата си сами в гората. Дивите зверове ще ги намерят и ще ги разкъсат.

— Ама че си глупав — рекла тя, — искаш и четиридесет да умрем от глад. Тогава не ти остава нищо друго, освен да сковеш дъските за ковчезите.

И тя не го оставила на мира, докато той не се съгласил.

— Все пак ми е жал за клетите деца — рекъл мъжът.

Двете деца също не могли да заспят от глад и чули какво рекла мащехата на бащата. Гретел горчиво заплакала и рекла на Хензел:

— Загубени сме!

— Мълчи, Гретел — рекъл Хензел, — не плачи, все ще измисля нещо.

И когато родителите им заспали, той станал, облякъл си палтенцето, отворил вратата и се промъкнал навън. Там месечината греела светла и белите дребни камъчета, посипани пред къщата, блестели като същински монети. Навел се Хензел и напълнил

джобовете на палтенцето си, колкото могъл. После се върнал вкъщи и рекъл на Гретел:

— Не се тревожи, мила сестрице. Спи спокойно, Господ няма да ни изостави.

И отново си легнал в леглото.

Като се съмнало, още преди слънцето да изгрее, жената дошла и събудила двете деца.

— Ставайте, мързеланковци! Отиваме в гората за дърва. После дала на всяко по къшет хляб и рекла:

— Това ви е за обед, ако го изядете по-рано, после нищо няма да получите.

Гретел мушнала хляба под престиilkата си, защото джобовете на Хензел били пълни с камъни. После всички заедно тръгнали към гората. Като повървели малко, Хензел се спрял и хвърлил поглед назад към къщата. Така направил няколко пъти. Бащата рекъл:

— Хензел, какво все гледаш и изоставаш назад? Внимавай и гледай в краката си!

— Ах, татко — рекъл Хензел, — гледам за бялото си котенце, което седи горе на покрива и иска да ми каже „сбогом“.

Жената рекла:

— Глупчо, това не е котенце, а утринното слънце, което грее над комина.

Но Хензел не гледал за котенцето, а хвърлял по пътя едно след друго лъскавите камъчета от джоба си. Щом стигнали насред гората, бащата рекъл:

— Сега, деца, идете и съберете дърва. Ще ви запаля огън, за да се сгреете.

Хензел и Гретел насьбрали цяла купчина суhi клони. Запалили огъня и когато пламъкът се издигнал нависоко, жената рекла:

— Деца, седнете сега край огъня и си починете. Ние ще отидем да насечем дърва. Като свършим, ще дойдем да ви вземем.

Хензел и Гретел седнали край огъня и щом станало обед, всеки от тях си изял коматчето хляб. И тъй като чували ударите на брадвата, мислели си, че баща им е наблизо. Ала това не били удари на брадва, а един клон, който той бил вързал за едно сухо дърво и вятърът го клател насам и натам. Децата стояли толкова дълго край огъня, че от умора

очите им се затворили и те заспали. Когато най-сетне се събудили, било вече тъмна нощ. Гретел се разплакала и рекла:

— Как ще излезем сега от гората?

А Хензел я утешил:

— Почекай малко, докато се покаже месечината, после лесно ще открием пътя.

А когато ясната месечина изгряла, Хензел уловил сестричката си за ръка и тръгнали по камъчетата, които сияели като новоизсечени монети и им показвали пътя. Вървели така през цялата нощ и щом започнало да се развиделява, стигнали до бащината къща. Почукали на вратата, а когато мащехата им отворила и видяла, че това са Хензел и Гретел, рекла:

— Вие, лоши деца, защо спахте толкова дълго в гората? Помислихме си, че няма да се върнете вече.

Не минало много време — мизерията ги налегнала отново и децата чули как една вечер мащехата рекла на бащата:

— Пак изядохме всичко, остана само половин хляб. На всичко това трябва да се сложи вече край! Децата трябва да се махнат оттук. Да ги заведем по-навътре в гората, за да не могат пак да намерят пътя за вкъщи. Няма друго спасение за нас.

Сърцето на мъжа се свило от жал и той рекъл:

— По-добре да разделим и последния залък с децата.

Но жената не давала и дума да се издума, ругаела го и го коряла. И тъй като той бил отстъпил веднъж, принудил се да отстъпи и втори път. Но децата били още будни и чули разговора. Когато родителите им заспали, Хензел отново станал от леглото, искал да излезе навън и да насьбере камъчета, както и предишния път, но жената била заключила вратата и Хензел не могъл да излезе. Но за да утеши сестричката си, рекъл:

— Не плачи, Гретел, спи спокойно, добрият дядо Господ ще се погрижи за нас.

Рано на другата сутрин жената влязла и накарала децата да станат от леглата. Дала им по един комат хляб, но той бил още по-малък от предишния път. По пътя за гората Хензел наронил хляба в джоба си, после започнал често да се спира и пускал по трохичка на земята.

— Хензел, защо се спираш и се обръщаш назад? — рекъл бащата. — Я си върви по пътя!

— Гледам за моето гъльбче, което е кацнало на покрива и иска да ми каже „сбогом“ — отвърнал Хензел.

— Глупчо — рекла жената, — това не е гъльбчето ти, а утринното слънце, което грее над комина.

Ала Хензел пускал една по една всички трохи по пътя. Жената завела децата още по-навътре в гората, чак там, където кракът им не бил стъпвал. Запалили пак голям огън и мащехата рекла:

— Деца, останете тук и ако сте уморени, можете да поспите. Ние ще отидем да насечем дърва, а довечера, щом свършим, ще дойдем да ви вземем.

Като станало обед, Гретел разделила своето парче хляб с Хензел, защото той изронил къшея си по пътя. После двамата заспали. Вечерта отминала, но никой не дошъл да вземе клетите деца. Събудили се те едва посред нощ и Хензел утешил сестричката си с думите:

— Почекай, Гретел, докато месечината се покаже, тогава ще можем да видим трохичките хляб, които наронах по пътя, те ще ни покажат пътя към къщи.

Като изгряла месечината, те тръгнали през гората, но не открили нито троха хляб, защото многобройните птици, които летят из полето и гората, ги били изкълвали.

Хензел рекъл на Гретел:

— Ще намерим пътя, не се бой.

Ала не го намерили.

Вървели през цялата нощ и на следващия ден чак до вечерта, но не могли да излязат от гората. Прегладнели, защото не били хапвали нищо друго, освен няколко ягоди, които видели в тревата по пътя, и били толкова уморени, че краката едва ги държали. Легнали те под едно дърво и заспали.

Настъпило и третото утро, откакто били напуснали бащиния дом. Поели пак на път, но навлизали все по-навътре в гората и ако скоро отникъде не дойделя помощ, те щели да загинат от глад. Като станало обед, децата видели красиво снежнобяло птиче върху един клон. То чуруликало тъй сладко, че те се спрели и се заслушали в песента му. Когато спряло да пее, птичето разперило криле и литнало пред децата. А те тръгнали след него, докато накрая стигнали до една къщичка.

Птичето кацнало на покрива. Като приближили, видели, че къщичката е направена от хляб и е покрита с козунак. А прозорците били от захар.

— Сега ще си направим чудесна гощавка — рекъл Хензел. — Аз ще изям едно парче от покрива, Гретел, а ти можеш да си хапнеш от прозореца. Той сигурно е много сладък.

Хензел протегнал нагоре ръце и си отчупил малко от покрива, за да опита дали е вкусен, а Гретел застанала до прозореца и захрупала от него.

Тогава от къщичката се разнесъл тънък глас:

— *Кой ми къщата люлее
и без страх яде от нея?*

А децата отвърнали:

— *Вятър, вятър силно вее,
къщичката той люлее.*

И без да се смущават, продължили да ядат. Хензел си отчупил едно голямо парче от покрива. Гретел си измъкнала цяло кръгло стъкло от прозореца, седнала и сладко захрускала. Но не щеш ли, вратата се отворила и една много-много стара жена, която се подпирала на тояга, се подала навън. Хензел и Гретел се изплашили толкова силно, че изпуснали парчетата, които държали в ръце. Старицата поклатила глава и рекла:

— Я, кой ви доведе тук, мили деца? Влезте и останете при мен, нищо лошо няма да ви сторя.

Хванала ги за ръце и ги въвела в къщичката. Сложила на трапезата най-вкусни лакомства — мляко и палачинки със захар, ябълки и орехи. После застлала с бели покривки две хубави легълца, а Хензел и Гретел се мушнали в тях и си помислили, че са в рая.

Ала старицата само се преструвала на добра, тя била зла вещица, която дебнела децата и била направила къщичката само за да ги

примами. Щом някое дете попаднело в ръцете ѝ, тя го убивала, опичала го и го изяждала — и този ден за нея бил празник. Вещиците имат червени очи и не виждат надалеч, но имат остро обоняние — като зверовете — и усещат приближаването на човек. Когато Хензел и Гретел се приближили до къщичката, вещицата злобно се изсмяла и ехидно рекла:

— Паднаха ми в ръцете, сега не могат да ми избягат!

Рано сутринта, преди да се събудят децата, тя била вече станала и като ги видяла, заспали сладко, с хубави румени бузки, си промърморила под носа:

— Добре ще си похапна, няма що.

После сграбчила Хензел с костеливата си ръка, завела го в една кошара и го затворила вътре зад една решетка. Колкото и да викал, нямало кой да му помогне. После отишла при Гретел, разтърсила я силно, за да я събуди, и извикала:

— Ставай, ленивке, донеси вода и сготви нещо хубаво за брат си. Затворила съм го в кошарата, за да се угои. А като се угои, ще го изям.

Гретел горчиво заплакала, ала напразно. Тя трябвало да свърши всичко, което злата вещица искала. За клетия Хензел било сготвено хубаво ядене, а Гретел получила само рачешки черупки. Всяка сутрин старицата отивала в кошарата и викала:

— Хензел, подай си пръста, за да видя дали скоро ще се угоиш.

Но Хензел ѝ подавал едно кокалче и старицата, която едва виждала с помътнелите си очи, не разбирала измамата. Мислела си, че това е пръстът на Хензел и се чудела, че той не се угоява. Като минали четири седмици, а Хензел си оставал все така мършав, тя изгубила търпение и не можела да чака повече.

— Хей, Гретел — викнала тя на момичето, — побързай и донеси вода. Тълст или мършав, утре ще заколя Хензел и ще го сготвя.

Ах, колко плакало клетото сестриче, докато носело водата, и как се стичали една подир друга сълзите по лицето му!

— Моля те, мили Боже, помогни ни! — викало то. — По-добре да ни бяха изляти дивите зверове в гората, поне щяхме да умрем заедно.

— Я да престанеш да хленчиш! — рекла старицата. — Нищо няма да ти помогне.

Рано сутринта Гретел трябвало да бъде навън, да закачи котела с водата и да накладе огън.

— Най-напред ще опечем хляба — рекла вещицата. — Вече запалих пещта и омесих тестото.

Забълскала тя клетата Гретел към пещта, а оттам бълвали вече огнени пламъци.

— Пъхни се вътре — рекла зата старица — и видж дали е добре загрята, за да сложим хляба.

Вещицата била намислила, щом Гретел влезе вътре, да я затвори и опече, защото искала да изяде и нея. Но Гретел се досетила какво ще направи зата старица и рекла:

— Не зная как да вляза вътре.

— Глупачка — рекла старицата, — не видждаш ли, че отворът е толкова голям, че и аз мога да вляза.

Дотътрила се до пещта и пъхнала вътре главата си. Тогава Гретел я бълснала толкова силно, че тя цялата се мушнала в пещта. Момичето затворило желязната вратичка и спуснало резето. Ех, че страховито запищяла вещицата! Но Гретел побягнала и зата старица изгоряла.

А Гретел се затичала право при Хензел, отворила кошарата и викнала:

— Хензел, ние сме спасени, старата вещица умря!

Изхвръкнал Хензел от кошарата като птиче от клетка, щом сестра му отворила вратичката. Колко много се радвали те, прегръщали се, скачали и се целували! И тъй като нямало вече от какво да се страхуват, влезли в къщата на вещицата. Там във всеки ъгъл имало по една ракла с бисери и скъпоценни камъни.

— По-хубави са от лъскавите камъчета — рекъл Хензел и напълнил джобовете си, колкото можели да поберат.

А Гретел рекла:

— И аз искам да занеса нещо вкъщи — и напълнила престилчицата си.

— А сега да тръгваме — рекъл Хензел — и да се измъкнем от омагьосаната гора.

Ала след като повървели няколко часа, стигнали до една голяма река.

— Как ще минем на другия бряг? — рекъл Хензел. — Не виджdam нито брод, нито мост.

— Няма и лодка — отвърнала Гретел, — но ей там плува една бяла патица. Ако я помоля, тя може да ни пренесе.

Тогава тя извикала:

*— Пате, пате,
аз съм Гретел,
а това е бате.
Моля те, на гръб вземи ни,
през реката пренеси ни.*

Приближило се патето, качил се Хензел върху гърба му и рекъл на сестричето си да седне до него.

— Не — отвърнала Гретел, — на патето ще му стане много тежко. По-добре да ни пренесе един по един.

Доброто пате така и направило, а когато те преминали отвъд и повървели малко, гората започнала да им се вижда все по-позната. Накрая зърнали и бащината къща. Затичали се натам и като влезли вътре, се хвърлили в прегръдките на баща си. Мъжът не видял бял ден, откакто оставил децата в гората, а жена му била вече умряла. Гретел изтърсила престилчицата си и на пода се посипали бисери и скъпоценни камъни, а и Хензел вадел шепа след шепа от джобовете си. Така дошъл краят на всички мъки и те заживели радостно и щастливо.

СПЯЩАТА КРАСАВИЦА

Живели някога цар и царица. Те всеки ден си казвали:

— Ех, да си имахме дете!

Но дете все не им се раждало.

Случило се така, че веднъж, когато царицата отишла на реката, от водата се показала една жаба и скочила на брега. Тя рекла на царицата:

— Желанието ти ще се сбъдне. Преди да изтече и година, ти ще родиш дъщеря.

Станало така, както жабата предрекла, и царицата родила момиче. То било толкова хубаво, че царят не можел да си намери място от радост и вдигнал голямо пиршество. Поканил не само роднини, приятели и познати, а и орисниците, за да бъдат благосклонни към детето. В неговото царство имало тринадесет орисници, но понеже той имал само дванадесет златни блюда, отредени за тях, то една от орисниците трябвало да си остане у дома.

Пиршеството било блъскаво и пищно, а накрая орисниците дарили детето с вълшебните си дарове: едната с добродетелност, другата с хубост, третата с богатство и така една след друга с всичко, което човек може да си пожелае на този свят. След като единадесет от орисниците изрекли благословията си, неочеквано влязла тринадесетата. Искала да си отмъсти за това, че не е поканена, и без да поздрави или да погледне някого, тя викнала високо:

— Като стане на петнадесет години, нека царската дъщеря да се убоде на вретено и да се повали мъртва на земята.

И без да каже нито дума повече, се обърнала и напуснała залата. Всички се уплашили, но тогава напред пристъпила дванадесетата орисница, която още не била изрекла пожеланието си, и понеже не можела да отмени злата орисия, а само да я смекчи, тя рекла:

— Но не смърт да повали царската дъщеря, а само стогодишен дълбок сън.

Царят, който много искал да предпази любимото си дете от нещастието, издал заповед да изгорят всички вретена надлъж и нашир из царството. Пожеланията на останалите орисници се събъднали до едно и момичето пораснало толкова хубаво, добродетелно, мило и разсъдливо, че всеки го обиквал още щом го видел.

Случило се така, че в деня, когато навършило петнадесет години, царят и царицата не били в двореца и момичето останало само. Тръгнало то да обикаля на воля и да разглежда всички стаи и накрая стигнало до една стара кула. Изкачило се по тясната вита стълба и стигнало до една малка врата. В ключалката бил пъхнат ръждив ключ и когато момичето го превъртяло, вратата мигом се отворила. Насреща си видяло малка стая, а вътре седяла една старица с вретено и предяла усърдно лен.

— Добър ден, стара майчице — рекла царкинята, — какво правиш тук?

— Преда — отвърнала старицата и кимнала.

— А какво е това нещо, което така чевръсто подскача в ръцете ти? — попитало момичето, взело врetenото и се опитало и то да преде.

Но щом докоснало врetenото, думите на злата орисница се събъднали — момичето уболо пръста си.

В мига, в който усетило болката, паднало връз леглото и потънало в дълбок сън. Този сън обгърнал целия дворец. Царят и царицата, които току-що се били върнали и влезли в залата, мигом заспали, а с тях — и цялата им свита. Заспали конете в конюшнята, кучетата на двора, гъльбите на покрива и мухите по стените. Дори огънят, който искрял в огнището, угаснал, а месото, сложено да се пече, спряло да цвърчи. Готовачът, който тъкмо се канел да зашлени една плесница на помощника си, понеже момчето било събъркало нещо, заспал. Вятърът също притихнал, а по дърветата пред двореца не помръдвал вече нито лист.

Около двореца израснали тръни, които всяка година избуявали все повече. Накрая обградили всичко наоколо и плъзнали толкова нависоко, че затулили целия дворец, така че дори и знамето на покрива оставало скрито от хорските погледи.

Ала надлъж и нашир из страната се разнесла мълвата за Спящата красавица, защото така нарекли царкинята. От време на време идвали царски синове, които се опитвали да проникнат през живия плет в

двореца, но на никой от тях това не се удавало. Тръните сякаш имали ръце. Оплитали ги така здраво, че момците оставали провесени по тях, без да могат да се освободят, и умирали от ужасна смърт.

След много години веднъж в страната пристигнал пак един царски син. Чул той от някакъв старец за трънливия плет, зад който имало дворец, където вече сто години спяла една прекрасна царкиня, а с нея спели царят, царицата и цялата им свита. Старецът знаел още от дядо си, че и по-рано са идвали много царски синове, които се опитвали да си пробият път през трънаците, но намирали там смъртта си.

Тогава момъкът рекъл:

— Аз не се боя, ще отида да видя Спящата красавица.

Добродушният старец се опитал да го разубеди, но момъкът не се вслушал в думите му.

Ала стоте години били вече изтекли и настъпил денят, когато Спящата красавица трябвало да се събуди. И като се приближил царският син до трънливия плет, там нямало вече тръни, а едри прекрасни цветя, които сами се отдръпнали и го пуснали да мине невредим, а след него отново се преобразили в тръни.

Царският син видял на двора легнали и заспали конете и пъстрите ловджийски кучета, а на покрива се гушели гъльбите, скрили главици под крилата си. После влязъл в двореца и видял мухите, заспали по стените. Готовчът в кухнята още държал ръката си така, сякаш искал да удари момчето, а помощницата му стискала една черна, недооскубана кокошка.

Продължил той нататък и видял в залата цялата царска свита налягала и заспала, а на троновете си спели царят и царицата. Навсякъде царяла такава тишина, че той долавял собственото си дишане. Накрая стигнал до кулата и отворил вратата към малката стая, в която спяла царската дъщеря. Тя лежала на леглото и била толкова хубава, че той не можел да я се нагледа. Не се стърпял, навел се и я целунал.

Щом я докоснал с устните си, Спящата красавица отворила очи, събудила се, погледнала го и се усмихнала. После те слезли заедно долу и тогава се събудил царят, след него — царицата и цялата царска свита и учудено се огледали наоколо.

Конете на двора се изправили на крака и разтърсили гриви, ловджийските кучета скочили и завъртели опашки, гъльбите по покрива подали главици изпод крилата си и литнали към полето, мухите отново запълзели по стените, огънят в кухнята лумнал, заискрил, заблещукал и яденето почнало да ври, печеното мясо — да цвърчи. Готвачът ударил на помощника си такава плесница, че той запищял. Помощницата почнала пак да скубе кокошката.

А после отпразнували сватбата на царския син със Спящата красавица и те живели честито до края на дните си.

ПЕПЕЛЯШКА

Жената на един богат човек се разболяла и като разбрала, че краят ѝ наближава, повикала единствената си дъщеричка до леглото си и ѝ рекла:

— Мило дете, бъди все така кротко и добро и Дядо Господ винаги ще ти помага, а аз ще те гледам от небето и ще бдя над теб.

После затворила очи и издъхнала. Момиченцето ходело всеки ден на гроба на майка си и плачело, но си останало кротко и добро.

Дошла зимата и снегът покрил гроба на майката с бял покров, а когато пролетното слънце разтопило снежните преспи, мъжът се оженил повторно.

Новата му жена довела в къщата две дъщери — с хубави и бели лица, ала с проклети и лоши сърца. И за клетото заварениче настъпили тежки дни.

— Защо тази глупава гъска стои в стаята при нас? — рекли дъщерите веднъж. — Който иска да яде хляб, трябва да си го заслужи. В кухнята ѝ е мястото, а не тук!

Взели на момиченцето хубавите дрехи, навлекли му една стара сива престилка и му дали да обуе дървени обувки.

— Я вижте гордата принцеса как се е пременила! — викнали те, закикотили се и повели момичето към кухнята.

От сутрин до вечер то вършело най-тежката работа — ставало в ранни зори, носело вода, палело огъня, готовело и миело. А двете сестри го тормозели непрекъснато, подигравали му се и разсипвали графа и лещата в пепелта, за да го карат да събира зърната повторно. Вечер, уморено до смърт, момичето лягало да спи в пепелта край огнището, защото за него нямало отредено легло. И тъй като винаги изглеждало прашно и измърсено, нарекли го Пепеляшка.

Случило се така, че веднъж бащата тръгнал на панаир и попитал двете доведени дъщери какво да им донесе оттам.

— Хубави дрехи — рекла едната.

— Перли и скъпоценни камъни — добавила втората.

— А ти, Пепеляшке — попитал той, — какво ще си поискаш?

— Искам да ми донесеш първата клонка, която се закачи на шапката ти, като се връща към къщи.

Купил бащата на двете си доведени дъщери хубави рокли, перли и скъпоценни камъни, а на връщане, като минавал през гората, една лешникова клонка го пернала през шапката и я съборила на земята. Откършил той клонката и я взел със себе си. Като се приbral вкъщи, дал на доведените си дъщери каквото си били пожелали, а на Пепеляшка — клонката от лешниковото дръвче. Пепеляшка му поблагодарила, отишла на гроба на майка си, засадила я там и плакала толкова много, че сълзите, които се леели от очите ѝ, напоили клонката. Тя пуснala корени и се превърнала в прекрасно дърво. Пепеляшка ходела на гроба по три пъти на ден, седяла под дървото, плачела и се молела. И всеки път на дървото кацало едно бяло птиче и щом Пепеляшка си пожелаела нещо, птичето ѝ пускало това, което тя си била искала.

Случило се така, че царят устроил бал, който щял да трае три дни. На бала били поканени всички хубави девойки в царството, за да си избере синът му съпруга между тях. Двете доведени дъщери, щом чули, че и те ще отидат на бала, се зарадвали, извикали Пепеляшка и ѝ рекли:

— Среши ни косите, изльскай ни обувките и закопчай токичките.
Отиваме на бала в царския дворец.

Пепеляшка покорно свършила всичко, ала заплакала, защото и на нея ѝ се искало да потанцува, и помолила мащехата си да я пусне.

— Не се ли виждаш, че си цялата в прах и пепел, та искаш да отидеш на бал? Нямаш нито рокля, нито пък обувки, а ти се ще да танцуваш!

Но тъй като Пепеляшка продължавала да я моли, тя рекла накрая:

— Изсипала съм една паница леща в пепелта. Ако събереш зърната за два часа, ще те пусна да отидеш.

Момичето излязло през задната врата на градината и викнало:

— Гълъби и гургулички,
всички вие мили птички,

*долетете, помогнете,
лошите зрънца клъвнете,
хубавите съберете.*

Тогава през кухненския прозорец влезли две бели гълъбчета, след тях гургулички, а накрая влетели на орляци всички птички под небосклона и кацнали около пепелта. Гълъбчетата заклатили главици и почнали да кълват, а после закълвали и останалите птици и пускали всички хубави зърна в паницата. Не минал и час и те били свършили работата, а после отлетели пак през прозореца. Момичето занесло паницата на мащехата, радвало се и вярвало, че сега вече ще получи позволението й да отиде на бала. Но мащехата рекла:

— Не, Пепеляшке, нямаш рокля, а и не можеш да танцуваш. Ще ни направиш за смях пред всички.

Ала момичето пак заплакало и тогава тя рекла:

— Ако можеш да ми събереш две паници, пълни с леща, за един час от пепелта, ще те пусна на бала.

Мислела си, че е невъзможно Пепеляшка да се справи с тази задача. Щом двете паници с леща били изсипани в пепелта, Пепеляшка излязла пак през задната врата в градината и викнала:

*— Гълъби и гургулички,
всички вие мили птички,
долетете, помогнете,
лошите зрънца клъвнете,
хубавите съберете.*

Тогава през кухненския прозорец влезли две бели гълъбчета, след тях гургулички, а накрая влетели на орляци всички птички под небосклона и кацнали около пепелта. Гълъбчетата заклатили главици и почнали да кълват, а после закълвали и останалите птици, като пускали всички хубави зърна в паниците. Не минал и половин час и те свършили работата и отлетели пак през прозореца. Момичето занесло паниците на мащехата, радвало се и вярвало, че сега вече ще получи позволението й да отиде на бала. Ала мащехата рекла:

— И това няма да ти помогне. Няма да отидеш на бала, защото нямаш рокля и не можеш да танцуваш. Ще ни направиш за смях пред всички.

След това ѝ обърнала гръб и побързала да излезе с двете си горделиви дъщери.

Като останала къщата празна, Пепеляшка отишла на гроба на майка си, спряла се под лешниковото дръвче и викнала:

— Дръвче, дръвче, залюлей се,
дръвче, дръвче, разклати се,
в златни дрехи облечи ме,
с бяло сребро накичи ме.

Тогава птичето пуснало една златна рокля и сърмени пантофки, общити със сребро. Пепеляшка набързо облякла роклята и отишла на бала. Сестрите ѝ и мащехата не я познали, помислили я за царкиня от някое далечно царство — тъй хубава била тя в златната си премяна. Не се и сетили за Пепеляшка, мислели, че тя си седи у дома сред мръсотията и събира лещата от пепелта. Царският син се приближил до хубавата непозната девойка, хванал я за ръка и затанцуval с нея. После не пожелал да танцува с никоя друга, не пускал ръката ѝ и щом дойдел някой друг да я кани на танц, отговарял:

— С тази девойка ще танцуувам аз.

Танците продължили чак до вечерта и станало време Пепеляшка да се прибира. Но царският син рекъл:

— Ще дойда да те изпратя.

Той искал да разбере откъде идвала тази хубавица. Ала пред къщи тя бързо се отскубнала и избягала в гъльбарника. Царският син останал да чака, докато се върнал бащата, и му казал, че непознатото момиче се е скрило в гъльбарника. Бащата си помислил, че може да е Пепеляшка. Поръчал да му донесат брадва и кирка, после разбил гъльбарника, ала го намерили празен. А като влезли в къщата, видели Пепеляшка да лежи в пепелта с мръсната си престилка и едно мътно кандило мъжделеело над огнището. Пепеляшка бързо се била измъкнала от задната страна на гъльбарника, изтичала до лешниковото дръвче, съблякла там златната дреха, оставила я на гроба, а птичето я

прибрало. После навлякла пак сивата си престилка и легнала край пепелта в кухнята.

На другия ден, когато празненството почнало отново, а родителите и доведените ѝ сестри излезли, Пепеляшка отишla при лешниковото дърво и рекла:

— Дръвче, дръвче, залюлей се,
дръвче, дръвче, разклати се,
в златни дрехи облечи ме,
с бяло сребро накичи ме.

Тогава птичето пуснало една рокля, която била още по-красива от предишната. Когато Пепеляшка се появила на бала с нея, всички се удивили на хубостта ѝ. Царският син, който я чакал с нетърпение да дойде, я хванал веднага за ръка и танцуval само с нея. Когато дойдел някой друг да я кани на танц, той отговарял:

— С тази девойка ще танцуувам аз.

Свечерило се и станало време Пепеляшка да се прибира, а царският син тръгнал след нея, за да види в коя къща ще отиде. Ала тя пак му се изпълзнала и избягала в градината зад къщата. Там имало едно високо дърво със сочни зрели круши. Тя се покатерила бързо като категичка, сгущила се между клоните и царският син не разbral къде се е скрила. Но почакал да си дойде бащата и му рекъл:

— Непознатата девойка пак ми се изпълзна и като че ли се скри между клоните на крушата.

Бащата си помислил, че може да е Пепеляшка, поръчал да му донесат брадва, отсякъл дървото, но не намерили никого между клоните му. А като влезли в кухнята, видели Пепеляшка да лежи в пепелта, защото тя била скочила от дървото, без да я забележат, отнесла прекрасната дреха на птичето от лешниковото дърво и навлякла пак сивата си престилка.

На третия ден, когато родителите и доведените ѝ сестри излезли, Пепеляшка пак отишla на гроба на майка си и рекла на дръвчето:

— Дръвче, дръвче, залюлей се,

*дръвче, дръвче, разклати се,
в златни дрехи облечи ме,
с бяло сребро накичи ме.*

Тогава птичето пуснало една рокля, която била още по-хубава и блъскава от предишните две, а пантофките били от чисто злато. Щом се появила с тази рокля на бала, всички ахнали и примрели. Царският син танцуval само с нея, а когато някой друг дойдел да я покани на танц, той отговарял:

— С тази девойка ще танцуваам аз.

Свечерило се и станало време Пепеляшка да се прибира, а царският син поискал да я изпрати, но тя така бързо му се изплъзнала, че той не могъл да я настигне. Но този път си бил послужил с хитрост — бил заповядал да намажат цялото стълбище със смола. Докато слизала по стъпалата, лявата пантофка на Пепеляшка се изхлузила от крака ѝ и залепнала там. Царският син я взел и я разгледал — пантофката била малка, изящна и от чисто злато.

На другата сутрин той отишъл при бащата и му рекъл:

— Девойката, която обуе тази пантофка, ще стане моя жена.

Зарадвали се двете сестри, защото краката им били хубави.

Влязла голямата с пантофката в стаята, за да я премери, а майката застанала до нея. Ала не могла да напъха големия си пръст в обувката. Тогава майка ѝ подала един нож и ѝ рекла:

— Отрежи пръста си! Като станеш царица, няма да ходиш пеша.

Отрязало момичето пръста си, напъхало едва-едва крака си в пантофката, стиснало зъби от болка и отишло при царския син. Взел я той на коня си като годеница и препуснал към двореца. Ала пътят им минавал покрай гроба, където две бели гълъбчета изгукали от лешниковото дърво:

*— Наведи се, погледни,
виж кракът ѝ как кърви,
таз девойка е лъжкиня,
не е твоята царкиня.*

Погледнал той към крака на момичето и видял как кръвта струяла от пантофката. Обърнал коня си и върнал лъжливата годеница в къщата на баща ѝ.

Сега другата сестра трябвало да премери обувката. Влязла тя в стаята и успяла да напъха пръстите си, ала петата не могла. Майка ѝ подала един нож и ѝ рекла:

— Отрежи малко от петата! Като станеш царица, няма да ходиш пеша.

Отрязало момичето малко от петата, напъхало едва-едва крака си в пантофката, стиснало от болка зъби и отишло при царския син. Взел я той на коня си като годеница и препуснал към двореца. Като минавали покрай гроба, двете гъльбчета изгукали от лешниковото дърво:

— Наведи се, погледни,
виж кракът ѝ как кърви,
таз девойка е лъжкиня,
не е твоята царкиня.

Погледнал той към крака на момичето и видял как кръвта струяла от обувката и багрела белите ѝ чорапи в червено. Обърнал царският син коня си, върнал лъжливата годеница в къщата на баща ѝ и рекъл:

— И тази не е истинската. Нямаш ли друга дъщеря?

— Не — отвърнал бащата. — Наистина от покойната ми жена имам още едно момиче, но то е толкова неу碌едно, че е невъзможно да бъде вашата годеница.

Поискал царският син да види момичето, но майката рекла:

— О, не, то е много мръсно и не бива да се показва пред хората.

Но царският син бил непреклонен и Пепеляшка била повикана. Измила си тя най-напред лицето и ръцете, после отишла при царския син и му се поклонила, а той ѝ подал пантофката. Седнала тя на едно трикрако столче, събула тежката дървена обувка и пъхнала крачето си в пантофката, която ѝ легнала като излята. А като се изправила и царският син видял лицето ѝ, разпознал хубавицата, която танцуvalа с него, и рекъл:

— Тази е истинската годеница!

Мащехата и двете сестри останали като попарени и пребледнели от завист и злоба, а царският син качил Пепеляшка на коня си и препуснал към двореца. Като минали покрай лешниковото дърво, двете бели гъльбчета изгукали:

*— Наведи се, погледни,
Виж — кракът ѝ не кърви,
тази прелестна девица
ще е твоята царица.*

Като изрекли тези думи, те литнали към Пепеляшка и кацнали на раменете ѝ — едното отляво, другото отдясно, и останали там.

На сватбата на Пепеляшка с царския син дошли и доведените сестри, които искали да ѝ се докарат, като споделят заедно с нея голямата радост. Когато младоженците тръгнали към черквата, голямата сестра застанала от дясната им страна, а малката — от лявата. Тогава двете гъльбчета им изкълвали по еднооко: на едната — лявото, на другата — дясното. А на излизане от черквата, когато малката сестра била отдясно, а голямата отляво, им изкълвали и другото. Така сестрите били наказани за злобата и завистта си със слепота до края на дните си.

ЖАБОКЪТ-ЦАР ИЛИ ЖЕЛЕЗНИЯТ ХАЙНРИХ

В онези далечни времена, когато все още се случвали чудеса, живял един цар. Всичките му дъщери били красиви, ала най-малката от тях била такава ненагледна хубавица, че дори слънцето, което вижда толкова много хубост по света, се удивлявало, щом огреело лицето ѝ. Близо до двореца на царя имало голяма тъмна гора, а в гората под една стара липа се гушел кладенец. Когато денят бил горещ, царската дъщеря отивала в гората и присядала до прохладния кладенец. И за да не ѝ е скучно, тя вземала една златна топка, подхвърляла я нависоко и я улавяла пак. Това била любимата ѝ игра.

Но веднъж се случило така, че златната топка на царкинята не паднала в ръцете ѝ, протегнати нагоре, а тупнала на земята и се търкулнала право във водата. Царкинята я проследила с очи, но топката се изгубила бързо от погледа ѝ, а кладенецът бил дълбок, толкова дълбок, че дъното му не се виждало. Тогава тя заплакала силно и неутешимо. И както ронела сълзи, дочула нечий глас да вика:

— Какво се е случило, царкиньо, плачеш така, че дори и камъните ще трогнеш с плача си.

Тя се огледала наоколо, за да види откъде ли идел този глас, и тогава съзряла един жабок, вирнал голямата си грозна глава от кладенеца.

— Ах, ти ли си, стари познайнико, дето не излизаш от водата — рекла тя, — плача за златната си топка. Тя падна в кладенеца.

— Избрърши сълзите и се успокой — отвърнал жабокът. — Аз бих могъл да ти помогна, но какво ще ми дадеш в замяна, ако извадя играчката ти от водата?

— Каквото си пожелаеш, драги жабоко — рекла тя, — дрехите ми, бисерите и скъпоценните камъни, ако искаш — и златната корона, която нося на главата си.

Ала жабокът отвърнал:

— Не искам нито дрехите ти, нито бисерите и скъпоценните камъни, нито пък златната ти корона. Но ако ме обикнеш и ме приемеш за свой другар в игрите, ако ми позволиш да седя до теб на трапезата, да ям от златната ти паничка и да пия от чашката ти, да спя в леглото ти, ако ми обещаеш всичко това, аз ще се гмурна в кладенеца и ще ти донеса златната топка.

— Да, да — побързала да изрече тя, — обещавам ти всичко, което искаш, само ми донеси топката.

В това време си помислила: „Какви ги дърдори глупавият жабок! Та неговото място е във водата. Той никога не може да бъде приятел на човека.“

Жабокът, след като получил обещанието, се гмурнал надълбоко и не след дълго се появил пак на повърхността, като носел топката в уста, и я оставил в тревата. Царската дъщеря се зарадвала много, щом видяла отново хубавата си играчка, вдигнала я от земята и се затичала с нея обратно към двореца.

— Почакай — извикал жабокът след нея, — вземи ме със себе си, аз не мога да тичам като теб.

Напразно квакал колкото му глас държи! Без да чува думите му, тя бързо се прибрала у дома и скоро забравила за бедния жабок. На него не му оставало нищо друго, освен да се върне в кладенеца.

На другия ден, когато принцесата седнала с царя и всички придворни на трапезата и започнала да яде от златната си паничка, се разнесъл странен шум: шляп-шляп, шляп-шляп — някой се изкачвал по мраморните стълбища. Стигнал додоре, почукал на вратата и извикал:

— Най-малка царкиньо, отвори вратата.

Тя скочила бързо от мястото си, за да види кой стои отвън, ала като отворила, видяла насреща си жабока. Затръшнала бързо вратата, седнала пак на трапезата, но треперела като лист от страх. Царят забелязал тревогата ѝ и попитал:

— От какво се изплаши, дете мое, да не би пред вратата да стои някой великан, който иска да те вземе?

— Ах, не — отвърнала тя, — не е великан, а един отвратителен жабок.

— Какво иска жабокът от тебе?

— Ох, мили татко, вчера, докато бях в гората и си играех край кладенеца, златната ми топка падна във водата. Разплаках се и тогава жабокът ми я извади. И тъй като прекалено много искаше, аз му обещах да го направя свой другар в игрите си, но не мислех, че той може да живее извън водата.

В това време на вратата се почукalo за втори път и се разнесъл глас:

— *Мъничка царкиньо, отвори
и в двореца ме пусни.
Забрави ли какво ми обеща
край кладенеца с хладната вода?
Мъничка царкиньо, отвори
и в двореца ме пусни.*

Тогава царят рекъл:

— Трябва да изпълниш това, което си обещала!

Царкинята отворила вратата, жабокът влязъл вътре и скок-подскок, все по петите ѝ, стигнал до нейния стол, спрял се и извикал:

— Сега ме вдигни да седна до тебе.

Тя се колебаела, докато най-накрая царят ѝ заповядал да го стори. Като се намерил на стола, жабокът поискал да се качи на масата, а после рекъл:

— А сега премести по-близо до мен златната си паничка, за да ядем заедно.

Тя изпълнила желанието му, но се виждало, че го прави с неохота. Жабокът се наял до насита, а на царкинята залците ѝ присядали на гърлото.

Накрая той рекъл:

— Заситих се и се уморих. Занеси ме в твоята стая и нагласи копринените завивки, за да си легнем и да поспим.

Царкинята се разплакала, тъй като се гнусяла от студения жабок, когото не смеела дори с пръст да докосне, а сега трябвало да спи с него в хубавото си чистичко легло. Но царят се разгневил и рекъл:

— Не презирай този, който ти е помогнал в беда.

Тогава тя уловила жабока с два пръста, понесла го към стаята си и го оставила в ъгъла. Но като си легнала, той допълзял до леглото и рекъл:

— Уморен съм и искам да спя удобно като теб. Вдигни ме или ще кажа на баща ти.

Тя много се разгневила, хванала го и с все сила го запратила обратно до стената.

— Там ти е мястото, мръсен жабок.

Но като паднал, той се превърнал в прекрасен принц.

След това, по волята на баща ѝ, станал неин другар и съпруг. Тогава ѝ разказал, че бил омагьосан от една зла вещица и никой, освен нея не можел да развали магията и да го избави от злата орисия. На другия ден двамата щели да отидат в неговото царство. После се унесли в сън, а на следващата сутрин, щом слънцето ги разбудило, се появила прекрасна каляска, в която били впрегнати осем бели коня. Главите им били обкичени с щраусови пера, а поводите им били от злато. Отзад стоял слугата на младия цар, това бил верният Хайнрих. Когато господарят му бил превърнат в жабок, верният Хайнрих бил толкова опечален, че поръчал да пристегнат сърцето му с три железни обръча, за да не се пръсне от мъка и жал. Каляската трябвало да отведе младия цар в неговото царство. Верният Хайнрих помогнал на двамата да се качат, настанил се отново отзад на каляската и бил изпълнен с радост.

Били изминали вече част от пътя, когато царският син дочул силен тръсък отзад, сякаш нещо се счупило. Обърнал се и извикал:

— Хайнрих, нещо става тук.

Чуй каляската как пука!

— Не е каляската, що пука,
а обръч — стегнал моето сърце,
което вехнеше от мъка, дорде,
изгубил вашето лице,
живяхте в кладенец дълбок,
превърнат на зелен жабок.

Още един път и още един път се разнесъл пукот, докато конете препускали към царския палат, а на царския син все му се струвало, че каляската се пропуква. Ала това били само обръчите, които един подир друг се откъсвали с пукот от сърцето на верния Хайнрих, защото най-сетне господарят му бил избавен и честит.

ВЕРНИЯТ ЙОХАНЕС

Имало някога един стар цар, който бил болен и си мислел: „Сигурно вече съм на смъртен одър.“ Тогава рекъл:

— Доведете ми верния Йоханес.

Верният Йоханес бил любимият му служител и се наричал така, защото му бил предан цял живот. Когато дошъл до леглото, царят му рекъл:

— Верни ми Йоханес, чувствам, че краят ми наближава и в този час нямам друга грижа, освен за моя син. Той е в онази млада възраст, когато човек невинаги знае какво да прави. Обещай ми да го учиш на всичко, което трябва да знае, и да му бъдеш като втори баща. Иначе аз няма да мога да скlopя спокойно очи.

Верният Йоханес отвърнал:

— Няма да го изоставя и ще му служа вярно, дори това да ми струва живота.

Старият цар рекъл:

— Тогава ще умра спокоен и в мир — после добавил: — След моята смърт му покажи целия дворец, всички стаи, зали и подземия и всички съкровища в тях. Но не му показвай последната стаичка в дългия коридор. Там е скрита картина с лика на царската дъщеря от златния дворец. Ако той зърне картина, ще изпита към нея силна любов, ще падне в несвяст на земята и заради нея ще се изложи на големи опасности. Ти трябва да го предпазиш от тях.

Верният Йоханес дал още веднъж на стария цар тържествен обет. После царят притихнал, сложил глава на възглавницата и предал Богу дух.

Погребали го, а верният Йоханес разказал на младия цар какво бил обещал на бащата на смъртния му одър и рекъл:

— Аз ще спазя това обещание и ще ти бъда верен, както бях верен и нему, дори това да ми струва живота.

Жалейните дни отминали и тогава верният Йоханес рекъл на младия цар:

— Време е да видиш наследството си. Ще ти покажа двореца на баща ти.

Развел го навсякъде и му показал всички богатства и прекрасните стаи. Не отворил само стаята, в която била онази опасна картина. А тя била така поставена, че погледът на този, който отворел вратата, попадал право върху нея, и била толкова хубаво нарисувана, че изглеждала като жива. Всеки, който я зърнел, си мисел, че няма по-миловидна и красива девойка на земята.

Но младият цар забелязал, че верният Йоханес всеки път подминава една от вратите и го попитал:

— Защо нито веднъж не ми отвори тази врата?

— В тази стая има нещо — отвърнал той, — от което ще се изплашиш.

А царят рекъл:

— Разгледах целия дворец, сега искам да знам какво има в тази стая — и посегнал насила да отвори вратата.

Верният Йоханес го възпрял и му рекъл:

— Обещах на баща ти, преди да склопи очи, че няма да видиш какво има в тази стая. Иначе и двама ни чака голямо нещастие.

— Не — отвърнал младият цар, — ако не вляза вътре, сигурно ще умра. Не ще имам нито миг покой, докато не видя със собствените си очи какво има вътре. А сега няма да мръдна от мястото си, докато не ми отвориш вратата.

Разбрал верният Йоханес, че нищо не можел да промени, и с болка на сърцето и безброй въздишки извадил ключа от голямата връзка.

Отворил вратата и влязъл пръв, като си мисел да прикрие с тялото си портрета, така че царят да не може да го види. Ала и това не помогнало! Царят се надигнал на пръсти, надникнал през рамото му и като зърнал лика на девойката, който бил прекрасен и блестял от злато и скъпоценни камъни, паднал в безсъзнание на земята. Верният Йоханес го вдигнал, занесъл го на ръце до леглото му и угрижено си мисел: „Нещастието се случи. Господи, какво ли ще стане сега!“

После го подкрепил с вино и царският син отново се съвзел. А първите думи, които изрекъл, били:

— Ax! Коя е тази ненагледна хубавица?

— Това е царската дъщеря от златния дворец — отвърнал верният Йоханес.

Царят продължил:

— Любовта ми към нея е толкова силна, че дори всички листа по дърветата да се превърнат в езици, пак не биха могли да я изкажат. Залагам живота си, за да спечеля царкинята. Ти си моят верен Йоханес, ти трябва да ми помогнеш.

Верният Йоханес дълго умувал как да се справи с тази мъчна задача. Защото било трудно дори да се зърне царкинята. Накрая измислил един начин и рекъл на царя:

— Всичко, което е около нея, е от злато — масите, столовете, паниците, купите, чашите и цялата покъщнина. В твоята съкровищница има пет бъчви злато. Нека златарите в царството да изработят от златото в едната от тях разновидни съдини и всякакви птици, дивеч и чудновати животни, които да ѝ харесат. Ще заминем с всичко това, за да опитаме късмета си.

Царят заповядал да бъдат доведени всички златари и те работили ден и нощ, докато най-накрая изработили чудно хубави златни предмети. Натоварили всичко на един кораб, а верният Йоханес и царят се преоблекли като търговци, за да не може никой да ги разпознае.

После заминали по море и пътували дълго, докато стигнали до града, където живеела царкинята от златния дворец.

Верният Йоханес накарал царя да остане на кораба и да го чака.

— Може и да ти доведа царската дъщеря — рекъл той. — Затова се погрижи всичко да бъде както трябва. Златните съдове нека бъдат подредени и целият кораб — украсен.

После събрали в един вързоп най-различни златни предмети, слязъл на брега и се запътил право към царския дворец.

Когато влязъл в двора, видял до кладенеца една хубава девойка, която държала две златни ведра в ръце и гребяла с тях вода.

Като се наканила да си тръгва и се обърнала, тя видяла непознатия и го попитала кой е. Той отвърнал:

— Аз съм търговец.

Отвързал вързопа и я накарал да погледне вътре. Тогава тя извикала:

— Ах, какви хубави златни предмети!

Оставила ведрата на земята и ги разгледала един по един. После рекла:

— Трябва да ги види царкинята. Тя много обича златни неща и сигурно ще ги купи всичките.

Хванала го тя за ръка и го повела към двореца, защото това била личната прислужница на царската дъщеря.

Като видяла златните предмети, царкинята останала много доволна и рекла:

— Изработени са толкова хубаво, че искам да ги купя всичките.

Но верният Йоханес отвърнал:

— Аз съм само слуга на един богат търговец. Това, което е тук, е нищо в сравнение с онова, което моят господар има на кораба си. Там са най-изкусните и великолепни неща, изработени някога от злато.

Тя поискала всичко да й бъде донесено, но той отвърнал:

— Количеството е толкова голямо, че ще трябват много дни и много зали, за да се подредят, а в двореца ви няма достатъчно място.

Тези думи разбудили още повече любопитството и желанието на царкинята да ги види и най-накрая тя рекла:

— Заведи ме на кораба. Ще дойда и ще разгледам богатствата на господаря ти.

Верният Йоханес я повел към кораба и бил много радостен, а царят, щом я зърнал, разбрал, че хубостта ѝ е още по-голяма от тази на картината и му се струвало, че сърцето му ще се пръсне от любов.

Тя се качила на кораба, царят я отвел вътре. Верният Йоханес останал отвън при кормчията и заповядал корабът да отплава.

— Опъни всички платна, така че да полети като птица в простора — рекъл той.

А царят показал вътре на царкинята златните съдини една по една: паниците, чашите, купите, птиците, дивеча и чудноватите животни.

Изминали няколко часа, докато тя разгледа всичко, и в радостта си царкинята не забелязала, че корабът е в открито море. След като разгледала и последния предмет, тя благодарила на търговеца и се наканила да си тръгва. Но като излязла на палубата, видяла, че корабът е далеч от сушата и се носи по вълните с издути платна.

— Ax — извикала изплашена царкинята, — аз съм измамена, отвлечена съм и съм в ръцете на един търговец. По-добре да бях

умряла!

Но царят я уловил за ръка и й рекъл:

— Аз не съм търговец, а цар и потеклото ми не е по-долно от твоето. Отвлякох те с хитрост заради безграничната ми любов към теб. Още първия път, когато зърнах лика ти, паднах в несвяст на земята.

Щом чула тези думи, царкинята се успокоила и почувствала в сърцето си благосклонност към младия цар, така че на драго сърце се съгласила да му стане съпруга.

Но докато плавали в открито море, верният Йоханес, който стоял на носа на кораба и си подсвиркал радостно, съгледал във въздуха да се носят към тях три гарвани. Спрял да си свирка и се заслушал да чуе какво си приказват помеждуси, тъй като разбирал техния език.

Единият гарван изграчил:

— Я вижте! Той отвежда царкинята от златния дворец в своя дом.

— Да — отвърнал вторият, — но тя още не е негова.

Тогава се обадил третият гарван:

— Защо да не е негова? Та нали е с него на кораба.

Ала първият пак подзел и викнал:

— И това няма да му помогне! Като слязат на брега, насреща му ще изскочи един червеникавокафяв кон. Царят ще иска да го яхне и да полети с него, но ако го стори, ще се изгуби в простора и никога повече няма да види своята невеста.

Вторият попитал:

— Няма ли някакво спасение?

— О, да, ако някой друг го изпревари и възседне бързо коня, после измъкне оръжието от кобура на седлото и убие с него жребеца, младият цар ще бъде спасен. Но кой знае това?! А който го знае и му каже, ще се вкамени от пръстите на краката до коленете.

Тогава вторият гарван рекъл:

— Аз зная още повече: дори и да убият коня, младият цар пак няма да може да задържи невестата си. Като стигнат заедно в двореца, ще видят върху един поднос готова младоженска риза, която ще изглежда изтъкана от злато и сребро, но ще бъде от жупел и катран. Ако той я облече, ще изгори до мозъка на костите си.

Третият гарван попитал:

— Няма ли някакво спасение?

— О, да — отвърнал вторият, — ако някой вземе ризата с ръкавите и я хвърли в огъня, за да изгори, младият цар ще бъде спасен. Но и това няма как да му помогне! Който го знае и му каже, половината му снага ще се вкамени — от коленете до сърцето.

Третият рекъл:

— Аз зная още повече. Дори и младоженската риза да бъде изгорена, младият цар пак няма да задържи своята невеста. След сватбата, щом започнат танците и младата царица заиграе, тя внезапно ще пребледнеет и ще падне като мъртва на земята. Ако някой не я вдигне, не изсмуче от дясната ѝ гръден три капки кръв и не ги изплюе отново, тя ще умре. Но ако този, който знае, издаде това, ще се вкамени от глава до пети.

След като си казали един на друг това, гарваните отлетели, а верният Йоханес разбрал всяка една дума много добре, но оттогава станал мълчалив и тъжен. Защото ако премълчел пред господаря си чутото, щяла да го сполети беда, ако разкриел истината — самият той трябвало да се прости с живота си.

Ала накрая си рекъл: „Ще помогна на господаря си, дори това да ми струва живота.“

Когато слезли на брега, се случило тъкмо това, което гарванът бил предсказал — насреща им изскочил един великолепен червеникавокафяв кон.

— Чудесен жребец — рекъл царят, — той ще ме отнесе до двореца.

Но още преди да го възседне, верният Йоханес го изпреварил, метнал се бързо отгоре му, измъкнал оръжието от кобура и застрелял жребеца.

Тогава другите слуги на царя, които не обичали много верния Йоханес, завикали:

— Ама че безсрание, да убие красивото животно, което щеше да отведе царя в двореца му!

Но царят рекъл:

— Мълчете и оставете на мира моя верен Йоханес. Може пък и да е за добро!

После отишли в двореца, а в залата имало поднос с готова младоженска риза, която изглеждала изтъкана от злато и сребро.

Младият цар се отправил натам и посегнал да я вземе, но верният Йоханес го избутал настрана, сграбчил ризата с ръкавици, отнесъл я бързо до огъня и я хвърлил да изгори.

Останалите слуги отново започнали да роптаят и рекли:

— Вижте, той изгори дори младоженската риза на царя.

Но младият цар рекъл:

— Może пък и да е за добро! Оставете на мира моя верен Йоханес.

След това всички се събрали около трапезата на сватбен пир. Започнали танците и царицата заиграла заедно с другите, но верният Йоханес бил нащрек и не я изпускал от очи.

Изведнъж тя пребледняла и паднала като мъртва на земята. Той се завтекъл към нея, взел я на ръце и я отвел в друга стая. Там я сложил на пода, коленичил и изсмукал трите капки кръв от дясната ѝ гръд, а после ги изплюл.

Започнала тя да диша отново и се съвзела. Младият цар видял всичко, ала като не знаел защо верният Йоханес го бил направил, разгневил се и извикал:

— Хвърлете го в тъмница!

На другата сутрин верният Йоханес бил осъден на смърт и поведен към бесилото. Като се изправил пред лицето на смъртта, той рекъл:

— Всеки осъден на смърт има право на последна дума. Имам ли и аз това право?

— Да — отвърнал царят, — говори!

Тогава верният Йоханес рекъл:

— Осьден съм несправедливо, защото винаги съм ти бил верен.

И рассказал как чул разговора между гарваните на кораба и трябвало да направи всичко това, за да спаси господаря си.

Тогава царят извикал:

— О, мой верни Йоханес! Прости ми! Прости! Свалете го от бесилката!

Но след последната си дума верният Йоханес се строполил бездиханен на земята и се вкаменил.

Царят и царицата скърбели много за него и царят рекъл:

— Ах, колко зле се отплатих за голямата вярност!

Заповядал да вдигнат каменната статуя и да я поставят в спалнята до леглото му.

Колкото пъти я погледнел, се разплаквал и изричал:

— Ах, да можех да те съживя, мой верни Йоханес!

Минало време и царицата родила близнаци — двама сина, които растели хубави и здрави за радост на родителите си.

Веднъж, когато царицата отишла на черква, а двете деца си играели покрай баща си, той пак погледнал с тъга каменната статуя, въздъхнал и рекъл:

— Ах, да можех да те съживя, мой верни Йоханес!

В този миг камъкът проговорил и рекъл:

— Да, ти можеш да ме съживиш, ако пожертваш най-свидното си.

Тогава царят извикал:

— Всичко, което имам на света, бих пожертввал за теб.

А камъкът продължил:

— Ще ме съживиш, ако отсечеш със собствената си ръка главите на двете си деца и ме намажеш с кръвта им.

Уплашил се царят, щом чул, че трябва сам да убие своите най-свидни рожби, но се сетил за голямата вярност и за това, че верният Йоханес бил загубил заради него живота си, измъкнал меча и отсякъл със собствената си ръка главите на децата.

А когато намазал с кръвта им камъка, животът във вкамененото тяло отново се възвърнал и верният Йоханес застанал жив и здрав пред него.

И рекъл на царя:

— Твоята вярност няма да остане без отплата.

Взел главите на децата, поставил ги на телцата и намазал раните с кръвта им. Те на мига оживели, заскачали наоколо и продължили да си играят, сякаш нищо не им се било случило.

Царят много се зарадвал и щом видял, че царицата идва, скрил верният Йоханес и двете си деца в една голяма ракла.

Щом влязла царицата, той ѝ рекъл:

— Помоли ли се в черквата?

— Да — отвърнала тя, — но непрекъснато мислех за верния Йоханес и за това, че заради нас го сполетя беда.

Тогава царят рекъл:

— Мила жено, можем отново да му върнем живота, но ще трябва да жертваме двамата си сина.

Царицата пребледняла и ужасно се изплашила, но рекла:

— Дължим му го заради голямата му вярност.

Зарадвал се царят, че и тя мисли също като него, отишъл при раклата и я отворил, пуснал отвътре децата и верния Йоханес и рекъл:

— Слава на Бога, той е спасен, а и нашите синове са живи и здрави — и ѝ разказал как се било случило всичко.

Заживели после всички заедно честито и така живели до края на дните си.

ТРИТЕ ГОРСКИ ЧОВЕЧЕТА

Имало някога един мъж. Неговата жена умряла. Имало и една жена, на която пък умрял мъжът. Мъжът имал една дъщеря, жената също имала дъщеря. Двете момичета се познавали и ходели заедно на разходка, а после отивали в къщата на жената. Веднъж жената рекла на дъщерята на мъжа:

— Слушай, кажи на баща си, че искам да се омъжа за него и тогава ти всеки ден ще се къпеш в мляко и ще пиеш вино, а моята дъщеря ще се къпе във вода и вода ще пие.

Върнало се у дома момичето и разказало на баща си какво била рекла жената. А мъжът отговорил:

— Какво да правя? Женитбата е радост, но и мъка.

Накрая, тъй като не могъл да вземе решение, събул ботуша си и рекъл:

— Вземи този ботуш, на подметката му има дупка, иди с него на тавана, закачи го на големия пирон, а после сипи вътре вода. Ако задържи водата, ще се оженя повторно, но ако протече, няма да го направя.

Момичето сторило всичко, което му заръчал бащата. Но от водата дупката се свила и смалила и ботушът се напълнил догоре. Обадило момичето на баща си какво се било случило. Тогава той сам се качил на тавана и щом видял с очите си, че това било истина, отишъл при вдовицата, поискал я за жена и сватбата била отпразнувана.

На другата сутрин, когато двете момичета станали от леглото, пред дъщерята на мъжа имало мляко за миене и вино за пиене, а пред дъщерята на жената — вода за миене и вода за пиене. На втората сутрин и пред двете дъщери имало вода за миене и вода за пиене. А на третата сутрин пред дъщерята на мъжа имало вода за миене и вода за пиене, а пред дъщерята на жената — мляко за миене и вино за пиене и така продължило и занапред.

Жената намразила до смърт заварената си дъщеря и се чудела всеки ден как да направи живота ѝ още по-горчив. Затаила в сърцето си завист и злоба, защото завареницата била хубава и мила, а родната ѝ дъщеря — противна и грозна.

Веднъж, през зимата, когато и камъните се пукали от студ, а планините и долините наоколо били затрупани от сняг, жената направила една дреха от хартия, повикала завареницата и рекла:

— Облечи тази дреха, иди в гората и ми донеси една кошничка с ягоди. Много ми се ядат.

— О, мили Боже — отвърнало момичето, — та през зимата никъде няма ягоди! Земята е замръзнала, а снегът е покрил всичко наоколо. А и защо да излизам с тази хартиена дреха? Навън е толкова студено, че на човек дъхът му чак замръзва. Вятърът ще ме пронизва през нея, а тръните ще я разкъсат цялата.

— Как смееш да ми възразяваш! — рекла машехата. — Веднага да тръгваш и да не си се явила пред очите ми, докато не напълниш кошничката с ягоди — после му дала къшет корав хляб и добавила: — От него има да ядеш цял ден.

А си мисела, че навън то ще замръзне и ще умре от студ и глад и никога повече няма да се появи пред очите ѝ.

Примирило се момичето, облякло хартиената дреха и излязло с кошничката навън. Надлъж и нашир всичко било покрито със сняг и не се виждало нито едно зелено стръкче. Като стигнало в гората, момичето видяло една малка къщичка, от която надничали три малки човечета. Поздравило ги то с „добър ден“ и почукало свенливо на вратата. Човечетата му викнали да влезе и то влязло вътре и седнало на пейката до печката, за да се постопли и да си изяде закуската. Малките човечета рекли:

— Дай и на нас малко.

— На драго сърце — рекло то, разделило къшет хляб на две и им дало половината.

— Какво търсиш в гората посред зима с тази тънка дрешка? — попитали го те.

— Ах — отвърнало то, — трябва да напълня тази кошничка с ягоди, иначе не мога да се прибера у дома.

Като си изяло хляба, те му дали една метла и му рекли:

— Измети с нея снега пред задната врата.

Щом момичето излязло навън, трите човечета се разговорили едно с друго:

— Какво да му подарим за това, че е толкова добро и възпитано и раздели хляба си с нас?

Тогава първото рекло:

— Моят дар е от ден на ден да става все по-хубаво.

Второто рекло:

— Моят дар е да падат жълтици от устата му всеки път, щом проговори.

Третото рекло:

— Моят дар е да дойде един цар и да го вземе за своя жена.

Момичето свършило работата, която му заръчали трите човечета, измело с метлата снега зад малката къща и какво мислите, че намерило там? Истински зреди ягоди. Те се подавали, тъмночервени, изпод снега. То радостно набрало пълна кошничка, благодарило на малките човечета, подало на всяко ръка за сбогом и се затичало към къщи, за да занесе на мащехата това, което тя желаела.

Като влязло и поздравило с „добър вечер“, от устата му мигом се търкулнала една жълтица. После разказало какво му се случило в гората и при всяка дума, която изговаряло, от устата му падали жълтици. Скоро подът на цялата стая се покрил със злато.

— Ама че високомерие — викнала доведената сестра, — да хвърля по пода парите, все едно че са нищо.

Но тайно ѝ завидяла и поискала и тя да отиде в гората за ягоди.

Майката ѝ рекла:

— Не, мила дъще, навън е много студено, можеш да замръзнеш.

Но момичето не я оставило на мира, докато майката не се съгласила. Ушила му топъл кожух и му дала хлебчета с масло и курабийки за из път.

Тръгнало момичето за гората и се отправило право към къщичката. Трите малки човечета пак надзъртали през прозореца, но то не ги поздравило и дори без да ги погледне, се вмъкнало в стаята, седнало до печката и започнало да яде от хлебчетата и курабийките.

— Дай и на нас малко — извикали дребосъците.

Но то отвърнало:

— Те само за мен не стигат, та камо ли да дам на друг!

Като свършило със закуската, те рекли:

— Ето ти една метла, измети с нея навън пред задната врата.

— Изметете си сами — отвърнало то, — да не съм ви слугиня!

Но като видяло, че те с нищо няма да го дарят, излязло навън.

Тогава трите човечета се разговорили едно с друго:

— С какво да я дарим, задето е толкова невъзпитана и има лошо и завистливо сърце, та не дава никому нищо?

Първото рекло:

— Моят дар е с всеки изминат ден да става все по-грозна.

Второто рекло:

— Моят дар е при всяка дума от устата ѝ да изскача по една жаба.

Третото рекло:

— Моят дар е да умре от ужасна смърт.

Поогледало се навън момичето за ягоди, но не намерило нито една и си тръгнало сърдито за вкъщи. И като си отворило устата, за да разкаже на майка си какво му се е случило в гората, при всяка изречена дума от устата му изскачала по една жаба и всички се погнусили от него.

Тогава мащехата се ядосала още повече и мислела само каква злина да причини на дъщерята на мъжа, която от ден на ден все повече се разхубавявала. Накрая взела един котел, сложила го върху огъня и пуснала вътре да боядисва прежда. Като я боядисала, тя я преметнала върху рамото на клетото заварениче, дала му и една тесла и го пратила на замръзналата река. Там то трябвало да пробие дупка в леда и да изплакне преждата. Покорило се момичето, отишло на реката и започнало да пробива дупка в леда. Докато удряло с теслата, приближила се една разкошна каляска, в която седял царят. Каляската спряла и царят попитал:

— Дете мое, кояси и каквотърсиш тук?

— Аз съм бедно момиче и плакна прежда.

Съжалил го царят и като видял колко е хубаво, му рекъл:

— Искаш ли да дойдеш с мен?

— Ах, да, на драго сърце — отвърнало то, защото се зарадвало, че ще се избави от мащехата си и от доведената ѝ дъщеря.

Качило се то в каляската и заминали с царя, а като пристигнали в двореца, устроили пищна сватба, такава, каквато малките човечета му били пожелали.

След една година младата царица родила син и щом мащехата научила за голямата радост, пристигнала с дъщеря си в двореца, все едно че идва на гости. Веднъж, когато царят излязъл за малко навън и никой друг не останал при родилката, освен тях двете, лошата мащеха уловила царицата за главата, а дъщеря й я хванала за краката, вдигнали я от леглото и я хвърлили през прозореца в реката, която течала покрай двореца. После грозната дъщеря легнала в постелята, а майката я завила презглава.

Когато царят се върнал и поискал да говори с жена си, мащехата викнала:

— Тихо, тихо. Сега не може, цялата е в пот, оставете я днес да си почива.

Царят не си помислил нищо лошо и се върнал едва на другата сутрин, ала като заговорил жена си, а тя почнала да му отговаря, при всяка дума от устата ѝ изскачала по една жаба, вместо жълтица, както ставало преди това. Той попитал каква е причината, но старицата му рекла, че царицата силно се изпотява, но скоро ще се оправи.

Ала през нощта прислужникът в кухнята видял как от реката доплавала една патица и рекла:

— Царю, какво правиш?
Спии ли или пазиш?

Той не отговорил, но тя рекла:

— Какво правят моите гости?

Прислужникът отвърнал:

— Спят дълбок сън.

Тя продължила да питат:

— Какво прави моето детенце?

А той отвърнал:

— Спи сладко в люлката си.

Тогава тя приела образа на царицата, качила се горе, накърмила детето, пооправила легълцето, завила рожбата си хубаво и отплувала пак като патица по реката.

Така идвали две нощи, а на третата рекла на прислужника:

— Иди и кажи на царя да вземе меча си и на прага трижди да го размаха над главата ми.

Отишъл прислужникът и предал това на царя, който дошъл с меча си и три пъти го размахал над привидението. И на третия път пред него застанала неговата съпруга — румена, жива и здрава, каквато си била преди.

Царят много се зарадвал, но скрил царицата в една стая до неделята, когато щяло да бъде кръстено детето.

Като минала кръщенката, царят рекъл:

— Какво заслужава човек, който вдига някого от леглото и го хвърля във водата?

— Такъв злодей не заслужава нищо друго — отвърнала мащехата, — освен да бъде пъхнат в една бъчва, закована с пирони, а бъчвата да бъде търкулната от хълма в реката.

Тогава царят рекъл:

— Ти сама произнесе присъдата си.

Заповядал да донесат такава бъчва и да пъхнат вътре мащехата и дъщеря ѝ. После заковали дъното и търкулнали бъчвата от хълма право в реката.

ДВАНАДЕСЕТТЕ БРАТЯ

Живели някога цар и царица в сговор и мир. Те имали дванадесет деца, ала всички до едно — момчета. Веднъж царят рекъл на жена си:

— Ако тринадесетото дете, което ще родиш, е дъщеря, дванадесетте момчета ще трябва да умрат, за да бъде богатството ѝ голямо и царството да се падне само на нея.

Заповядал царят да сковат дванадесет ковчега, да ги напълнят с дървесни стърготини и във всеки от тях да сложат по една погребална възглавница, а после да ги занесат в една заключена стая. Дал ключа на царицата, като ѝ заръчал на никого да не казва нито дума.

Но царицата тъгувала толкова много през целия ден, че най-малкият син, който бил винаги при нея и когото тя била кръстила с библейското име Вениамин, ѝ рекъл:

— Мила майко, защо си така натъжена?

— Скъпо дете — отвърнала тя, — не бива да ти казвам.

Ала той не я оставил на мира, докато тя не отишла да отвори стаята, а там му показвала дванадесетте ковчега. После му рекла:

— Мили мой сине, баща ти поръча тези ковчези за теб и за единадесетте ти братя, защото ако родя дъщеря, всички до един ще бъдете избити и погребани в тях.

Сълзи се ронели от очите ѝ, докато изговаряла тези думи, но синът ѝ я утешил:

— Не плачи, мила майко, сами ще се оправим и ще напуснем бащиния дом.

Царицата рекла:

— Иди с единадесетте си братя в гората. Нека винаги един от вас да стои на стража върху най-високото дърво, което намерите там, и да гледа към кулата на двореца. Ако родя син, ще издигна бяло знаме, ако родя дъщеря — червено, и тогава бягайте оттук колкото се може по-скоро и Бог да ви пази. Всяка нощ ще се моля за вас: през зимата — да имате огън, около който да се среете, а през лятото — да не ви мори жега.

След като благословила синовете си, те отишли в гората. Един след друг се редували да стоят на пост върху най-високия дъб и да гледат към кулата.

Като изминали единадесет дни и дошъл ред на Вениамин, той видял да издигат знаме, ала то не било бяло, а червено, кърваво знаме, което известявало, че всички те трябва да умрат.

Щом чули това, братята се разгневили и рекли:

— Нима трябва да умрем заради едно момиче! Заклеваме се, че ще си отмъстим. Срещнем ли момиче, ще се лее кръв.

После навлезли навътре в гората и там, където тя била най-непрогледна и гъста, намерили една изоставена къщичка.

Тогава решили:

— Ще живеем тук, а ти, Вениамине, като най-малък и най-слаб, ще стоиш вкъщи и ще се грижиш за домакинството. Ние, останалите, ще ходим в гората, за да търсим храна.

Излизали те всеки ден в гората, убивали зайци, сърни, птици и диви гъльби и ги носели на Вениамин, за да ги сготви. Така живели в къщичката цели десет години, а времето минавало неусетно.

Дъщеричката, която родила царицата, била пораснала вече голяма. Тя била добра по сърце, с хубаво лице и имала златна звезда на челото.

Веднъж, когато в двореца имало голямо пране, тя видяла между дрехите дванадесет мъжки ризи и попитала майка си:

— Чии са тези дванадесет ризи, за татко те са прекалено малки?

Тогава майката отвърнала натъжена:

— Мило дете, те са на твоите дванадесет братя.

— Къде са моите дванадесет братя, никога не съм чувала за тях — рекло момичето.

— Само Бог знае къде са. Скитат се немили-недраги из гората — отвърнала майката.

После повела за ръка дъщеря си към стаята, отключила вратата и ѝ показала дванадесетте ковчега с дървесината и погребалните възглавнички.

— В тези ковчези — рекла тя — трябваше да бъдат погребани твоите братя, но те тайно избягаха, преди ти да се родиш.

И царицата ѝ разказала как се било случило всичко. Тогава девойката рекла:

— Мила майко, не плачи, аз ще отида да намеря братята си.

Взела дванадесетте ризи и тръгнала право към голямата гора. Вървяла цял ден и вечерта стигнала до омагьосаната къщичка. Влязла и намерила вътре един момък, който я попитал:

— Откъде идваш и накъде си се запътила?

Момъкът се зачудил на хубостта й, на царските одежди, които носела, и на звездата на челото й.

А тя отвърнала:

— Аз съм царска дъщеря и търся дванадесетте си братя. Ако трябва, ще пребродя цялата земя, за да ги намеря.

Показала му и дванадесетте ризи. Тогава Вениамин разбрал, че това е неговата сестра и рекъл:

— Аз съм Вениамин, най-малкият ти брат.

Разплакали се двамата от радост, прегърнали се и се целунали, изпълнени с любов един към друг. После той й рекъл:

— Мила сестро, има една мъчинотия. Дали сме си дума, че всяко момиче, което срещнем, ще трябва да умре, защото самите ние заради едно момиче трябваше да се разделим с нашето царство.

Тогава тя рекла:

— Готова съм да умра, ако с това мога да избавя дванадесетте си братя.

— Не — отвърнал той. — Ти не бива да умреш. Скрий се под това корито, докато дойдат единадесетте братя — аз ще се разбера с тях.

Послушала го тя и се скрила, а като се свечерило, другите си дошли от лов и вечерята им била готова. Като седнали на трапезата, те попитали:

— Какво ново?

— Не знаете ли? — рекъл Вениамин.

— Не — отвърнали те.

А той продължил:

— Вие бяхте навън, в гората, а аз стоях вкъщи и пак зная повече от вас.

— Тогава кажи ни — извикали те.

— Обещавате ли да не убивате първото момиче, което срещнем?

— Обещаваме — извикали всички, — ще го пощадим, само разказвай.

Тогава той рекъл:

— Нашата сестра е тук.

Вдигнал коритото и царската дъщеря се показвала в царските си одежди, със златната звезда на челото — хубава, миловидна и нежна.

Зарадвали се всички, започнали да я прегръщат и целуват и я обикнали от все сърце.

Тя останала в къщичката и помагала на Вениамин в домакинската работа. Единадесетте братя ходели на лов в гората, за дивеч, птици и гълъби, а сестрата и Вениамин се грижели за приготвянето на храната. Девойката носела дърва за огъня и събирала подправки за гозбите, слагала тенджерите на огнището, за да бъде яденето готово, щом единадесетте братя се приберат вкъщи.

Тя шетала и чистела стаите, застилала леглата със снежнобели постелки и братята били винаги доволни и всички живеели в мир и сговор.

Един ден сестрата и най-малкият брат приготвили хубави гозби и щом се събрали всички, седнали на трапезата, яли, пили и се веселили.

Пред омагьосаната къщичка имало малка градина, в която били цъфнали дванадесет лилии. Сестрата искала да зарадва братята си и отишла да откъсне дванадесетте цветя, като си мислела да подари на всеки от тях по един.

Ала щом откъснала цветята, в същия миг дванадесетте братя се превърнали в дванадесет гарвани, които литнали над гората и се изгубили от погледа й, а къщата с градинката също изчезнала.

И така клетото момиче останало сам-самичко в дивата гора и като се оглеждало наоколо, видяло до себе си една стара жена, която му рекла:

— Дете мое, какво правиш? Защо откъсна дванадесетте бели цветя? Това бяха братята ти, които сега са превърнати завинаги в гарвани.

Момичето през сълзи рекло:

— Няма ли никакво средство да бъдат избавени?

— Не — отвърнала старицата, — има само едно средство на света, но то е толкова трудно, че ти не ще можеш да ги освободиш с него, защото трябва да бъдеш няма седем години — не бива да говориш и да смееш, а ако изречеш дори една-единствена дума, макар и да остава само един-единствен час до изтичането на седемте години, то всичко ще бъде напразно и твоите братя ще умрат от тази едничка дума.

Тогава момичето рекло:

— Вярвам, че ще спася братята си.

Тръгнало и намерило едно високо дърво, качило се на него и там останало — без да помръдне, без да говори и без да се смее.

Случило се така, че в гората дошъл на лов един цар. Той имал голяма хрътка и тя се завтекла към дървото, на което седяло момичето, започнала да подскача и да лае наоколо.

Приближил се царят и видял хубавата царкиня със златната звезда на челото и бил така пленен от хубостта ѝ, че я попитал веднага дали иска да му стане невеста.

Тя не отвърнала нищо, само леко кимнала. Тогава той сам се покатерил на дървото, свалил я долу, качил я на коня си и препуснал към двореца.

Сватбата била отпразнувана с голяма пищност и много радост. Ала невестата нито продумала, нито се засмяла.

След като живели няколко години честито, мащехата на царя, която била лоша и зла, започнала да клевети младата царица и рекла на царя:

— Довел си у дома една прости просякиня. Кой знае какви безбожни работи върши тайно. Ако е няма и не може да говори, не може ли поне веднъж да се засмее, а който не се смее, не му е чиста съвестта.

Отначало царят не искал да повярва на думите ѝ, но старицата толкова дълго одумвала царицата и я обвинявала в толкова много лоши неща, че царят най-сетне склонил и осъдил жена си на смърт.

Стъкмили в двора висока клада, на която трябало да я изгорят. Царят стоял на прозореца и гледал с наслзени очи, защото все още много я обичал.

Ала тъкмо я вързали здраво за стълба и огънят плъзнал по дрехите ѝ с червени езици — и последният миг от седемте години изтекъл.

Във въздуха се разнесъл шум на криле и дванадесетте гарвани долетели и се спуснали надолу. Щом докоснали земята, те се превърнали в дванадесетте ѝ братя, които тя била избавила.

Разпръснали огъня, угасили пламъците, освободили любимата си сестра и започнали да я прегръщат и целуват.

Тъй като тя вече можела да говори, разказала на царя защо е била няма и не се е усмихвала. Царят се зарадвал, като чул, че жена му е

невинна, и те пак се събрали и живели заедно в сговор и мир чак до смъртта си.

Злата мащеха била изправена пред съд, а после затворена в едно буре, пълно с врящо масло и отровни змии, където умряла в ужасни мъки.

ТРИТЕ ПРЕДАЧКИ

Живяло някога едно момиче, което било мързеливо и не обичало да преде. Каквото и да му говорела майката, все не можела да го накара да седне на чекръка. Един ден тя изгубила търпение и така се разгневила, че го напердашила с пръчката, а то започнало силно да плаче. Не щеш ли, в това време покрай къщата минала царицата и като чула плача, заповядала на кочияша да спре каляската. Влязла вътре и попитала майката защо бие дъщеря си така, че виковете ѝ се чуват чак на улицата.

Досрамяло я майката да признае мързела на дъщеря си и затова рекла:

— Не мога да я накарам да спре да преде. Вечно седи на чекръка, а аз съм бедна жена и не смогвам да ѝ набавя лен.

А царицата отвърнала:

— Напевните звуци на чекръка и бръмченето на колелата са най-сладката песен, която обичам да слушам. Нека дъщеря ти дойде с мен в двореца, там имам достатъчно лен и тя може да преде колкото си иска.

Съгласила се майката на драго сърце и царицата отвела момичето със себе си.

Щом стигнали в двореца, тя го завела на тавана и му показвала три стаи, пълни от горе до долу с най-фин лен за предене.

— Изпреди ми тази прежда — рекла тя, — а като свършиш, ще ти дам най-големия си син за съпруг. Макар че си бедна, природата те е дарила с неуморно трудолюбие и то ти е достатъчна зестра.

Момичето ужасно се изплашило, защото дори и да живеело триста години и да седяло от сутрин до вечер на чекръка, пак нямало да смогне да изпреде всичката прежда.

Като останало само, то започнало да плаче и стояло цели три дни като вцепенено, без да помръдне. На третия ден дошла царицата и като видяла, че нищо още не било изпредено, се зачудила. Оправдало се момичето, че не могло да подхване работа, защото тъгувало за майчината къща. Царицата му простила, но като тръгвала, рекла:

— От утре трябва да започнеш да предеш.

Като останало пак само, момичето загубило и ума, и дума и не знаело какво да направи. Отишло до прозореца и видяло към двореца да се приближават три жени. Едната била с широко сплеснато стъпало, втората — с увисната до брадата устна, а третата — с широк палец на ръката. Спрели се те под прозореца, погледнали нагоре и попитали момичето какво му има, че е толкова тъжно. Тогава то им изплакало мъката си, а те му рекли:

— Ако ни поканиш на сватбата си, без да се срамуваш, ако кажеш, че сме твои кръстници и ни сложиш да седнем до теб на трапезата, ние ще изпредем всичкия лен и така ще ти помогнем.

— На драго сърце — отвърнало момичето, — влезте и се захващайте веднага за работа.

Пуснало трите жени да влязат вътре и им опразнило малко място в първата стая, където те седнали и почнали да предат. Едната изтегляла конеца и натискала със стъпало чекръка, другата го навлажнявала, а третата го пресуквала и след всяко притискане с палеца на земята падала по една гранка най-фина прежда.

Пред царицата момичето не отворило и дума за трите предачки, само ѝ показало изпредените гранки, а царицата не можела да го нахвали. Като изпразнили първата стая, трите жени подхванали втората, а накрая чевръсто се справили и с третата стая. После се сбогували с момичето и му рекли:

— Не забравяй това, което обеща, от него зависи съдбата ти.

Момичето показало на царицата празните стаи и огромния куп изпредена прежда, а после била разгласена и сватбата. Радвал се царският син, че ще вземе за невеста една толкова чевръста и трудолюбива мома и много я хвалил.

— Имам три кръстници — рекло момичето. — Те са ми сторили много добрини и не ми се ще да ги забравя в най-щастливия си ден. Позволете ми да ги поканя на сватбата, за да седнат на трапезата до мен.

Царицата и синът ѝ рекли:

— Защо да не ти позволим?

Като почнало празненството, дошли трите предачки в чудновати одежди, а невестата рекла:

— Добре дошли, мили кръстници.

— Ax — рекъл женихът, — какви са тези отвратителни твои познайнички?

После пристъпил към едната — с широкото стъпало и я попитал:

— От какво ти е толкова широко стъпалото?

— От натискане на чекръка — отвърнала тя, — от натискане на чекръка.

Женихът се приближил до втората и й рекъл:

— От какво ти е увиснала устната?

— От навлажняване на конеца — отвърнала тя, — от навлажняване на конеца.

Тогава попитал и третата:

— От какво е толкова широк палецът на ръката ти?

— От усукване на нишката — отвърнала тя, — от усукване на нишката.

Изплашил се царският син и рекъл:

— Отсега нататък моята хубава невеста няма да се докосне вече до чекрък за предене.

Така девойката се отървала от омразното й предене на лен.

ДОБРА СДЕЛКА

Един селянин завел кравата си на пазара и я продал за седем талера. На връщане пътят му минавал покрай едно малко езеро и той още отдалеч чул жабите да крякат:

— Ква, ква, ква, ква.

— Развикали сте се така, че се чува чак в полето. Седем талера спечелих, а не два.

Приближил се до водата и викнал насреща:

— Глупави животинки! Да не би да знаете по-добре от мен? Седем са талерите, а не два.

Ала жабите настоявали на своето: „Ква, ква, ква, ква.“

— Е, щом не вярвате, ще ги преброя пред вас. Извадил селянинът парите от джоба си и преброил седем талера, всеки от тях по двадесет и четири гроша.

Но жабите не давали и пет пари за неговата сметка и пак повтаряли:

— Ква, ква, ква, ква.

— Е — извикал селянинът, страшно сърдит, — щом знаете по-добре от мен, пребройте ги сами.

И хвърлил парите във водата.

Спрял се и зачакал да ги изброят и да му ги върнат обратно. Но жабите продължавали да крякат:

— Ква, ква, ква, ква...

Той чакал дълго, докато се свечерило и станало време да се прибира у дома. Тогава нахокал жабите и викнал:

— Ама че дебели глави! Не знаете нищо друго, освен да киснете във водата, да се пулите насреща ми и да викате с големите си усти така, че човек да го заболят ушите. А не можете да преброите някакви си седем талера! Да не мислите, че ще стоя и ще ви чакам, докато свършите?

След това селянинът си тръгнал, а жабите продължили да викат „ква, ква, ква, ква“, така че той се приbral у дома съвсем ядосан.

След известно време селянинът отново спечелил от търговия една крава, заклал я и си направил сметката, че ако продаде изгодно месото, ще получи толкова много пари, колкото биха стрували двете крави, а отгоре на това му оставала и кожата.

Тръгнал с месото за града, но като стигнал пред градските порти, видял там събрани цяла глутница кучета начело с една огромна хрътка. Подушила хрътката месото, заскачала около него и почнала да вика:

— Лай, лай, лай.

И тъй като лаела настойчиво, селянинът й рекъл:

— Добре разбирам, че викаш „дай, дай“, защото искаш да ти дам от месото. Но кой знае какво ще ми дойде на главата, ако ти го дам на теб.

Ала хрътката продължавала безспир да вика:

— Лай, лай, лай.

— Да не искаш да речеш, че ще го вземеш цялото, та да има и за твоите приятели?

— Лай, лай — рекло кучето.

— Е, щом настояваш, ще ти го дам. Добре те познавам и зная на кой господар служиш. Но ти казвам, че след три дни си искам парите, иначе лошо ти се пише. Мисли му, ако не ги донесеш.

После разтоварил стоката и потеглил обратно. Кучетата се нахвърлили върху месото и викнали високо:

— Лай, лай.

Чул ги селянинът отдалеч и си помислил: „Сега всички викат „дай“, а после само хрътката ще плаща.“

Минали три дни и селянинът си рекъл: „Тази вечер ще получа парите и ще бъда напълно доволен.“

Но никой не дошъл да му се издължи.

— Вече на никого не може да се разчита — рекъл той. А като загубил съвсем търпение, отишъл в града при месаря и си поискал парите.

Месарят си помислил, че селянинът се шегува, но той рекъл:

— Шегата настрана, искам си парите. Голямата хрътка не ти ли донесе преди три дни една заклана крава?

Ядосал се месарят, грабнал дръжката на метлата и погнал селянина навън.

— Почакай! — заканил се селянинът. — Да не мислиш, че на този свят няма правда!

И отишъл в царския дворец да търси справедливост. Приел го царят заедно с царкинята и го попитал от какво се оплаква.

— Ами — рекъл селянинът — жабите ми прибраха парите, кучетата не ми дадоха нищо за кравата, а месарят ми плати с няколко тояги.

Надълго и нашироко разказал на царя какво се било случило. Като чула цялата случка, царската дъщеря започнала да се смее на висок глас, а царят рекъл:

— Правда в този случай не мога да раздам, затова пък ще ти дам дъщеря си за невеста. Царкинята никога през живота си не се е смяла, а аз съм се зарекъл да я дам за жена на този, който ще я накара да се засмее. Благодаря на Бога за късмета си.

— Ох — отвърнал селянинът, — за какво ми е! Вкъщи си имам вече една жена и тя ми е предостатъчна. Не ми се ще, като се прибера у дома, във всеки ъгъл да ме чака по една невеста.

Тогава царят се разгневил и викнал:

— Глупав си като говедо!

— Ех, господарю — отвърнал селянинът, — какво друго можете да очаквате от един прост човек, който по цял ден пасе говеда!

— Почакай — рекъл царят, — ти заслужаваш друга награда. Сега се махай, но след три дни ела пак. Ще ти бъдат броени цели петстотин.

Излязъл селянинът, а отвън го спрял пазачът на царя.

— Ти разсмя царкинята и сега те чака заслужена награда.

— Да, и аз мисля така — отвърнал селянинът. — Ще ми бъдат броени цели петстотин.

— Слушай — рекъл пазачът, — защо не ми дадеш една част от тях? Какво ще правиш с толкова много пари!

— Щом искаш — рекъл селянинът, — ще ти дам двеста. Иди след три дни при царя и нека той да ти ги наброи.

Един сарафин, който стоял наблизо и чул разговора, припнал след селянина и като го настигнал, му рекъл:

— Ти си голям късметлия. Искаш ли да ти разменя парите с по-дребни? Какво ще правиш с тези талери?

— Сарафино — рекъл селянинът, — можеш да разчиташ на триста, ако ми ги размениш веднага с по-дребни. След три дни ще си

ги получиш от царя.

Сарафинът се зарадвал на изгодното за него предложение и изброял парите в калпави грошове, от които три били равни на два истински.

Минали три дни и селянинът се явил при царя, както му било заповядано.

— Съблечете го — рекъл царят, — за да си получи обещаните петстотин.

— Ax — рекъл селянинът, — та те вече не са мои. Двеста от тях подарих на пазача, а триста размених със сарафина за по-дребни. За мене не остана нищо.

В това време влезли пазачът и сарафинът, за да си поискат своето от сделката със селянина, и получили всичките отредени нему петстотин тояги.

Пазачът ги понесъл търпеливо, тъй като не му било за първи път. Но сарафинът сърцераздирателно виел:

— Ay, боли! Това ли са ти талерите?

Царят се смял от сърце на постъпката на селянина и от гнева му към него не останал и помен.

— Ти загуби наградата си още преди да я получиш. Затова ще ти дам нещо в замяна: иди в моята съкровищница и си вземи оттам пари, колкото искаш.

Селянинът не чакал дълго да го подканят и препълнил дълбоките си джобове, колкото можал.

После отишъл в гостилницата и преброил там парите. Сарафинът, който го бил проследил, го чул да си мърмори под носа:

— Този мошеник царят успя да ме изиграе! Ако не беше ме накарал сам да си взема талерите, щях да зная какво ми се полага. А сега кой да ми каже дали са точно парите, които — ей така, на късмет — напъхах в джобовете си!

„Боже опази — рекъл си сарафинът, — колко непочтително говори за царя! Ще изтичам и ще му обадя! За мен ще бъде отредена награда, а за него — наказание.“

Щом чул какво говори селянинът, царят изпаднал в гняв и заповядал на сарафина да доведе веднага грешника. Сарафинът хукнал обратно при селянина.

— Трябва да се явиш още сега при царя така, както си.

— Аз зная по-добре как подобава — отвърнал селянинът. — Най-напред ще си ушия нови дрехи. Да не мислиш, че човек, който има толкова пари в джоба, може да отиде в двореца със старите си дрипи?

Сарафинът разбрал, че няма да може да накара селянина да отиде в двореца без други дрехи, и тъй като се боял, че гневът на царя ще отмине и самият той няма да получи наградата си, а селянинът — наказанието, му рекъл:

— Ще ти дам назаем хубави дрехи като на приятел. Какво ли не прави човек, за да услужи!

На селянина предложението му харесало, облякъл дрехата на сарафина и тръгнал с него за двореца.

Царят смъмрил селянина за лошите приказки, които му бил донесъл тайно сарафинът.

— Ех — рекъл селянинът, — сарафинът винаги лъже. От устата му никога няма да чуеш нито една вярна дума. Сега може и да рече, че съм облякъл неговите дрехи.

— Какво? — викнал сарафинът. — Да не би да не са мои тези дрехи? Не ти ли ги дадох като на приятел, за да се явиш пред царя?

Като чул това, царят рекъл:

— Сарафинът със сигурност е изльгал един от нас — или мен, или селянина.

И заповяддал да му наброят още няколко тояги.

А селянинът, като си тръгнал за вкъщи с хубавите дрехи и с добри пари в джоба, си рекъл: „Този път направих добра сделка.“

ЧУДНИЯТ МУЗИКАНТ

Имало едно време един чуден музикант. Вървял той веднъж сам-самичък през една гора и размишлявал. Като не останало вече върху какво да мисли, си рекъл:

— Взе да ми става скучно в гората. Ще си повикам някой добър приятел за компания.

Свалил цигулката от гърба си и засвирил така, че melodичните звуци зазвучали из цялата гора.

Не минало много време иeto че от гъсталака дотичал един вълк.

„А, идва вълк! Той не ми е притрябал!“ — помислил си музикантът.

Но вълкът се приближил и му рекъл:

— Много хубаво свириш, цигуларю! И аз искам да се науча.

— Не си рекъл, не си се научил — отвърнал музикантът. — Трябва само да правиш всичко, което ти кажа.

— Добре — рекъл вълкът, — ще те слушам така, както ученик слуша учителя си.

Взел го музикантът със себе си и след като повървели известно време заедно, стигнали до един стар дъб, който отвътре бил кух, а по средата — цепнат.

— Виж сега — рекъл музикантът, — ако искаш да се научиш да свириш, трябва да сложиш предните си лапи в тази цепнатина.

Вълкът го послушал, но музикантът вдигнал бързо един камък от земята и с един удар притиснал и двете му лапи така здраво, че вълкът останал заклещен там като пленник.

— Чакай ме тук, докато се върна — рекъл музикантът и продължил по пътя си.

Не минало много време и той пак си помислил: „Скучно ми е сам в гората, ще си повикам някой да ми прави компания.“

Взел цигулката и засвирил отново така, че звуците се разнесли навътре в гората. Не след дълго между дърветата се прокраднала една лисица.

„А, идва лисица! — помислил си музикантът. — Тя не ми е притрябвала.“

Лисицата се приближила до него и рекла:

— Много хубаво свириш, цигуларю! И аз искам да се науча.

— Не си рекла, не си се научила — отвърнал музикантът. — Трябва само да правиш всичко, което ти кажа.

— Добре — отвърнала лисицата, — ще те слушам така, както ученик слуша учителя си.

— Ела тогава с мен — рекъл музикантът.

Като повървели известно време, стигнали до една пътека, от двете страни, на която имало високи храсти. Музикантът се спрял, уловил една лешникова клонка отляво, огънал я до земята и стъпил с крак върху ѝ, после извил до земята още едно дръвче отдясно и рекъл:

— Е, лисичке, щом искаш да се научиш да свириш, подай ми лявата си предна лапа.

Лисицата го послушала и музикантът вързал лапата ѝ за лявото стъblo.

— Лисичке — рекъл той, — подай ми сега и дясната.

Вързал и нея за дясното стъblo.

Проверил после дали възлите на въжетата са достатъчно здрави и пуснал върховете. Клоните се изправили, а лисицата полетяла с тях нагоре и увиснала във въздуха, като се мятала и ритала, ала напразно.

— Чакай ме тук, докато се върна — рекъл музикантът и продължил по пътя си.

Скоро пак си рекъл: „Скучно ми е сам в гората. Ще си повикам някого да ми прави компания.“ Засвирил с цигулката, а звуците екнали из цялата гора. И ето че — скок-подскок — появило се едно зайче.

„А, идва зайче! — помислил си музикантът. — И то не ми е притрябвало.“

— Ей, цигуларю — рекло зайчето, — много хубаво свириш! И аз искам да се науча.

— Не си рекло, не си се научило — отвърнал музикантът. — Трябва само да правиш всичко, което ти кажа.

— Добре, ще те слушам така, както ученик слуша учителя си.

Повървели заедно и стигнали до една полянка, по средата на която растяло трепетликово дърво. Музикантът вързал около шията на зайчето една дълга връв, а другия ѹ край вързал за дървото.

— Хайде, зайко, по-живо, тръгвай да обиколиш двадесет пъти дървото! — извикал музикантът.

Зайчето го послушало и обиколило дървото двадесет пъти, но и връвта се намотала двадесет пъти около стъблото. Зайчето се видяло като уловено в капан. Колкото и да се дърпало, нищо не помагало, само връвта се врязвала по-дълбоко в меката му шия.

— Чакай тук, докато се върна — рекъл музикантът и продължил по пътя си.

В това време вълкът се мятал, дърпал, впивал зъби в камъка и дълго се мъчил, докато най-накрая освободил лапите си и се измъкнал от цепнатината. Изпълнен с гняв и ярост, той се завтекъл след музиканта, като искал да го разкъса. Видяла го лисицата да тича, захленчила и се развикала, колкото й глас държи:

— Вълчо, братко, помогни ми, музикантът ме измами!

Вълкът издърпал надолу дръвчетата, прегризал въженцата и освободил лисицата. Тя тръгнала заедно с него, за да си отмъсти на музиканта.

Намерили и вързаното зайче, избавили и него, а после всички заедно тръгнали да търсят общия враг.

А през това време музикантът пак засвирил с цигулката и този път щастието му се усмихнало. Звуците достигнали до ушите на един беден дървар, който на мига изоставил работата си и с брадвата под мишница се приближил, за да чуе вълшебните звуци.

„Най-сетне иде и истинският приятел — рекъл си музикантът, — защото аз търся човек, а не див звяр.“

И засвирил така хубаво и омайно, че бедният човек се спрял като омагьосан и сърцето му се изпълнило с радост.

И така както си стоял и слушал, се приближили вълкът, лисицата и заекът и той добре разbral, че кроят нещо лошо.

Вдигнал лъскавата брадва и се изправил пред музиканта, сякаш искал да рече: „Който го нападне, ще си има работа с мен.“

Тогава животните се изплашили и побягнали назад в гората. А музикантът изсвирил още една песен за благодарност на човека и продължил по пътя си.

ПРИКАЗКА ЗА МОМЪКА, КОЙТО ТРЪГНАЛ ПО СВЕТА, ЗА ДА НАУЧИ ЩО Е СТРАХ

Един баща имал двама сина. Големият бил умен и разсъдлив и умел да се справя с всичко, а малкият бил глупав, не схващал и не научавал нищо и всеки, щом го срещнел, си мислел: „Кой знае колко грижи ще си има още с него баща му!“

Когато имало някаква работа, винаги големият я вършел. Но ако бащата го прател да донесе нещо в по-късна добра и пътят минавал през гробището или през някое друго страховито място, той все отвръщал:

— О, не, татко, не мога да отида, тръпки ме полазват! — страхувал се.

Или когато вечер край огнището се разказвали случки, от които на човек му настърхва кожата, тези, които слушали, понякога възкликовали:

— Ах, тръпки ме полазват от страх!

Малкият син си стоял в ъгъла и слушал заедно с останалите, но не разбирал какво означавали тези думи.

— Все говорят: „Полазват ме тръпки от страх! Полазват ме тръпки от страх!“ А мене не ме лазят. Това сигурно пак е някой майсторък, от който нищо не разбирам.

Случило се така, че бащата веднъж му рекъл:

— Слушай, ти там в ъгъла! Вече си голям и силен, ще трябва да се научиш сам да си изкарваш хляба. Виж как твой брат все върши нещо, а от теб нищо няма да излезе.

— Ей, татко — отвърнал той, — и аз искам да се научи на нещо. Искам да разбера какво значи да те полазват тръпки от страх. Каква ли ще да е тази работа?

Големият брат се засмял, щом чул тези думи, и си помислил: „Боже, какъв глупак бил моят брат, нищо не става от него. Всеки знае, че дървото се превива, докато е младо.“

Въздъхнал бащата и рекъл:

— Все някога ще разбереш какво значи да те полазват тръпки от страх, но с това няма да можеш да си изкарваш хляба.

Скоро след това на гости им дошъл клисарят. Бащата изплакал болката си и споделил какъв невежа бил малкият му син, не знаел нищо, а и нищо не учел.

— Представи си — рекъл той на клисаря, — като го попитах с какво мисли да си изкарва хляба, той отвърна, че искал да научи какво било да те полазват тръпки от страх.

— Ако е само това — отвърнал клисарят, — и при мен може да го научи. Прати ми го и считай, че работата е свършена.

Зарадвал се бащата, помислил си: „Момчето все ще понаучи нещо!“

Клисарят го взел в дома си и му заръчал да бие камбаната. Но след няколко дни събудил момъка посред нощ, накарал го да стане от леглото, да се качи на камбанарията и да удари камбаната.

„Време ти е да научиш що е страх“ — мислел си той.

После тайно избързал пред него и когато момъкът се качил горе на камбанарията и се обърнал да улови въжето на камбаната, видял на стълбите насреща да стои една бяла сянка.

— Кой е там? — извикал той, но сянката не помръдвала и не издавала звук.

— Отговори — извикал момъкът — или се махай! Нямаш работа тук посред нощ.

Но клисарят стоял неподвижен, та момъкът да го помисли за призрак.

Момъкът извикал за втори път:

— Какво търсиш тук? Ако си добър човек — говори, иначе ще те изхвърля надолу по стълбите.

Клисарят си мислел: „Не вярвам да го направи.“ Мълчал и стоял неподвижен, сякаш е от камък. Тогава момъкът за трети път му извикал, а когато и този път не получил отговор, се засилил и бълснал призрака надолу по стълбите толкова силно, че го запратил чак през девет стъпала на десетото, където той останал да лежи неподвижно. След това бил камбаната, прибраł се и си легнал, без да каже нито дума, и отново дълбоко заспал.

Жената на клисаря дълго чакала своя мъж, но той не се връщал. Накрая се изплашила, събудила момъка и го попитала:

— Не знаеш ли къде се дяна моят мъж? Качи се на камбанарията преди теб.

— Не — отвърнал момъкът, — но там горе, на камбанарията, имаше някой и понеже не ми отговаряше, нито пък искаше да се махне, аз го взех за крадец и разбойник и го бълснах надолу по стълбите. Иди да видиш дали не е бил той. Ако е така, ще съжалявам.

Разтичала се жената и намерила мъжа си да лежи на стълбите и да пъшка, защото единият му крак бил счупен.

Едва го смъкнала долу и го прибрала, а после хукнала при бащата на момъка и силно викнала:

— Твоят син ни донесе голямо нещастие. Бълсна мъжа ми надолу по стълбите и му счупи крака. Вземи си негодника от къщата ни!

Бащата се изплашил, притичал у клисаря и нахокал сина си.

— Дяволът трябва да те е накарал да сториш тази глупост!

— Слушай, татко — отвърнал момъкът, — аз нямам никаква вина. Той стоеше в тъмното като човек, който си е наумил нещо лошо. Не знаех кой е и на три пъти го предупреждавах да говори или да се маха.

— Ох — рекъл бащата, — само неприятности имам с теб и нищо друго! Махай се от очите ми, не искам да те виждам повече!

— Добре, татко, на драго сърце, чакай само да се съмне. Ще тръгна по света и ще науча какво е да те ползват тръпки от страх. Така ще усвоя поне един занаят, с който ще мога да си изкарвам хляба.

— Учи каквото искаш — отвърнал бащата. — Все ми е едно. Ето ти петдесет талера и тръгвай, накъдето ти видят очите, но никому не казвай откъде си и кой е баща ти, защото ме е срам от теб!

— Добре, татко, нека бъде волята ти. Каквото казваш, това и ще направя.

Щом се съмнало, момъкът мушнал петдесетте талера в джоба си, излязъл на широкия друм, като непрекъснато си повтарял:

— Де да можеха да ме полазят тръпки от страх! Де да можеха да ме полазят тръпки от страх!

Застигнал го един мъж, който го чул какво си говори, и след като повървели малко заедно и стигнали до една бесилка, той рекъл на момъка:

— Ей на това дърво там обесиха седмина и сега ги вее вятърът. Седни под него и чакай да се стъмни, тогава ще научиш какво значи да те полазват тръпки от страх.

— Не ми се вярва да е толкова лесна тази работа — отвърнал момъкът. — Но ако така бързо науча що е страх, ще ти дам моите петдесет талера. Намини утре рано сутринта да се видим.

Момъкът се отправил към бесилката, седнал под нея и зачакал да се стъмни. По едно време, като му станало студено, си наклал огън. Но около полунощ задухал толкова силен вятър, че въпреки огъня, той не можел да се стопли. А когато вятърът забълскал обесените един в друг и ги разлюлял в различни посоки, момъкът си помислил: „Аз стоя до огъня и ми е студено, как ли mrъзнат онези горе?“

И тъй като бил състрадателен и милостив, подпрял до дървото една стълба, изкачил се по нея, развързал обесените един подир друг и ги свалил всички долу. После раздухал огъня, разпалил го и ги разположил наоколо да се постоплят. Но те седели, без да помръдват, и огънят плъзнал по дрехите им.

Тогава момъкът рекъл:

— Опичайте си акъла, иначе пак ще ви кача на бесилото!

Ала мъртвците не чували, мълчали и дрипите по тях изгорели докрай. Тогава той се ядосал и рекъл:

— Щом сами не се пазите, и Господ не може да ви помогне. Да не искате да изгоря заедно с вас?

И един след друг ги окачил пак на дървото. После се разположил край огъня и заспал. На другата сутрин дошъл мъжът да си иска петдесетте талера и му рекъл:

— Е, сега разбра ли какво е да те полазят тръпки от страх?

— Не — отвърнал момъкът, — как да разбера? Ония там горе мълчаха като неми и бяха толкова глупави, че се оставиха да им изгорят жалките парциали, които висяха по гърбовете им.

Тогава мъжът разбрал, че няма да може да си получи петдесетте талера, тръгнал си и си рекъл: „И такъв не ми се беше изпречвал пред очите!“

Момъкът също продължил по пътя си и пак започнал да си повтаря под носа:

— Де да можеха да ме полазят тръпки от страх! Де да можеха да ме полазят тръпки от страх!

Чул го един колар, който крачел зад него, и го попитал:

— Кой си ти?

— Не знам — отвърнал момъкът.

— Откъде идваш?

— Не знам.

— Кой е баща ти?

— Не бива да казвам.

— А какво си мърмориш непрекъснато под носа?

— Ох — отвърнал момъкът, — искаш да ме полазят тръпки от страх, но няма кой да ме научи как става.

— Остави тия глупави приказки — отвърнал селянинът, — хайде ела с мен да видим къде ще си намерим подслон.

Тръгнал момъкът с коларя и вечерта стигнали до една странноприемница, където решили да пренощуват. Като влязъл вътре, момъкът пак извикал на висок глас:

— Де да можеха да ме полазят тръпки от страх! Де да можеха да ме полазят тръпки от страх!

Гостиличарят, който чул думите му, се засмял и рекъл:

— Щом такъв ти е мерака, добра възможност тук те чака.

— Я да мълчиш! — обадила се гостиличарката. — Малко ли смелчаци се простиха с живота си? Ще бъде жалко, ако и тези хубави очи не видят вече белия свят.

Ала момъкът рекъл:

— Дори и да е трудно, искаш да се науча какво е да те полазват тръпки от страх. Та нали затова съм тръгнал по света.

И не оставил гостиличаря на мира, докато той не му разказал, че недалеч от странноприемницата имало един прокълнат замък, където със сигурност всеки можел да научи какво е да те полазват тръпки от страх, само че трябвало да прекара три нощи в него. Царят бил обещал да даде дъщеря си за жена на този, който се върне жив оттам, а тя била най-прекрасната девойка под слънцето. В замъка имало големи съкровища, пазени от зли духове. Магията над тях щяла да се разтури и те щели да направят бедняка богаташ. Много момци си опитали късмета, но нито един не излязъл жив.

На другата сутрин момъкът отишъл при царя и му рекъл:

— Ако позволите, ще прекарам три нощи в прокълнатия замък.

Погледнал го царят и тъй като го харесал, му рекъл:

— Можеш да си избереш три неща, които да вземеш със себе си в замъка, но те трябва да бъдат неодушевени предмети.

Тогава момъкът отвърнал:

— Щом е така, ще взема огниво, струг и един резбарски тезгях заедно с длетото.

Царят заповядал всичко това да бъде занесено в замъка през деня. Като се стъмнило, момъкът отишъл в замъка, запалил силен огън в една от стаите, разположил до него резбарския тезгях и седнал на струга.

— Ех, да можеха поне веднъж да ме полазят тръпки от страх! — рекъл си той. — Но и тук няма да мога да се науча.

В полунощ понечил да раздуха огъня и както духал в него, чул внезапно от един ъгъл някой да вика:

— Мяу, мяу, колко ни е студено!

— Ама че глупаци! — извикал той. — Какво сте се развикали?

Щом ви е студено, елате, седнете до огъня и се стоплете.

Не изрекъл още докрай тези думи, и два големи черни котарака с един скок се озовали до момъка, настанили се от двете му страни и свирепо втренчили в него пламтящите си очи. След малко, като се постоплили, рекли:

— Искаш ли да поиграем на карти, друже?

— Защо не? — отвърнал той. — Но най-напред си покажете лапите.

Те протегнали лапите си.

— Я — рекъл той — какви дълги нокти имате! Чакайте, най-напред ще трябва да ви ги изрежа.

Хванал ги за ушите, вдигнал ги на резбарския тезгях и им стегнал здраво лапите.

— Като ви видях ноктите — рекъл той, — и ми мина желанието да играя с вас на карти.

После ги убил и ги хвърлил през прозореца долу в езерото. Но като се избавил от двете и се наканил пак да седне до огъня, от всички страни заприиждали на върволици черни котки и черни кучета с пламтящи очи, и ставали все повече и повече, така че дори за него не оставало вече място. Мяукали и лаели страховито, стъпвали върху огъня, разпилявали го на всички страни и се мъчели да го угасят.

Известно време той ги гледал спокойно, но като му причерняло пред очите, грабнал длетото и викнал:

— Я да се махаш, измет такава! — и се нахвърлил срещу тях.

Едни се разбягали, други убил и ги хвърлил навън в езерото. Раздухал пак огъня и седнал да се посгрее. И както си седял, очите му започнали да се затварят и му се приспало. Огледал се тогава наоколо и видял в ъгъла едно голямо легло.

„Добре ще mi дойде“ — рекъл си той и се излегнал в него. Но тъкмо затворил очи и леглото самичко започнало да се движи и хукнало да обикаля из целия замък. „И така не е лошо — рекъл си момъкът, — но няма ли най-сетне да спре!“

А леглото се носело през стълбища и прагове така, сякаш отпред били впрегнати шест коня, ала изведенъж — хоп! — преобърнало се и го захлупило отгоре. Разбутал той завивки и възглавници, измъкнал се и рекъл:

— Сега да си се вози, който ще!

После си легнал до огъня и спал чак до сутринта.

На сутринта дошъл царят и като го видял да лежи на земята, си помислил, че призраците са го убили и че е умрял. И казал:

— Жалко за хубавия момък!
Момъкът го чул, изправил се и рекъл:
— Не се е стигнало още дотам!
Почудил се царят, но се и зарадвал и го попитал как е прекарал
нощта.

— Много добре — отвърнал той, — едната нощ вече мина, ще минат и другите две.

Като се върнал в странноприемницата, гостилиничарят опулил очи.

— Не мислех — рекъл той, — че ще те видя отново жив. Е, научи ли какво значи да те полазват тръпки от страх?

— Не — отвърнал момъкът, — всичко беше напразно. Само да можеше някой да ми покаже!

Втората нощ той пак отишъл в замъка, седнал край огъня и подел старата си песен:

— Де да можеха да ме полазят тръпки от страх!

Като наблизило полунощ, се разнесъл някакъв шум и трополене — най-напред тихо, а после все по-силно. После за малко настъпила тишина, а накрая с гръм и трясък от комина паднал половин човешки труп и тупнал пред него.

— Хей — извикал той, — трябва да има още една половина. Пусни я!

Тогава шумотевицата почнала отново, надигнал се страшен вой, а после и другата половина паднала през комина.

— Чакай — рекъл той, — ей сега ще пораздухам огъня за теб.

Щом го сторил и се обърнал отново, видял двете половинки, събрани заедно, а на мястото му седял един страховит човек.

— Така не сме се уговоряли — рекъл момъкът, — тезяхът си е мой.

Човекът се опитал да го избута, но и момъкът не се давал, бълснал го и седнал пак на мястото си.

Тогава през комина паднали още неколцина мъже — един подир друг, които носели със себе си девет мъртвешки кости и два черепа, наредили ги на земята и почнали да играят на кегли. На момъка също му се приискало да поиграе с тях и затова попитал:

— Я чуйте, мога ли да поиграя с вас?

— Да, но ако имаш пари.

— Пари имам предостатъчно — отвърнал момъкът, — но топките ви не са достатъчно кръгли.

Взел черепите, сложил ги на струга, заоблил ги от всички страни, после рекъл:

— Така ще се търкалят по-добре. Хайде сега да се повеселим!

Поиграл заедно с тях и загубил част от парите си. Но щом ударил дванадесет часът, всичко пред очите му изчезнало. Той си легнал и спокойно заспал.

На другата сутрин дошъл царят и поискал да разбере как е прекарал нощта.

— Как мина този път? — попитал той.

— Играх на кегли — отвърнал момъкът — и загубих няколко дребни монети.

— Не те ли полазиха тръпки от страх?

— Напротив — рекъл той, — дори се забавлявах. Де да можех да разбера какво значи да те полазят тръпки от страх!

През третата нощ той седнал пак на тезгая и недоволно изрекъл:

— Да можеха поне веднъж да ме полазят тръпки от страх!

Посред нощ дошли шестима яки мъже и внесли един ковчег. Тогава той рекъл:

— Сигурно е братовчедът, който умря преди няколко дни — махнал му с ръка и извикал: — Ела, братовчеде, ела!

Мъжете оставили ковчега на земята, а момъкът се приближил и вдигнал капака. Вътрешното имало мъртвец. Той го докоснал по лицето, а то било студено като лед.

— Почакай — рекъл той, — ей сега ще те постопля.

Отишъл до огъня, позатоплил си ръката и я сложил върху лицето на мъртвеца, но той си останал студен. Тогава го извадил от ковчега, седнал до огъня и го сложил в скута си. После разтррил ръцете му, за да се раздвижи кръвта. Когато и това не помогнало, дошло му наум, че хората си лягат по двама, за да се топлят един друг, сложил мъртвеца в леглото, завил го и легнал до него.

След малко мъртвецът се постоплил и започнал да мърда. Тогава момъкът рекъл:

— Виждаш ли, братовчеде, че те сгрях!

Но мъртвецът се изправил и викнал:

— Сега ще те удуша!

— Какво — рекъл момъкът, — така ли ще ми се отплатиш? Я да влизаш тогава обратно в ковчега!

Грабнал го, напъхнал го в ковчега и затворил капака. Дошли шестимата мъже и изнесли ковчега отново.

„Пак не ме полазиха тръпки от страх — рекъл си момъкът, — ако ще и цял живот да стоя тук, пак няма да се науча.“

Тогава влязъл един мъж, който бил по-грамаден от останалите и изглеждал ужасно. Бил стар и имал дълга бяла брада.

— Ей ти, дребосък — извикал той, — сега ще разбереш какво е да те полазят тръпки от страх, защото ще умреш!

— Я по-кротко — отвърнал момъкът, — ако ще умирам, нали и аз трябва да участвам в това.

— Сега ще те сграбча! — изрекъл духът.

— Много се перчиш! И аз съм силен като теб, дори съм по-силен!

— Ще видим — отвърнал старецът. — Ако си по-силен от мен, ще те пусна да си отидеш. Ела сега да се преборим.

Повел го през тъмни коридори към едно ковашко огнище. Взел старецът една брадва и забил едната наковалня с един удар в земята.

— Аз го мога по-добре — рекъл момъкът и отишъл до другата наковалня.

Старецът застанал до него, за да гледа, а бялата му брада виснala до земята. Момъкът взел брадвата, разцепил наковалнята с един удар и заклешил заедно с брадвата и брадата на стареца вътре.

— Сега ми падна в ръцете — рекъл момъкът. — Теб те чака умирачка, а не мен.

После взел един железен прът и започнал така да налага стареца, че той заскимтял и го замолил да спре.

Обещавал да му даде големи богатства.

Измъкнал момъкът брадвата и освободил брадата на стареца. А старецът го повел обратно през замъка и му показал в една от избите три ракли, пълни със злато.

— Едната е за бедните — казал той, — другата е за царя, а третата — за теб.

В този миг ударил дванадесет часът и призракът изчезнал, а момъкът останал в тъмното сам.

„Все никак си ще се оправя“ — рекъл си той, тръгнал да опипва стените наоколо, намерил пътя до стаята и си легнал край огъня.

На другата сутрин дошъл царят и попитал:

— Сега вече трябва да си научил какво значи да те полазят тръпки от страх?

— Не — отвърнал момъкът, — де да можех да разбера! Най-напред дойде умрелият ми братовчед, а след това един брадат мъж, който ми показа скрити в замъка много богатства. Но никой не ми каза какво значи да те полазят тръпки от страх.

Тогава царят рекъл:

— Ти освободи замъка от магията и ще ти дам дъщеря си за жена.

— Всичко това е много хубаво — отвърнал момъкът, — но аз все още не зная какво значи да те полазят тръпки от страх.

После извадили златото и отпразнували сватбата. Но младият цар, макар и да обичал жена си и да бил щастлив, продължавал да си мърмори:

— Да можеха поне веднъж да ме полазят тръпки от страх!

Накрая на царицата й дотегнало, а прислужницата й рекла:

— Аз ще ти помогна. Най-сетне той трябва да научи какво е да те полазят тръпки от страх.

Отишла прислужницата навън при потока, който течал през градината, и заръчала да й напълнят цяло ведро с живи мренки. През нощта, докато младият цар спял, жена му дръпнала завивките и изсипала отгоре му ведрото, пълно със студена вода и живи риби. Рибките се замятали, а той се събудил и извикал:

— Ей, лазят ме тръпки, лазят ме тръпки, мила жено! Сега вече зная какво значи да те полазят тръпки от страх!

БРАТЧЕ И СЕСТРИЧЕ

Братчето уловило сестричето си за ръка и рекло:

— Откакто умря мама, добрите дни за нас се свършиха. Машехата ни бие всеки ден, а доближим ли се до нея, получаваме ритник. Сухите корички, които никой не ги ще, са единственото ни ядене. Дори кучето под масата я кара по-добре — поне от време на време му подхвърлят по някоя мръвка. Пази Боже, ако нашата майка знаеше как живеем. Хайде да тръгнем двамата с теб по широкия свят.

Вървели те цял ден през ливади, поля и камънаци, а като завалял дъжд, сестричето рекло:

— И Господ плаче заедно с нашите сърца! Вечерта стигнали до една голяма гора и били толкова уморени от плач, от глад и от дългия път, че се сгущили в хралупата на едно дърво и там заспали.

На другата сутрин, щом се събудили, слънцето било вече високо в небето и огрявало с топлите си лъчи вътрешността на хралупата. Тогава братчето рекло:

— Сестричке, жаден съм. Ако знаех къде има изворче, щях да отида и да се напия с вода. Като че ли чувам отнякъде ромолене.

Братчето се изправило, хванало сестричето за ръка и тръгнали заедно да търсят изворчето. Но злата машеха била вещица. Тя видяла как двете деца заминават, тайно се прокраднала след тях, както се прокрадват вещиците, и омагьосала всички извори в гората.

Когато най-сетне намерили едно изворче, което бълбукало и блестяло между камъните, братчето се надвесило да пие от него. Ала сестричето чуло как сред бълбукането изворчето рекло:

— Който пие от мен вода, ще се превърне в тигър, който пие от мен вода, ще се превърне в тигър.

И сестричето извикало:

— Моля ти се, братче, не пий, иначе ще се превърнеш в кръвожаден звяр и ще ме разкъсаш.

Братчето не пило, макар че едва издържало от жажда, и рекло:

— Ще потърпя, докато стигнем до другия извор. Щом стигнали до второто изворче, сестричето чуло, че то пък изрича думите:

— Който пие от мен вода, ще се превърне във вълк, който пие от мен вода, ще се превърне във вълк.

И сестричето извикало:

— Братче, моля ти се, не пий, защото ще се превърнеш във вълк и ще ме изядеш!

Братчето не пило и рекло:

— Ще потърпя, докато стигнем до другия извор, но там ще се напия, каквото и да ми речеш. Страшно съм жаден.

Като стигнали до третото изворче, сестричето пак чуло как през ромоленето то рекло:

— Който пие от мен вода, ще се превърне в сърна.

И сестричето рекло:

— Ах, братче, моля ти се, не пий, защото ще се превърнеш в сърна и ще избягаш от мен!

Ала братчето било вече приклекнало, навело се над изворчето и понечило да пие от водата, и още щом първите капки докоснали устните му, то се превърнало в малко сърне.

Заплакало сестричето за клетото си омагьосано братче, заронило сълзи и сърнето седнало нажалено до момичето. Накрая сестричето рекло:

— Успокой се, мило сърненце, аз винаги ще бъда до теб и няма да те изоставя!

После развързало златната панделка от единия си чорап, сложило я около врата на сърненцето, наскубало тръстики и изплело от тях меко въже. Вързало с него животинчето и го повело, като навлизало все по-навътре в гората.

Вървели дълго-дълго и накрая стигнали до една малка къща. Момичето надникнало вътре и тъй като къщичката била празна, то рекло:

— Можем да останем да живеем тук.

Насъбрало шума и мъх, за да направи меко легълце на сърненцето. После всяка сутрин излизало и събидало за себе си корени, ягоди и лешници, а за сърненцето донасяло сочна и крехка трева. Сърненцето хрупало тревата от ръката на момичето, било доволно и весело, припкало и си играело наоколо. Вечер, когато било

вече уморено, сестричето си казвало молитвата, после слагало главица на гърба на сърнето като на възглавница и кратко заспивало. И ако братчето не било загубило човешкия си образ, животът им щял да бъде прекрасен.

Живели така доста време, сам-самички в пущинака. Ала един ден царят на същото това царство устроил голям лов в гората. Екнали звуци от ловджийски рогове сред дърветата, разнесъл се кучешки лай, гората подела веселите викове на ловците, а сърнето ги чуло и много му се приискало да бъде сред тях и да погледа всичко отблизо.

— Ax — рекло то на сестричето, — пусни ме да отида, не мога повече да издържам тук.

Молило се толкова дълго, че най-сетне сестричето се съгласило.

— Но да ми се върнеш довечера — рекло то. — Аз ще заключа вратата заради буйните ловци. А за да те позная, ти почукай и речи: „Сестричке моя, пусни ме да вляза!“ Ако не речеш така, няма да отключи вратата.

Изскочило сърнето навън и като се усетило на свобода, му станало хубаво и весело. Царят и ловците му видели красивото животно и го подгонили, но все не можели да го настигнат. Тъкмо когато си мислели, че вече е в ръцете им, то прескачало през храсталациите и се изгубвало от погледа им. Като се стъмнило, сърнето доприпкало до къщичката, почукало и рекло:

— Сестричке моя, пусни ме да вляза!

Братичката се отворила, то скокнало в стаята и цяла нощ си почивало на меката постеля.

На другата сутрин ловът започнал отново и когато сърнето пак дочуло звуците на ловджийските рогове и виковете на ловците, не можело повече да стои на едно място и рекло:

— Сестричке, отвори ми, трябва да изляза!

Отворила му сестричката вратата, но рекла:

— Но да ми се върнеш довечера и пак да изречеш същите думи!

Щом царят и ловците му видели отново сърненцето със златната панделка на шията, всички до един се втурнали след него, но то било по-бързо и по-пъргаво от тях. Гонитбата продължила цял ден. Ала вечерта ловците го обградили и един от тях го ранил леко в крака, така че то закуцало и почнало да тича все по-бавно. Тогава един ловец го проследил до къщичката и го чул как извикало:

— Сестричке моя, пусни ме да вляза!

Видял ловецът, че вратата се отворила и веднага след това пак се затворила. Запомnil той всичко, върнал се при царя и му разказал какво бил видял и чул. Тогава царят рекъл:

— Утре ще излезем пак на лов.

Сестричето ужасно се уплашило, щом видяло, че сърнето е ранено. Измило кръвта, наложило върху раната лековити билки и рекло:

— Лягай си в постелята, мило сърне, за да оздравееш бързо.

Но раната била толкова лека, че на сутринта сърнето не усещало вече никаква болка. И когато дочуло пак ловджийските рогове и виковете на ловците, рекло:

— Не мога повече да издържа, трябва да изляза! Така лесно няма да им се дам да ме хванат.

Сестричето се разплакало и рекло:

— Ще те убият, а аз ще остана сама в гората, забравена от света. Няма да те пусна да излезеш навън.

— Тогава ще умра от мъка — отвърнало сърнето. — Щом чуя да свири ловджийски рог, не ме свърта на едно място!

И тъй като никакви уговорки не помогнали, сестричето му отворило със свито сърце вратата, а сърнето припнало бодро и весело в гората.

Зърнал го царят и рекъл на ловците:

— Гонете го сега цял ден, чак до вечерта, но никой не бива да му стори нищо лошо!

Като се скрило слънцето, царят рекъл на ловеца:

— Ела с мен и ми покажи горската къщичка.

Щом стигнали до прага, царят почукал и извикал:

— Сестричке моя, пусни ме да вляза!

Вратата се отворила, царят влязъл и насреща си видял такава ненагледна хубавица, каквато не бил срещал дотогава.

Девойката се изплашила, щом видяла, че вместо нейното сърненце, влязъл един мъж със златна корона на главата. Ала царят я погледнал дружелюбно, подал й ръка и рекъл:

— Искаш ли да дойдеш с мен в двореца ми и да станеш моя обична жена?

— Да — отвърнала девойката, — но и сърнето трябва да дойде с нас, аз няма да го изоставя.

А царят рекъл:

— Нека бъде винаги с теб и нищо няма да му липсва.

Още не изрекъл тези думи и сърненцето припнало вътре.

Сестричето му вързало пак тръстиковото въже, хванало другия край в ръка и излязло с него от горската къщичка.

Царят взел хубавата девойка на коня си и я завел в двореца, където отпразнували бляскава сватба. Девойката станала царица и живяла дълги години честито с царя. Грижели се за сърненцето и го гледали добре, а то припкало на воля из царската градина.

Ала злата мащеха, заради която децата били избягали от къщи и се скитали дълго, мислела, че сестричето е разкъсано от зверовете в гората, а братчето, превърнато в сърне, е убито от ловците.

Като чула сега, че са толкова честити, тъй като щастието им се усмихнало, изпитала силна завист и злоба и не можела да мисли вече за нищо друго, освен за това как да им причини злина. Родната ѝ дъщеря, която била грозна като вампир и имала само едно око, я упреквала и ѝ натяквала:

— На мен се полагаше това щастие да стана царица!

— Мълчи! — отвръщала старицата. — Като му дойде времето, знам какво да направя.

И ето че дошъл този миг — царицата родила едно хубаво момченце, а царят тъкмо в този ден бил на лов. Тогава старата вещица приела образа на царската прислужница, влязла в стаята, където лежала родилката, и рекла:

— Елате, банята е готова! Ще ви стане по-добре и ще добиете нови сили. Побързайте, докато водата не е изстинала.

Дъщерята на вещицата била също там. Двете занесли омаломощената царица в банята и я сложили във водата. После заключили вратата и избягали. А в банята били запалили истински пъклен огън, така че младата царица скоро се задушила.

Като направила това, старицата взела дъщеря си, сложила ѝ една нощна шапчица на главата и я накарала да легне в леглото на царицата. Преобразила я да изглежда на външен вид като нея, само загубеното око не могла да ѝ върне. За да не забележи това царят, тя трябало да легне на тази страна, на която нямала око.

Вечерта, когато царят се върнал у дома и чул, че му се е родил син, от сърце се зарадвал и веднага пожелал да отиде при обичната си жена, за да я види как е.

Но старата вещица на мига се развикала:

— В никакъв случай не отваряйте завесите на леглото! Царицата има нужда от почивка и не може да търпи светлина.

Върнал се царят, не знаел, че в царското ложе лежи лъжлива царица.

Но като станало полунощ и всички заспали, бавачката, която седяла в детската стая и бдяла над люлката на детето, видяла как вратата се отворила и влязла истинската царица. Тя взела бебето от люлката, прегърнала го и го накърмила. После пооправила възглавничката му, сложила го пак в люлката и го завила. Не забравила и сърненцето. Отишла в ъгъла, където то лежало, и го погалила по гърба. После безмълвно излязла пак през вратата.

На другата сутрин бавачката запитала пазачите дали през нощта някой е влизал в двореца, но те отговорили:

— Не, никого не сме виждали.

И така царицата идvala много нощи и никога не продумвала нито дума. Бавачката я виждала винаги, но не смеела да каже никому за това.

Минало време и една нощ царицата проговорила и рекла:

— Как е моето дете?
Как е моето сърне?
Още два пъти ще мога
да ви видя в късна доба.

Бавачката не ѝ отвърнала нищо, но когато царицата пак си отишla, тя се завтекла при царя и му разказала всичко.

Царят рекъл:

— Господи, какво ли е това? Аз ще пазя през следващата нощ детето.

Вечерта отишъл в детската стая, а в полунощ царицата пак се явила и рекла:

*— Как е моето дете?
Как е моето сърне?
Да ви зърна аз, горкана,
само утре ми остана.*

После накърмила пак детето, както правела винаги, преди да изчезне. Царят не посмял да я заговори, но останал да пази детето и през следващата нощ. Царицата пак изрекла думите:

*— Как е моето дете?
Как е моето сърне?
Идват за последен път
в тоя мил за мене кът.*

Тогава царят не можал да се сдържи, скочил пред нея и рекъл:
— Ти не можеш да бъдеш никоя друга, освен моята свидна невеста.

А тя отвърнала:

— Да, аз съм твоята свидна невеста.

И в същия миг с милостта Божия се съживила и станала свежа, румена и здрава. После разказала на царя за злодеянието, което злата вещица и дъщеря ѝ извършили спрямо нея.

Царят заповядал да ги изправят пред съд и те получили заслужено наказание. Дъщерята била заведена в гората, където дивите зверове я разкъсали, а вещицата била изгорена на клада и умряла в страшни мъки. Щом тя се превърнала в пепел, сърнето се преобразило и добило отново човешкия си образ. И тъй, братчето и сестричето живели честито чак до сетните си дни.

МАРУЛКА

Живели някога един мъж и една жена. Те дълго време искали да си имат дете, ала напразно. Накрая у жената се появила надеждата, че добрият Дядо Господ ще изпълни желанието им. В задната страна на къщата имали малко прозорче. От него се виждала прекрасна градина, изпъстрена с най-хубави цветя, билки и зеленчуци. Но тя била обградена с висок зид и никой не смеел да влезе вътре, защото била владение на една магьосница с голяма власт. Всички се бояли от нея.

Един ден, като стояла на прозореца и гледала към градината, жената съзряла една леха, засадена с чудни марули. Те били толкова свежи и сочни, че тя пламнала от желание да ги опита. Желанието ѝ всеки ден все повече растяло, но като знаела, че никога няма да може да хапне дори листенце от тях, жената започнала да слабее, пребледняла и изглеждала много зле. Мъжът ѝ се уплашил и я попитал:

— Какво ти има, мила жено?

— Ох — отвърнала тя, — ако не хапна от марулите, които растат в градината зад къщата ни, ще умра.

Мъжът, който много я обичал, си помислил: „Как да я оставя да умре? Ще отида да откъсна от марулите, пък да става каквото ще!“

Привечер той се прехвърлил през зида, вмъкнал се в градината на магьосницата, накъсал набързо няколко марули и ги занесъл на жена си. Тя веднага си направила от тях салата и я изяла лакомо. Но марулите така ѝ се усладили, че на другия ден жената изпитала трижди по-силно желание. За да я успокои, мъжът ѝ трябвало още веднъж да прескочи в градината. И така, като се свечерило, той пак се покатерил през зида, но като го прескочил и стъпил на земята, ужасно се изплашил, защото видял пред себе си магьосницата.

— Как смееш да прескачаш зида на градината ми и да крадеш от марулите като някой разбойник? — рекла тя и гневно го изгледала. — Скъпо ще ми платиш за това!

— Ах — отвърнал той, — бъдете милостива! Нуждата ме принуди да го сторя. Жена ми видяла марулите ви от прозореца и изпитала толкова силно желание да ги опита, че ще умре, ако не й дам да хапне от тях.

Тези думи поуталожили гнева на магьосницата и тя рекла:

— Щом е така, ще ти позволя да си откъснеш от марулите колкото искаш, само че при едно условие: трябва да ми дадеш детето, което жена ти ще роди. То ще живее добре при мен и аз ще се грижа за него като майка.

В страха си мъжът обещал всичко и когато жена му родила, в същия миг магьосницата се явила, кръстила детето Марулка и го отнесла със себе си.

Пораснала Марулка и станала най-хубавото дете под слънцето. Като навършила дванадесет години, магьосницата я затворила в една кула насред гората. Кулата нямала нито стълба, нито пък врата, само най-горе имало едно малко прозорче. Когато магьосницата искала да влезе вътре, тя заставала долу и викала:

— Марулке мила, я спусни свилените си коси!

Марулка имала прекрасни дълги коси, също като от коприна. Щом чуела гласа на магьосницата, тя разплитала плитките си, увивала ги около една қука на прозореца, а после косите падали двадесет лакти надолу и магьосницата се изкачвала по тях.

Минали няколко години и се случило така, че царският син дошъл с коня си в гората и минал покрай кулата. Чул песен, която била толкова дивна, че се спрял и се заслушал, омаян. Това бил сладкият глас на Марулка. С песен тя убивала самотата си. Царският син поискал да се качи при нея и потърсил вратата на кулата, но никъде не я открил.

Обърнал коня и се върнал у дома, но песента така пленила сърцето му, че той всеки ден отивал в гората, за да я слуша.

Веднъж, както стоял под едно дърво, той видял да се приближава магьосницата и я чул да вика:

— *Марулке мила, я спусни
свилените си коси!*

Тогава Марулка спуснала плитките си, а магьосницата се качила при нея.

„Щом това е стълбата, по която можеш да се кациш горе, то и аз искам поне веднъж да опитам късмета си“ — рекъл си царският син.

На следващия ден, като почнало да се здрачава, той отишъл до кулата и извикал:

— Марулке мила, я спусни свилените си коси!

И на мига косите се спуснали надолу и царският син се покачил по тях.

Най-напред Марулка страшно се изплашила, като видяла, че при нея влиза мъж, какъвто очите й не били виждали дотогава. Ала царският син я заговорил мило и дружелюбно, казал й, че нейната песен пленила сърцето му, че откакто я чул, нямал вече мира и трябвало непременно да я види. Забравила Марулка за страха и когато той я попитал дали иска да го вземе за съпруг, а тя видяла, че е млад и хубав, си помислила: „Той ще ме обича повече от старата магьосница.“

Съгласила се, сложила ръката си в неговата ръка и рекла:

— Много ми се иска да дойда с теб, но не зная как да сляза. Донасяй ми всеки път, като идваш, по една гранка свила. От нея ще изплета стълба, а когато тя бъде готова, ще сляза долу и ти ще ме вземеш на коня си.

Уговорили се той да идва вечер при нея, защото през деня идвали магьосницата.

А магьосницата не забелязала нищо, докато един ден Марулка сама подхванала и рекла:

— Кажи ми, кръстнице, защо теб те изтеглям толкова трудно горе, а царският син за един миг се качва при мен?

— Ах ти, безбожнице! — извикала магьосницата. — Какво доживях да чуя от теб. Мислех си, че съм те отделила от целия свят, а ти си ме лъгала!

В гнева си тя уловила прекрасните коси на Марулка, увила ги няколко пъти около лявата си ръка, грабнала една ножица с дясната и кръц-кръц — отрязала хубавите плитки и те паднали след миг на земята. Магьосницата била толкова коравосърдечна, че завела клетото момиче в един пуцинак, където то трябвало да живее в голяма мизерия и нищета.

Ала в същия ден, в който отвела Марулка, магьосницата вързала отрязаните плитки горе на куката на прозореца и когато царският син дошъл и извикал:

*— Марулке мила,
я спусни свилените си коси!*

Тя спуснала косите надолу. Царският син се покачил по тях, но горе не намерил своята обична Марулка, а магьосницата, която го гледала със зъл и отровен поглед.

— Аха — викнала тя присмехулно, — дошъл си да си вземеш любимата жена, но хубавата птичка я няма вече да пее в гнездото. Котката я взе, а на теб тя ще ти издере очите! Марулка е изгубена за теб и ти няма да я видиш никога.

От мъка царският син изгубил разум и в отчаянието си скочил от кулата. Не се простил с живота си, но тръните, сред които паднал, изболи очите му. Залутал се той сляп из гората, не ядял нищо друго, освен корени и горски плодове и непрекъснато плачел и скърбял за загубата на любимата жена. Така се скитал той няколко години нещастен и накрая попаднал в пущинака, където мизерно и окайно живеела Марулка с близнаците, които била родила — момиче и момче. Дочул царският син някакъв глас и той му се сторил познат. Тръгнал в тази посока и като приближил, Марулка го познала, хвърлила се на врата му и заплакала. Две сълзи от нейните намокрили очите му и те отново се прояснили и той прогледнал. Завел я в царството си, където ги посрещнали с радост, и те живели още дълги години доволни и честити.

ХРАБРИЯТ ШИВАЧ

Една лятна утрин млад шивач седял на шивашката си маса до прозореца, бил весел, в добро настроение и шиел с ентузиазъм. По едно време по улицата се задала селянка, която отдалеч викала:

— Хубав мармелад продавам! Хубав мармелад продавам!

Тези думи прозвучали приятно в ушите на младия шивач и той протегнал глава през прозореца и викнал:

— Насам, жено, насам! Тук ще си продадеш стоката!

Жената изкачила с тежката си кошница трите стълби до дома на шивача и му отворила всичките си гърнета. Огледал ги той едно по едно, пъхнал си носа във всяко от тях и накрая рекъл:

— Мармеладът ти изглежда хубав, претегли ми стотина грама. Пък ако дойде малко повече, не се притеснявай.

Жената се надявала да продаде много повече. Дала му колкото искал, но си тръгнала ужасно навъсена и сърдита.

— Господ да благослови този мармелад — рекъл си шивачът, — той ще ми даде нови сили.

Извадил хляба от шкафа, отрязал си един голям резен и го намазал с мармелад.

— Ох, как ще ми се услади — рекъл си той, — но най-напред ще довърша елека, а после ще седна да ям.

Оставил хляба с мармелада до себе си, продължил да шие и от нетърпение правел все по-големи бодове. През това време ароматът на вкусния мармелад се разнесъл из стаята и стигнал чак до тавана. Там били накацали безброй мухи. Привлечени от сладката миризма, те се спуснали на рояци върху хляба.

— Ей, някой да ви е поканил? — извикал шивачът и разгонил неканените гости.

Но мухите, като не разбирали от дума, налитали на все по-големи рояци. Тогава на шивача му причерняло пред очите. Посегнал към едно парче вълнен плат, развъртял се с него и викнал:

— Чакайте, сега ще ви дам да се разберете!

После им нанесъл безмилостен удар. Отдръпнал се да преброи убитите мухи — били точно седем.

— Я какъв юнак съм бил! — рекъл си той и се възхитил на собствената си храброст. — Целият град трябва да научи за това.

Ушил си набързо един пояс, а отгоре му извезал с големи букви: *Седем с един удар!*

— Че какво е един град! — продължил той. — Трябва да узнае целият свят!

И от радост сърцето му зашавало в гърдите като агнешка опашка.

Препасал шивачът пояса през кръста и решил да тръгне по света. Помислил си, че шивачницата му е прекалено малка за неговата храброст. Преди да тръгне, се огледал дали няма нещо в къщата, което може да вземе за из път, но не намерил нищо друго, освен буза старо сирене. Мушнал го в джоба си. Като излязъл навън, забелязал пред вратата едно птиче, уловено в храсталациите. Сложил и него при сиренето в джоба.

После поел храбро по пътя и тъй като бил лек и чевръст, не чувстввал умора. Пътят го отвел до една планина. Като стигнал до най-високия й връх, видял там един великкан. Той седял и се оглеждал невъзмутимо наоколо. Младият шивач се запътил смело към него и го заговорил:

— Добър ден, друже — рекъл той, — седиш си тук и разглеждаш широкия свят, а? А аз съм поел натам, за да опитам късмета си. Искаш ли да дойдеш с мен?

Великанът погледнал презрително шивача и рекъл:

— Ех ти, дрипльо! Ти, жалко човече!

— Я стига! — отвърнал шивачът, разкопчал дрехата си и показал на великана пояса. — Ето тук можеш да прочетеш що за човек съм аз.

Великанът прочел: „*Седем с един удар!*“, помислил си, че става въпрос за седем човека, които шивачът е убил, и това му вдъхнало малко уважение към дребосъка. Но най-напред решил да го изпита.

Взел един камък и го стиснал така, че от него потекла вода.

— Можеш ли да направиш като мен? — рекъл великанът.

— Само това ли? — попитал младият шивач. — За човек като мен то е просто играчка.

Бръкнал в джоба си, извадил мекото сирене и го стиснал така, че саламурата му изтекла.

— Е — рекъл той, — това беше малко по-добре, нали?

Великанът не знаел какво да отвърне, но не можел и да повярва, че това човече има такава голяма сила. Затова вдигнал от земята един камък и го хвърлил толкова нависоко, че едва се виждал с очи.

— Хайде, дребосъко, направи като мен.

— Добър замах — рекъл шивачът, — но камъкът ти пак падна на земята. А аз ще го хвърля така, че изобщо няма да се върне.

Бръкнал в джоба си, извадил птичето и го хвърлил във въздуха. Радостно, че е на свобода, птичето литнало нагоре, извисило се в небесата и не се върнало вече.

— Как ти се видя това, друже? — попитал шивачът.

— Добре хвърляш — рекъл великанът, — но да видим сега дали можеш да носиш нещо тежко.

Завел шивача до едно грамадно дъбово дърво, паднало на земята, и рекъл:

— Ако си достатъчно силен, помогни ми да го изнесем от гората.

— На драго сърце — отвърнал шивачът, — ти вдигни само дънера на рамене, аз ще взема клоните и листата, това е по-тежката работа.

Великанът взел стеблото на раменете си, а шивачът седнал на един клон. Великанът, който не можел да се обърне назад, трябало да носи не само цялото дърво, ами отгоре на това и шивача. А шивачът отзад си седял бодър и весел и си подсвиркал песничката „Трима шивачи, трима ездачи минали през градските порти“, сякаш носенето на дървото било за него детска игра. След като носил известно време тежкия товар, великанът нямал повече сили да продължи и викнал:

— Слушай, трябва да пусна дървото.

Шивачът пъргаво скочил на земята, хванал дървото с двете си ръце, като че ли го е носил, и рекъл на великана:

— Толкова си голям, а не можеш да носиш едно дърво.

Продължили да вървят заедно. Като минали покрай една череша, великанът уловил един от клоните на върха на дървото, обкичен с най-

зрелите плодове, извил го надолу, подал го на шивача и му рекъл да яде.

Но младият шивач бил прекалено слаб, за да удържи клона и щом великанът го пуснал, клонът полетял нагоре, а шивачът се понесъл с него във въздуха. Като паднал отново невредим на земята, великанът му рекъл:

— Нямаш ли сила да удържиш една нищо и никаква клонка?

— Сила не ми липсва — отвърнал шивачът, — да не мислиш, че е кой знае каква работа за човек, който е повалил седмина с един удар? Прескочих дървото, защото ей там, в гъсталака, стреляха ловци. Прескочи го и ти, ако можеш.

Великанът се опитал, но не успял да прескочи дървото, а останал да виси между клоните му, така че и този път шивачът надвил.

Великанът рекъл:

— Щом си такъв храбрец, ела да пренощуваш при нас в пещерата.

Шивачът склонил и тръгнал с него. Когато стигнали до пещерата, видели там седнали около огъня още неколцина великани. Всеки държал по една печена овца и ядял от нея. Шивачът се огледал и си помислил: „Тук е много по-широко, отколкото в моята работилница.“

Великанът му показал едно легло и му рекъл да легне и да се наспи. Но за шивача леглото било прекалено голямо, затова той не легнал в него, ами се свил в един ъгъл.

Като станало полунощ, великанът, който мислел, че шивачът спи дълбок сън, станал, взел голям железен прът и пробил с един удар леглото, като смятал, че е светил маслото на дребосъка.

Рано сутринта великаните тръгнали към гората, като съвсем забравили за шивача. Но по едно време го видели да крачи по пътя, весел и безумно смел. Изплашили се великаните, че ще ги убие всичките и си плюли на петите.

А шивачът продължил нататък и вървял, накъдето му видят очите. След дълго странстване стигнал в двора на един царски палат, почувствал се уморен, легнал в тревата и заспал. А докато спял, надошли хора, огледали го от всички страни и прочели, че на пояса му пише: *Седем с един удар!*

„Ах — рекли си те, — какво търси този голям юнак в нашето мирно царство? Трябва да е някой могъщ и силен господар.“

Отишли те и известили царя. Казали му, че ако избухнела война, този човек щял да им бъде много полезен, затова на всяка цена трябвало да го задържат в царството. Този съвет се понравил на царя и той изпратил един от придворните си при шивача, за да му предложи висока военна служба. Пратеникът се спрят до заспалия юнак и зачакал, докато той най-сетне се размърдал и отворил очи. Тогава му предал предложението на царя.

И така той бил посрещнат с много почести, а после му дали и хубаво жилище.

Но другите военни не гледали с добро око на шивача и искали да го махнат от царството.

— Какво ще излезе от тази работа? — говорели си те помежду си. — Ако се скараме с него и той замахне, при всеки удар ще падат по седмина. Няма да можем да го удържим.

Накрая решили да отидат всички заедно при царя и да измолят да ги освободи от служба.

— Не сме толкова силни — рекли те, — да се бием рамо до рамо с човек, който поваля с един удар седмина.

Натъжил се царят, че заради един ще трябва да загуби всичките си верни служители. Искало му се никога да не бил виждал този човек и намислил да се отърве от него.

Но не смеел да го уволни от служба, защото се боял, че той може да убие и него, и целия му народ и да се възкачи сам на престола.

Дълго умувал и накрая намерил решение. Пратил да обадят на шивача, че щом като е такъв голям юнак, ще му направи едно предложение.

В една гора на неговото царство живеели двама великани, които правели големи пакости — грабели, убивали и опожарявали каквото им падне. Никой не смеел да се приближи до тях. Ако шивачът убиел великаните, царят щял да му даде за жена единствената си дъщеря и за зестра — половината царство. С него щели да тръгнат сто конника и да му помогат.

„Тъкмо за мъж като мен — рекъл си шивачът. — Хубава царска дъщеря и половин царство не се предлагат на човек всеки ден.“

— Добре — отвърнал той, — ще укротя великаните, а стоте конника не са ми необходими. Който поваля с един удар седмина, няма за какво да се бои от двамина.

Тръгнал шивачът, а стоте конника го последвали. Като стигнали до гората, той рекъл на придружителите си:

— Вие стойте тук, аз сам ще се преборя с великаните.

После навлязъл навътре в гората и след малко видял и двамата великани: лежали под едно дърво и спели. Но хъркали толкова силно, че клоните на дърветата се клатели. Шивачът набързо напълнил джобовете си с камъни и се покатерил на дървото, под което спели.

Като стигнал до средата, плъзнал се по един клон, спрял се точно над заспалите великани и почнал да хвърля върху гърдите на единия от тях камък след камък. Дълго време великанът не усещал нищо, но накрая се събудил, побутнал другаря си и рекъл:

— Защо ме удриш?

— Сънуващ — рекъл другият, — не съм те удрил.

Легнали пак да спят, а шивачът хвърлил един камък върху втория великан.

— Какво правиш? — извикал другият. — Защо хвърляш камък върху мен?

— Не съм хвърлял — изръмжал първият.

Покарали се известно време, но тъй като били уморени, се сдобрали и пак затворили очи. Тогава шивачът почнал играта си отново, избрал най-големия камък и го хвърлил с всички сили върху гърдите на първия великан.

— Това вече е прекалено! — извикал той, скочил на крака, страшно сърдит, и бълснал другаря си в дървото с такава сила, че то се разлюяло.

Другият не останал по-назад и двамата така се сбили, че всеки изтръгнал по едно дърво из корен и започнали да се налагат един друг. И се налагали дотогава, докато паднали едновременно мъртви на земята. Тогава шивачът скочил от дървото.

— Имах късмет — рекъл той, — че не изтръгнаха дървото, на което бях аз, иначе трябваше като катеричка да скоча на друго. Ама и аз съм си пъргав.

Измъкнал меча си и нанесъл на всеки великан в гърдите по няколко силни удара. После се върнал при конниците и им рекъл:

— Работата е свършена, светих маслото и на двамата. Но не беше никак лесно. Като видяха зор, великаните изтръгнаха по едно дърво от земята, за да се отбраняват. И това не им помогна. Та нали насреща си имаха човек като мен, който с един удар поваля седмина!

— Ти не си ли ранен? — попитали го конниците.

— Всичко свърши благополучно — отвърнал шивачът, — дори косъм не падна от главата ми.

Конниците не му повярвали и влезли в гората. Намерили там великаните, плувнали в собствената си кръв, а наоколо се търкаляли изскубнати дървета.

Шивачът поискал от царя обещаната награда, но царят съжалел за обещанието си и започнал да обмисля отново как да се отърве от юнака.

— Преди да получиш ръката на дъщеря ми и половината царство — рекъл му той, — трябва да извършиш още едно юнашко дело. В гората живее еднорог. Той прави големи пакости. Трябва най-напред да го хванеш.

— От еднорогия ме е страх много по-малко, отколкото от двамата великанни. Повалям седмина с един удар, та от него ли ще се уплаша!

Взел едно въже и една брадва, отишъл в гората и пак рекъл на онези, които му били дадени за придружители, да останат в края на гората. Не му трябало много време да чака — скоро еднорогът се показал и налетял право върху шивача, сякаш искал без много церемонии да го набучи на рога си.

— По-кротко, по-кротко — рекъл шивачът, — така лесно няма да ти се дам.

Останал на мястото си и изчакал, докато животното се приближи съвсем близо, и тогава пъргаво отскочил зад едно дърво. Еднорогът налетял срещу дървото и забил рога си така дълбоко в ствола му, че нямал достатъчно сили да го измъкне отново и така сам паднал в капана.

— Сега птиченцето ми е в ръцете — рекъл шивачът, подал се иззад дървото, вързал най-напред здраво въжето около шията на еднорога, после измъкнал с помощта на брадвата рога му от дървото и като свършил всичко това, повел животното през гората и го закарал право при царя.

Ала царят все още не искал да му даде обещаната награда и му възложил трета задача. Преди сватбата шивачът трябало да хване един глиган, който правел големи бели в гората. Ловците щели да отидат с него, за да му помогат.

— На драго сърце — рекъл шивачът, — това е детска игра за мен.

Не взел ловците със себе си в гората, а и те били доволни, защото глиганът ги бил посрещал няколко пъти така, че не изпитвали никакво желание да се изпречат пак пред очите му. Като зърнал шивача, глиганът се втурнал тутакси към него с пяна на уста и наточени зъби, за да го повали на земята. Но пъргавият юнак припнал в един параклис, който се намирал наблизо, и веднага след това изскочил пак навън през прозореца. Втурнал се глиганът в параклиса след него, но в същото време шивачът заобиколил параклиса и като стигнал до вратата, я затворил от външната ѝ страна. Така бясното животно, което било тромаво и тежко и не можело да скочи през прозореца, било уловено. Шивачът повикал ловците, за да видят с очите си уловения звяр. А юнакът се отправил към царя. Той, ще не ще, трябало да удържи на обещанието си и му дал дъщеря си за жена и половината царство. Ако знаел, че пред него стои не никакъв войнствен юнак, а прост шивач, на сърцето щяло да му стане още по-тежко.

Сватбата била отпразнувана с много блясък и малко радост и шивачът станал цар.

Не минало много време и младата царица чула през нощта как мъжът ѝ насын рекъл:

— Момче, довърши елека и закърпи панталоните — или ще те перна с метъра през ушите.

Разбрала тя къде е расъл младият господар, на другата сутрин изплакала мъката си пред царя, помолила го да я избави от този мъж, който не бил нищо повече от един прост шивач. Царят я утешил и ѝ рекъл:

— Остави тази нощ вратата на спалнята отворена, моите слуги ще стоят отвън и щом той заспи, ще влязат вътре, ще го вържат и ще го качат на един кораб, който ще го отведе далеч оттук.

Младата царица се успокоила, но оръженосецът на царя, който чул тези думи, изпитвал симпатия към младия господар и му съобщил за тайните кроежи.

— Ще оправим тази работа — рекъл шивачът. Легнал си вечерта да спи с жена си в обичайния час.

По едно време, като се престорил на заспал, тя станала, отворила вратата и пак си легнала. Тогава шивачът започнал да вика с всичка сила:

— Момче, довърши елека и закърпи панталоните — или ще те перна с метъра през ушите. Повалих седем с един удар, убих два великана, доведох еднорог и хванах глиган, та от тия ли ще се уплаша, дето стоят отвън пред вратата!

Щом чули думите на шивача, слугите се разтреперили от страх. Плюли си на петите така, сякаш ги гонела цяла армия. Никой не посмял вече да му излезе насреща.

Така шивачът останал до края на живота си цар.

СЕДЕМТЕ ГАРВАНА

Един човек имал седем сина и нито една дъщеря, а много искал да има момиче. Най-сетне жената му дала отново надежда, тъй като очаквала дете. Родило се момиче. Радостта им била голяма, но детето било слабичко и дребно и затова трябвало да го кръстят веднага. Изпратил бащата един от синовете си бързо да донесе вода от кладенеца за кръщенката. Останалите шестима отишли заедно с него и понеже всеки искал да гребне пръв вода, изпуснали стомната в кладенеца. Изплашили се те, не знаели какво да правят и никой не смеел да се приbere у дома. Чакал ги бащата дълго време, но те не си идвали. Той загубил търпение и рекъл:

— Сигурно пак са се заиграли така, че са забравили за какво ги изпратих. Тези безбожни синове!

Изплашил се, че момичето ще предаде Богу дух, без да е кръстено, и в гнева си викнал:

— Да се превърнат в гарвани всичките!

Едва изрекъл тези думи и чул плясък на криле във въздуха, погледнал нагоре и видял седем черни като въглени гарвани да отлитат надалеч.

Проклятието се било сбъднало и родителите тъгували много за загубата на седемте си сина, но се утешавали донякъде с малката си дъщеричка, която скоро укрепнала и от ден на ден ставала все похубава. Дълго време тя не знаела, че имала братя, защото родителите се пазели да говорят за това пред нея, докато един ден чула случайно от хората, че е наистина много хубава, но е виновна за нещастието на седемте си братя. Момичето се натъжило, отишло при майка си и баща си и ги попитало дали наистина е имало братя и къде са те. Родителите не могли повече да премълчават истината. Рекли му, че такава била волята Божия, а неговото раждане било само невинна причина. Но момичето се терзаело непрестанно и накрая решило, че трябва да избави братята си. Не намерило покой до деня, в който напуснало тайно бащиния си дом и тръгнало да се скита по широкия свят, за да открие братята си и да ги избави, каквото и да му струвало това. Не взело нищо

друго със себе си, освен едно пръстенче — като спомен от родителите, един хляб, за да яде, като огладнее, една стомничка с вода — да пие, като ожадне, и едно столче — да седне, като се измори.

Вървяло то дни наред и стигнало далеч, чак до края на света. Отправило се към слънцето, но то било много горещо и страшно и ядяло малки деца. Побягнало бързо обратно и отишло при месечината, но тя била студена, страшна и зла и щом забелязала момичето, рекла:

— Мирише ми на човешко месо.

Побягнало момичето бързо и отишло при звездите, които го посрещнали приветливо и мило и всяка си седяла на свое столче. Зорница се изправила, дала му едно пилешко краче и рекла:

— Без това краче не можеш да отключи Стъклена планина, а в Стъклена планина са твоите братя.

Взело момичето крачето, увило го грижливо в една кърпа и поело отново на път. Вървяло, докато стигнало до Стъклена планина. Вратата била заключена и то поискало да извади крачето, но като разгърнало кърпата, тя била празна. Сестричeto било загубило подаръка на звездите. Какво му оставало да прави сега? Искало да спаси братята си, а нямало ключ за Стъклена планина. Доброто сестриче взело един нож, отрязало си малкото пръстче, пъхнало го в ключалката на вратата и тя се отворила. Щом прекрачило прага, момичето видяло насреща си едно джудже, което рекло:

— Дете мое, какво търсиш тук?

— Търся братята си, седемте гарвани — отвърнало то.

Джуджето рекло:

— Господарите гарвани не са вкъщи, но ако искаш да ги почакаш, докато се върнат — влез.

После джуджето внесло яденето на гарваните в седем чинийки и седем чашки, а сестричето си взело по хапка от всяка чинийка и пийнало по гълтка от всяка чашка.

Но в последната чашка пуснало пръстенчето, което носело със себе си.

Изведнъж чуло плясък на криле във въздуха и усетило полъх. Джуджето рекло:

— Господарите гарвани се връщат.

После гарваните влезли, поискали да ядат и пият и потърсили чинийките и чашките си. Но започнали да викат един след друг:

— Кой е ял от чинийката ми?

— Кой е пил от чашката ми?

— Само човек го е направил и никой друг!

А когато седмият гарван изпил до дъно чашката си, отвътре се изтърколило пръстенчето.

Видял го той и разбрал, че е пръстен от майка им и от баща им и рекъл:

— Господи, дано сестричето ни да е тук, за да ни избави!

Щом чуло тези думи, момичето, което стояло зад вратата и ги слушало, излязло и в същия миг гарваните отново се превърнали в хора. Прегърнали се всички и се целунали и радостни поели към дома на родителите си.

ГАТАНКАТА

Живял някога един царски син, който искал да види широкия свят. Тръгнал на път и взел със себе си само един свой верен слуга. Озовали се те един ден в голяма гора, а когато се свечерило, не намерили никъде подслон и не знаели къде да пренощуват. Тогава царският син видял едно момиче, запътило се към една къщичка, а като се приближил до него, забелязал, че е малко и хубаво. Заговорил го и му рекъл:

— Мило дете, ще се намери ли в тази къщичка подслон за мен и за моя слуга?

— Да — отвърнало момичето с тъжен глас. — Можете да се подслоните, ала не ви съветвам да го правите. По-добре не влизайте в тази къща.

— Защо да не влезем? — попитал царският син.

Момичето въздъхнало и рекло:

— Мащехата ми прави лоши магии, а и не обича непознати.

Разбрал царският син, че в къщата живеела магьосница, но тъй като било вече тъмно и нямало къде другаде да отиде, пък и не бил от страхливите, влязъл вътре, а след него — и прислужникът. Магьосницата седяла на един стол до огнището и като видяла непознатите да влизат, втренчила в тях червените си очи.

— Добър вечер — измърморила тя и се престорила на дружелюбна, — седнете и си починете.

Навела се да раздуха въглените в огнището, над което била сложила да ври едно малко гърне. През това време момичето предупредило двамата новодошли да не ядат и да не пият нищо, защото старицата варяла отровни билета. Легнали те след малко и спали спокойно до сутринта. Като се приготвили да тръгват и царският син се качил на коня си, старицата му рекла:

— Почакай да ти дам едно бiele на прощаване.

Влязла в къщата да го донесе, но царският син не я дочакал, а препуснал с коня. Останал само прислужникът, който се позабавил, тъй като трябало да пристегне ремъка на седлото си. Показала се вещицата

след малко от къщата с една стъкленица, но видяла навън само прислужника и му рекла:

— Занеси това на господаря си.

Ала в същия миг стъкленицата се пръснала и отровата плиснала върху коня и била толкова силна, че мигом той се строполил мъртъв на земята. Прислужникът изтичал подир господаря си и му разказал какво се било случило, но тъй като не искал да загуби и седлото, се върнал обратно, за да го вземе. Като наблизил, видял един гарван, който бил кацнал върху умрелия кон и кълвял месото му.

„Кой знае дали днес ще намерим нещо по-добро за ядене!“ — рекъл си той, убил гарvana и го мушнал в торбата.

Лутали се царският син и прислужникът цял ден из гората и не могли да излязат от нея. Като настъпила нощта, намерили една странноприемница и влезли вътре. Прислужникът дал на гостилничаря гарvana, за да го сготви за вечеря. Ала двамата с царския син били попаднали в свърталище на разбойници. Скоро от тъмното се появили дванадесет мъже, които идвали да ограбят и убият новодошлите. Но преди да се заемат с тази работа, те седнали на масата, а гостилничарят и вещицата седнали до тях и всички яли заедно от една паница, в която било накълцано месото на гарvana. Но едва били проглътнали по няколко хапки и се свлекли мъртви на земята, защото отровата била проникната в гарvana от конското месо. В къщата не останал никой друг, освен дъщерята на собственика, но тя била добро и честно момиче и не взимала участие в злодействата. Отворила на двамата гости всички стаи и им показала струпаните в тях безброй богатства. Но царският син ѝ рекъл да задържи всичко, не поискал нищо от тези съкровища и продължил по пътя си с прислужника.

След дълго странстване те стигнали до един град, в който живеела хубава, ала горделива царкиня, която накарала да разгласят, че който момък ѝ зададе гатанка, на която тя не може да отговори, той ще ѝ стане съпруг. Ако я отгатнела, женихът трябало да се прости с живота си. Имала три дни срок да разгадае гатанката. Царкинята била толкова умна, че винаги се справяла дори с най-трудните преди изтичането на този срок. Деветима момчи вече били загубили главите си, когато пристигнал царският син, и заслепен от хубостта ѝ, решил да заложи живота си. Явил се той пред царкинята и ѝ задал своята гатанка:

— Що е това — рекъл той, — което, без да е убило никого, е погубило цяла дузина?

Тя не знаела какъв е отговорът, дълго мислила, не могла да го отгатне. Разгърнала дебелите си книги с гатанки, но не открила тази гатанка в нито една от тях.

Тъй като не успяла да излезе от това затруднение, заповядала на слугинята си да се промъкне в спалнята на момъка и да го подслушва, докато спи. Мислела си, че ако бълнува, той може и да издаде отговора на гатанката. Но умният прислужник легнал вместо господаря си в леглото му и когато слугинята влязла, той съмъкнал бързо наметката ѝ, а нея изгонил навън. През втората нощ царската дъщеря изпратила личната си прислужница. Тя трябвало да се постарае да се справи по-добре с подслушването. Прислужникът взел и нейната наметка и я изгонил от стаята. Сега вече господарят му не се съмнявал, че го очаква изненада и през третата нощ, но си легнал в леглото. През нощта дошла самата царкиня, загърната в пепелявосива наметка, и седнала до леглото. Мислела, че царският син спи и сънува, затова го заговорила, като се надявала, че той ще ѝ отговори на сън, както се случва с много хора. Но царският син бил буден; чувал и разбирал всичко много добре.

Тя го попитала:

— Какво значи „без да е убило никого“?

Той отвърнал:

— Това е един гарван, който ял от месото на един отровен кон и сам се отровил.

Тя продължила:

— Какво значи „погубило цяла дузина“?

— Това са дванайсет убийци, които яли от месото на гарвана и умрели от отровата му.

Като разбрала отговора на гатанката, царкинята искала да се измъкне от стаята, но той сграбчил наметката ѝ. Тя избягала без нея. На другата сутрин царкинята разгласила, че е отгатнала гатанката и наредила да доведат двадесетте съдници и пред тях изрекла отговора. Но момъкът помолил да бъде изслушан и рекъл:

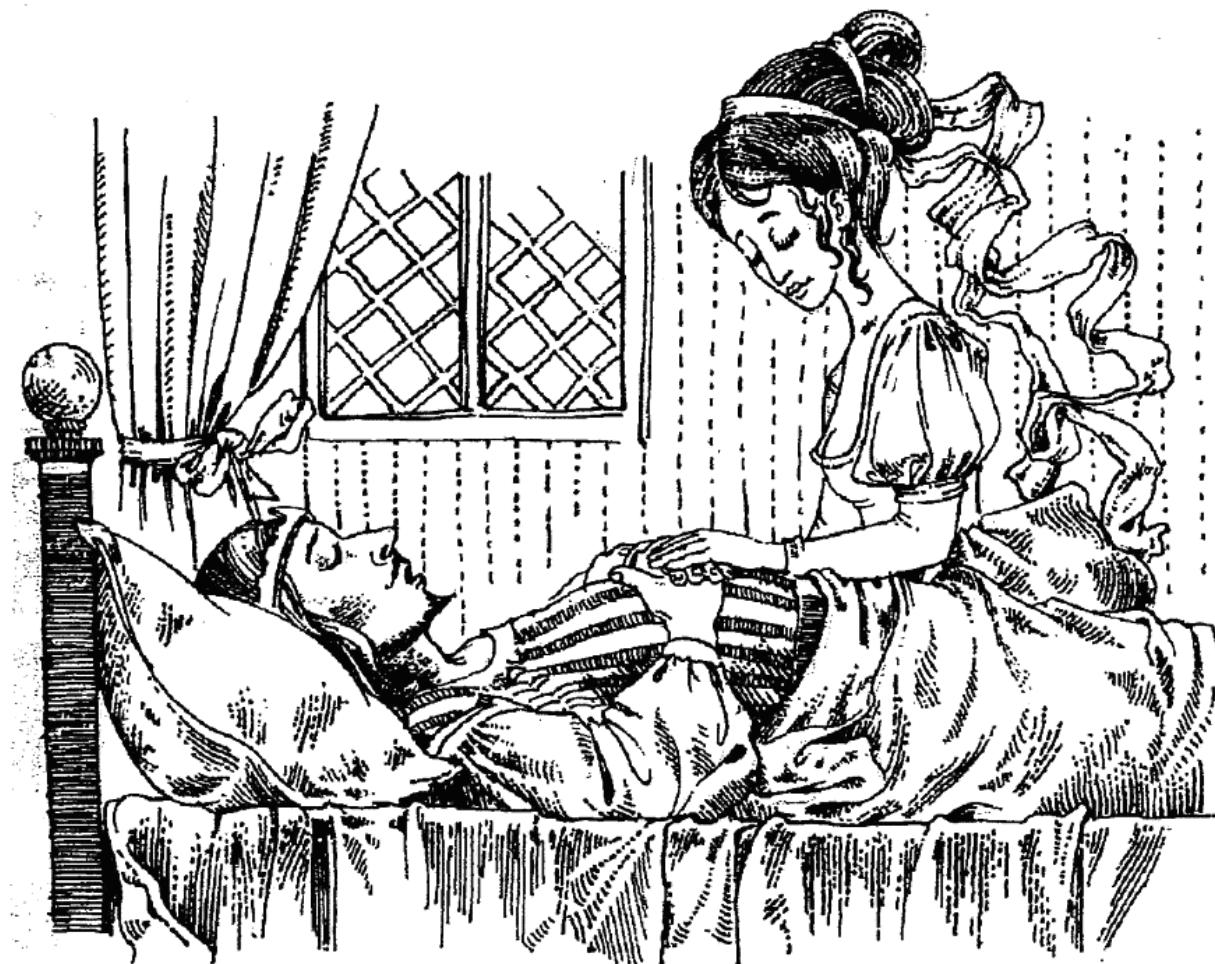
— През нощта царкинята се промъкна в спалнята ми, подпита ме и узна отговора от мен, иначе нямаше да отгатне гатанката.

Съдниците рекли:

— Дай ни някакво доказателство.

Тогава прислужникът донесъл трите наметки и като разпознали пепелявосивата наметка на царкинята, съдниците отсъдили:

— Нека тази наметка бъде извезана със злато и сребро, тя ще бъде сватбеното наметало на царкинята.

БАБА ХОЛА

Една вдовица имала две дъщери. Едната от тях била хубава и работлива, а другата — грозна и мързелива. Но тя обичала много повече грозната и мързеливата, защото ѝ била родна дъщеря, а втората била завареница и трябвало да върши всичката работа вкъщи. Вдовицата карала всеки ден горкото момиче да сяда до кладенеца край широкия друм и да преде, докато от пръстите му потече кръв.

Случило се така, че веднъж вретеното се обагрило от кръвта в червено. Навело се момичето да го измие в кладенеца, но то се изплъзнало от ръцете му и паднало във водата. Заплакало момичето, завтекло се при мащехата, разказало ѝ за сполетялата го беда. Тя го сгълчала и безмилостно рекла:

— Щом си изпуснала вретеното в кладенеца, сега ще слезеш да го извадиш оттам.

Върнало се то при кладенеца и не знаело какво да направи. Ала се страхувало толкова много от мащехата, че скочило във водата, за да извади вретеното. Завило му се свят и загубило съзнание, но като се свестило, видяло наоколо една хубава поляна и стигнало до една пещ, пълна с хляб, а хлябът му викнал:

— Извади ме, извади ме, иначе ще изгоря. Отдавна вече съм готов опечен.

Приближило се момичето и извадило с лопатата всичкия хляб от пещта. После продължило по-нататък и стигнало до едно дърво, отрупано с ябълки. То му викнало:

— Разклати ме, разклати ме, ябълките ми са вече зрели.

Раздрусало момичето дървото, така че ябълките завалели като дъжд, и друсало, докато по клоните не останала нито една ябълка. Като събрали всички ябълки накуп то продължило нататък. Накрая стигнало до една малка къщурка, от която надничала стара жена. Старицата имала много големи зъби. Момичето се уплашило и понечило да избяга. Но старата жена викнала след него:

— От какво се боиш, мило дете? Остани при мен и ако вършиш всичката работа вкъщи както трябва, ще получиш богато

възнаграждение. Само трябва много да внимаваш, като оправяш леглото ми, и старателно да изступваш дюшека, та пухчетата да се разхвърчават. Тогава на земята ще вали пухкав сняг, защото аз съм баба Хола.

Старицата го увещавала с толкова благи думи, че вдъхнала доверие у момичето и то се съгласило да остане при нея. Вършело старателно всичката работа и изтърсвало винаги дюшека толкова силно, че пухчетата се разлетявали като снежинки. Старицата била много доволна.

Момичето живеело добре при старицата, не чуло от нея нито една лоша дума и всеки ден ядяло хубави гозби. Ала минало време и го обзела тъга. Отначало само не знаело какво му липсва, но накрая разбрало, че е копнеж по родния дом. Макар че при баба Хола му било хиляди пъти по-добре, отколкото вкъщи, то изпитвало силно желание да се върне у дома. Накрая рекло на старицата:

— Домиля ми за вкъщи и макар че тук, долу, живея добре, не мога да остана повече, трябва да се върна при нашите.

Баба Хола му рекла:

— Добре е, че искаш да се върнеш у дома. Ти ми служи вярно много време, сега аз ще те изведа на горния свят.

Хванала момичето за ръка и го завела до една голяма врата. Вратата се отворила и щом момичето прекрачило прага, отгоре му се изсипал златен дъжд и всичкото злато полепнало по него и го покрило от глава до пети.

— Това ти се полага за службата при мен — рекла баба Хола.

Дала му и вретеното, което някога то изпуснало в кладенеца. После вратата се затворила и момичето се намерило в горния свят, недалеч от родната си къща. Като влязло в двора, петелът, който бил кацнал на кладенеца, викнал:

— Кукуригу!
Нашата златна мома
пак си е у дома.

Момичето влязло в къщата и тъй като било цялото в злато, мащехата и дъщеря ѝ го посрещнали добре.

То им разказало всичко, което му се било случило, и щом мащехата чула как е получило това голямо богатство, решила да изпрати и другата си дъщеря, за да я споходи и нея този късмет.

Накарала я да седне до кладенеца и да преде. А за да се напои с кръв вретеното, мързеланата си пробола пръстите, като пъхнала ръката си в бодливия плет. После хвърлила вретеното в кладенеца и сама скочила след него. Намерила се като сестра си на хубавата поляна и тръгнала по същата пътека. Като стигнала до пешта, хлябът пак ѝ викнал:

— Извади ме, извади ме, иначе ще изгоря. Отдавна вече съм готов опечен.

Но мързеланата отвърнала:

— Да не искаш да се изцапам!

И продължила нататък.

Скоро стигнала до ябълковото дърво, което викнало насреща ѝ:

— Разклати ме, разклати ме, ябълките ми са вече зрели.

А тя отвърнала:

— Само това ми липсваше! Да не искаш някоя ябълка да ме удари по главата.

И продължила нататък.

Като стигнала до къщата на баба Хола, не се изплашила от големите ѝ зъби, защото знаела за тях от сестра си, и веднага се съгласила да постъпи на служба при нея.

Първия ден се насилила да поработи, била прилежна и послушна, защото си мислела за многото злато, което щяла да получи. Но на втория ден започнало да я домързява, а на третия не искала дори да стане сутринта от леглото. Не оправила както трябва и постелята на баба Хола и не изтърсила дюшека така, че пухчетата да се разхвърчат.

Всичко това дотегнало много скоро на баба Хола и тя рекла на момичето, че не иска повече то да ѝ прислужва. Мързеланата само това и чакала, като си мислела, че сега ще потече златният дъжд. Повела я баба Хола като сестра ѝ към вратата, но щом ленивото момиче прекрачило прага, вместо злато, върху него се изсипал цял котел с катран.

— Това ти се полага за службата при мен — рекла баба Хола и затръшнала вратата.

Върнало се мързеливото момиче вкъщи, ала било цялото черно от катрана. Петелът бил кацнал на кладенеца. Като го видял, викнал:

— Кукуригу!
Нашата черна мома
пак си е у дома.

А катранът си останал полепнал по мързеланата и не могли да го изтрият до края на живота ѝ.

ДЕТЕ НА БОЖИЯТА МАЙКА

В началото на голяма гора живеел един дървар с жена си. Те имали едно-едничко дете — момиченце на три години. Ала били толкова бедни, че нямали вече дори какво да ядат и не знаели с какво ще изхранят детето си.

Една сутрин, потънал в грижи, дърварят излязъл пак в гората да върши обичайната си работа, и както сечал дърва, изведнъж пред него се явила една красива висока жена с корона от блъскави звезди върху главата. Тя му рекла:

— Аз съм Дева Мария, майката на Христос. Зная, че си беден и си изпаднал в нужда. Доведи ми детето си да го взема с мен. Ще се грижа за него и ще му бъда майка.

Дърварят я послушал, довел момиченцето и го дал на Дева Мария. Тя го отвела със себе си на небето. Там горе нищо не му липсвало. Ядяло до насита козунак и пиело сладко мляко, а дрехите му били от злато. Ангелчетата му били другарчета и си играели с него.

Минало време и момичето станало на четиринаесет години. Тогава Дева Мария го извикала при себе си и му рекла:

— Мило дете, аз ще замина на дълъг път и затова ще ти дам да пазиш ключовете от тринадесетте двери на небесното царство. Дванадесет от тях можеш да отключваш и да разглеждаш скъпоценностите вътре, но тринадесетата не бива да отваряш. Ако пристъпиш забраната, ще те сполети беда.

Момичето обещало да я послуша, а когато Дева Мария заминала, то тръгнало да разглежда обителите на небесното царство. Всеки ден отваряло по една от тях, докато накрая обиколило и дванадесетте. Във всяка живеел по един апостол сред блъсък и сияние. Момичето се радвало на цялото великолепие и разкош, а ангелите, които го придружавали навсякъде, се радвали заедно с него. Останала неотворена само тринадесетата врата. И тъй като момичето изпитвало огромно желание да разбере какво се крие зад нея, рекло на ангелите:

— Само ще открохна вратата и ще надникна вътре.

— О, не — отвърнали ангелите. — Така ще сториш грях. Дева Мария ти забрани да го правиш и може да те сполети беда.

Момичето си замълчало, ала огромното желание в сърцето му не стихвало и не му давало мира. И когато веднъж ангелчетата били излезли навън, си рекло: „Сега съм сам-самичка и мога да надникна вътре. Никой няма да разбере, ако го сторя.“

Извадило ключето, пъхнало го в ключалката и го завъртяло. Вратата се отворила и момичето видяло вътре Светата троица — Господ, Син и Светия дух, сред блясък и огън. Спряло се за мъничко удивено на прага, после докоснало с пръст сияния блясък и пръстът му изведнъж станал златен. Разтреперило се момичето от страх, затръшнало силно вратата и побягнало далеч оттам. Но страхът не го напускал, а сърцето му силно туптяло и не можело да се успокои. Златото си останало на пръста, колкото и да го търкало и мило.

Не минало много време и Дева Мария се върнала от дългия път. Извикала момичето при себе си и си поискала ключовете обратно. Като ѝ подавало връзката, Дева Мария го погледнала в очите и рекла:

— Не си ли отваряла тринадесетата врата?

— Не — отвърнало то.

Тогава тя сложила ръката си на сърцето му, усетила как силно тупти и разбрала, че то е пристъпило нейната забрана и е отваряло вратата.

Запитала го още веднъж:

— Наистина ли не си я отваряла?

— Не — рекло момичето за втори път.

Тогава тя съгледала пръста, който от досега с небесния блясък бил станал целият златен, и рекла за трети път:

— Не си ли я отваряла?

— Не — отвърнало момичето за трети път.

Тогава Дева Мария рекла:

— Ти не само че не ме послуша, но ме и изльга. Не си достойна да бъдеш на небето.

Тогава момичето потънало в дълбок сън, а като се събудило, лежало долу, на земята, сред един пуцинак. Искало да извика, но от устата му не излизал нито звук. Скочило на крака и понечило да избяга, но накъдето и да се обърнело, отвсякъде било заобиколено с тръннаци, през които не можело да си пробие път. В пуцинака, дето

било затворено като пленница, имало едно старо изкорубено дърво. То му станало убежище. Момичето припълзявало вътре, когато се спуснела нощта, и спяло в хралупата, а когато гърмяло и валяло, намирало пак там подслон.

Ала това бил клет и окаян живот и като си спомнело колко хубаво било на небето и как ангелите си играели с него, ронело горчиви сълзи. Корени и горски ягоди били единствената му храна. С мъка ги намирало, доколкото успявало. През есента събирало окапали орехи и пожълтели листа и ги носело в хралупата. Орехите били храната му през зимата, а когато идвали снегът и студът, то се сгушвало като клето животинче сред листата, за да не замръзне от студ.

Не минало много време и дрехите му се превърнали в дрипи, които висели като парцали по тялото.

Когато слънцето отново започвало да грее топло, то излизало навън и присядало до дървото, а дългите му коси го покривали от всички страни като мантия. Така живеело година след година и изпитвало на собствен гръб неволите на земния живот.

Веднъж, когато дърветата отново се раззеленили, царят на тази страна дошъл на лов в гората. Бил по дирите на една сърна. Тя избягала в шубрака, който обграждал горската поляна. Той слязъл от коня, разсякъл непроходимия гъсталак и си пробил път с меча. Когато проникнал през трънливите храстни, видял седнало под дървото едно прекрасно момиче, покрито чак до петите от дългите си златни коси. Той се спрял и дълго гледал момичето, удивен. После го заговорил и му рекъл:

— Коя си ти? Защо живееш тук, сред тази пустош? Ала момичето не му отговорило, защото не можело да отвори уста.

Царят продължил да пита:

— Искаш ли да дойдеш с мен в моя дворец?

Тогава то само леко кимнало.

Взел го царят на ръце, качил го на коня си и препуснал с него към двореца. Като стигнали там, заповядал да го облекат с най-красиви дрехи и го обсипал с богатство и разкош. И макар че не можело да говори, то било толкова хубаво и мило, че той го заобичал. Не минало много време и се оженил за него.

Изминала около година и царицата родила син. На следващата нощ, докато лежала сама в леглото, ѝ се явила Дева Мария и ѝ рекла:

— Ако ми кажеш истината и си признаеш, че си отваряла забранената врата, ще възвърна говора ти. Но ако продължаваш да упорстваш в греха и да лъжеш, аз ще взема новородения ти син със себе си.

В този миг царицата можела да изкупи греха си, но тя упорито рекла:

— Не, не съм отваряла забранената врата.

И Дева Мария взела новороденото дете от нейните ръце и си отишла.

На другата сутрин, когато от детето нямало и следа, хората зашушукали, че царицата е човекоядка и е отнела живота на собственото си дете. Тя чула всичко, ала не можела нищо да възрази. Но царят не повярвал нито дума, защото я обичал от сърце.

След една година царицата родила отново син. През нощта при нея пак влязла Дева Мария и ѝ рекла:

— Ако признаеш, че си отваряла забранената врата, ще ти върна детето и говора. Но ако продължаваш да отричаш и не признаеш греха си, ще взема и новороденото с мен.

Ала царицата пак рекла:

— Не, не съм отваряла забранената врата.

Тогава Дева Мария взела заспалото на гърдите ѝ дете и го отнесла на небето.

На сутринта, като се разбрало, че детето пак го няма, се заговорило на висок глас, че царицата навярно го е изяла, а съветниците на царя поискали тя да бъде изправена пред съд. Но царят толкова я обичал, че не повярвал нито дума на мълвата и повелил, че който разпространява подобни слухове, ще бъде наказан със смърт.

На следващата година царицата родила прекрасна дъщеричка. За трети път през нощта ѝ се явила Дева Мария и ѝ рекла:

— Ела и ме последвай.

Хванала я за ръката и я завела на небето. Там ѝ показала двете ѝ по-големи деца, които ѝ се усмихнали весело и си играели със земното кълбо.

Царицата много се зарадвала, че ги вижда, ала Дева Мария ѝ рекла:

— И сега ли няма да се трогне сърцето ти? Ако признаеш, че си отваряла забранената врата, ще ти върна синовете.

Но царицата отвърнала за трети път:

— Не, не съм отваряла забранената врата.

Тогава Дева Мария я върнала на земята, като ѝ взела и новородената дъщеричка.

На другата сутрин, като се разчул, че го няма и третото дете, всички високо завикали:

— Царицата е човекоядка. Трябва да бъде осъдена на смърт.

Царят не можел вече да отхвърли искането на съветниците си. Изправили я пред съда и тъй като царицата не можела да отговаря и да се защитава, била осъдена да изгори на клада.

Струпали дървата накуп, а нея вързали здраво за стълба. Ала когато огънят около царицата се разгорял, гордостта, която вледенявала сърцето ѝ, се разтопила и в него се пробудила искрица разкаяние. И тя си рекла: „Да можех поне преди смъртта си да призная, че отключих тринадесетата врата!“

В този миг гласът ѝ се възвърнал и тя извикала високо:

— Да, Дева Марийо, отключих я!

Щом изрекла тези думи, от небето завалял дъжд и изгасил пламъците, а над нея се появил ненадейно бляскав лъч светлина и Дева Мария слязла на земята заедно със синовете ѝ от двете си страни и новородената дъщеричка на ръце.

С блага усмивка се обърнала към царицата и ѝ рекла:

— Който се покае за греха си и го признае, на него му се проща.

И като ѝ дала трите деца, възвърнала ѝ гласа и я направила честита за цял живот.

ТРИТЕ ЗМИЙСКИ ЛИСТА

Живял някога един беден човек, който не можел да изхранва вече дори единствения си син. Тогава синът му рекъл:

— Скъпи татко, толкова зле я караме, че аз съм ти само в тежест. По-добре е да се махна от къщи и да се огледам как бих могъл да си изкарвам сам хляба.

Благословил го бащата и с болка на сърцето се сбогувал с него.

По това време царят на едно могъщо царство водел война. Момъкът постъпил на служба при него и тръгнал с войската. Когато врагът се изпречил на среща им, настанала такава страшна битка, че куршумите се сипели като градушка, а другарите му падали покосени един подир друг. И макар че пълководецът не отстъпвал, останалите войници едва не търтили в бяг. Но момъкът излязъл отпред, пред всички, вдъхнал им кураж и викнал:

— Няма да отстъпим и крачка назад и ще се бием до последна капка кръв!

Вслушали се другарите в думите му, последвали го, а той пробил вражеските редици и победил врага. Царят, щом чул, че дължи победата си на един-единствен войник, го въздигнал над всички останали, дарил го щедро с богатства и го направил пръв придворен в царството си.

Царят имал една дъщеря, която била много хубава, но и много странна. Царкината се зарекла да вземе за съпруг този, който ѝ обещае, че ако тя умре първа, той ще бъде погребан жив заедно с нея.

— Ако ме обича от сърце — рекла тя, — няма да му трябва повече животът.

Обещавала и тя да стори същото, ако мъжът ѝ пръв умре. Този странен обет плашел всички женихи, но момъкът бил така пленен от хубостта ѝ, че поискал ръката ѝ от царя.

— Знаеш ли — рекъл царят — какво трябва да обещаеш?

— Да отида с нея в гроба, ако тя умре преди мен — отвърнал той. — Но любовта ми към нея е толкова силна, че поемам риска.

Тогава царят се съгласил и отпразнували великолепна сватба.

Заживели двамата млади честити и доволни, ала после се случило така, че младата царица се разболяла от тежка болест и нямало лекар, който да я излекува. Когато умряла, младият цар си спомнил какво бил обещал и го обзел ужасен страх да легне жив в гроба, но нямало друг изход. Старият цар бил разположил стражи пред всички врати и било невъзможно момъкът да избяга от съдбата си.

Като настъпил денят мъртвата царица да бъде погребана в царската гробница, повели и момъка към подземието, а после залостили здраво вратата и го оставили сам-самичък с ковчега.

До ковчега имало една маса, а отгоре — четири свещи, четири хляба и четири шишета с вино. След приключването на тези запаси го чакала сигурна смърт. Със свито от мъка сърце момъкът отхапвал всеки ден само по един залък, пиел по гълтка вино и въпреки това виждал как от ден на ден краят му все повече наближава. Веднъж, както се взирал мрачно пред себе си, забелязал от ъгъла на подземието да припълзява една змия, която се доближила до ковчега. Помислил си, че идва, за да глодди от трупа на мъртвата царица, затова измъкнал меча си и рекъл:

— Докато съм жив, няма да позволя да се докоснеш до нея!

И я разсякъл на три части.

След малко от ъгъла изпълзяла друга змия, но като видяла, че първата е съсеченa, се върнала обратно. Ала не минало много време и тя се появила пак, като носела в устата си три зелени листа. После доближила трите части от умрялата змия една до друга, така както трябвало да бъдат, и сложила върху всяко съсченено място по едно листо. Мигом мъртвата змия се съживила и двете заедно бързо запълзели обратно към ъгъла. Листата си останали на пода. Нещастният момък, който видял всичко, си помислил, че вълшебната сила на тези листа, която вдъхнала повторно живот на змията, би могла да вдъхне живот и на човек. Взел той листата от земята, сложил едното върху устните на мъртвата царица, а другите две — върху очите ѝ. Едва сторил това и кръвта във вените ѝ се раздвижила, запъплила по бледото ѝ лице и то отново поруменяло. Царицата си поела дъх, отворила очи и рекла:

— О, боже, къде съм?

— При мен, мила жено — отвърнал той и й рассказал какво се било случило и как той отново я върнал към живота. После й дал малко вино и хляб и когато тя се съвзела, повдигнала се от ковчега и двамата отишли до вратата и започнали силно да чукат и викат. Чули ги пазачите и известили на царя. Царят сам слязъл в подземието и отворил вратата. Намерил и двамата млади живи и здрави и се радвал заедно с тях, че всички неволи отминали. Но младият цар взел със себе си трите змийски листа, после ги дал на един прислужник и му рекъл:

— Пази ги като очите си и ги носи винаги с теб. Ако изпаднем в беда, те пак ще ни потрябват.

Ала след като била възвърната отново към живота, у младата царица настъпила промяна. Сякаш цялата любов, която изпитвала към мъжа си, угаснала в сърцето й.

Когато младият цар решил да заминат по море, за да види стария си баща, и двамата се качили на един кораб, царицата забравила за голямата любов и вярност, с които мъжът й я спасил от смъртта, и изпитала симпатия и благосклонност към кормчията. Издебнала мъжа си и докато спял, двамата с кормчията го хвърлили в морето. След това рекла на кормчията:

— Сега ще се върнем в двореца и ще съобщим, че младият цар е умрял по пътя. А аз така ще те похваля пред баща ми, че той ще ме венчае за теб и ти ще станеш наследник на короната.

Но верният прислужник на младия цар видял всичко. Той отвързал незабелязано една малка лодка от кораба, качил се в нея, загребал назад да спаси господаря си и изоставил предателите. Извадил удавника от водата, покрил очите и устата му с трите змийски листа и го върнал към живота.

После двамата започнали да гребат с всички сили, непрестанно ден и нощ, а малката лодка летяла по вълните толкова бързо, че те стигнали в двореца, преди да се върне корабът. Царят се учудил, като видял да идват сами, и ги попитал какво се е случило. Щом чул за злината, сторена от дъщеря му, той рекъл:

— Не мога да повярвам, че е постъпила толкова лошо, но истината скоро ще излезе на бял свят.

Пратил двамата да се скрият в една тайна стая, за да не ги види никой. Скоро след това пристигнал и големият кораб и лошата царица се явила пред баща си, като се преструвала на опечалена.

Той ѝ рекъл:

— Защо се връщаш сама? Къде е мъжът ти?

— Ах, скъпи татко — отвърнала тя, — връщам се у дома много нажалена. По пътя мъжът ми внезапно се разболя и умря и ако добрият кормчия не ми беше помогнал, кой знае какво щеше да се случи с мен. Той беше свидетел на смъртта на мъжа ми и може всичко да ти разкаже.

А царят рекъл:

— Аз ще съживя мъртвия ти мъж.

После отворил вратата на стаята и накарал младия цар и прислужника да излязат.

Царицата, щом видяла мъжа си, била като попарена от гръм, паднала на колене и започнала да моли за пощада. Ала царят рекъл:

— За това, което си сторила, не чакай пощада. Мъжът ти беше готов да умре с теб и ти възвърна живота, а ти си го убила докато е спял. Сега трябва да си получиш наказанието.

После качили лошата царица заедно със съучастника ѝ в една пробита лодка и пуснали лодката навътре в морето. Там тя скоро потънала.

БЯЛАТА ЗМИЯ

Живял някога един цар. Той бил прочут с мъдростта си из цялото царство. Нищо не оставало скрито от него, сякаш по въздуха получавал известие и за най-скритите неща. Но той имал странен навик. Всеки обед, щом вдигнели трапезата и не оставал никой наоколо, един верен прислужник му донасял още едно блюдо. То било покрито с похлупак и прислужникът не знаел какво има вътре, пък и никой не знаел, тъй като царят не го отварял и не ядял от него, докато не останел сам.

Така продължило много време. Един ден прислужникът бил обзет от силно любопитство, на което не можал да устои, и занесъл пълната чиния в стаята си. Заключил предпазливо вратата, вдигнал похлупака и тогава видял, че в чинията имало сготвена една бяла змия. Не устоял на желанието да опита вкуса ѝ и си отрязал едно парченце, което пъхнал в устата си. Но едва го допрял до езика си, когато чул пред прозореца странен говор. Приближил се и като се заслушал, разбрал, че това били тънките гласчета на врабчетата, които си бъбрели помежду си и си разказвали какво били видели в полето и гората. Като вкусил от месото на змията, прислужникът добил способността да разбира езика на птиците и на животните.

Случило се така, че същия ден се изгубил най-хубавият пръстен на царицата и подозрението паднало тъкмо върху този доверен прислужник, който имал достъп навсякъде. Царят заповядал да го доведат, нахокал го и му рекъл, че ако до другия ден не назове крадеца, то самият той ще бъде сметнат за такъв и ще бъде наказан. Макар че прислужникът уверявал царя в невинността си, господарят му бил неумолим и го отпратил.

Угрижен и изплашен, прислужникът излязъл на двора и започнал да обмисля как да се избави от тази беда.

Наблизо течала река, а на брега ѝ си почивали кротко няколко патици. Докато си чистели и приглеждали перушина, те си шушукали една на друга. Прислужникът се приближил и се заслушал.

Патиците си разказвали къде били ходили сутринта и каква хубава храна си били намерили. Едната от тях рекла сърдито:

— Тежко ми е на стомаха. В бързината гълтнах един пръстен, който беше паднал под прозореца на царицата.

Прислужникът я сграбчил веднага за шията, занесъл я в кухнята и рекъл на готвача:

— Заколи тази патица, виж колко е угоена.

— Добре — рекъл готвачът и я претеглил на ръка. — Наистина здравата се е угоила, време ѝ е да бъде опечена.

Прерязал ѝ гръкляна и като я изкормили, в стомаха ѝ намерили пръстена на царицата.

Прислужникът лесно доказал невинността си. Царят искал да поправи нанесената несправедливост и му позволил да си изпроси някаква милост. Обещал му най-високото и почетно място в двореца.

Но прислужникът отхвърлил всички предложения, помолил само за един кон и пари за из път, за да тръгне по широкия свят. Молбата му била изпълнена. Той поел на път. Един ден минал покрай някакво езеро. Там забелязал три риби. Те били впримчени сред тръстиката и едва дишали без вода. Макар да се говори, че рибите са неми, той чул как се оплаквали, че ги чака сигурна смърт. Слугата имал милостиво сърце. Слязъл от коня и пуснал трите риби пак във водата. Зацамбуркали те радостно, подали си главите навън и извикали към него:

— Няма да забравим, че спаси живота ни и ще ти се отплатим.

Продължил той по пътя си и по едно време му се сторило, че чува глас от пясъка изпод краката на коня. Ослушал се иоловил как царят на мравките се оплаквал:

— Как ни мачкат тези хора с техните тромави добичета! Този глупав кон тъпче безмилостно моя народ с тежките си копита!

Момъкът отбил коня по един страничен път, а царят на мравките му викнал:

— Няма да забравим добрината ти и ще ти се отплатим.

Пътят го отвел в една гора и там той видял два гарвана — майка и баща, които изхвърляли малките си рожби от гнездото.

— Махайте се, обесници такива — викали те, — не можем да ви заситим гърлата. Достатъчно сте големи. Сами си търсете храна.

Клетите гарванчета лежали безпомощно на земята, пърхали с крилца и викали:

— Та ние сме деца! Как да си търсим сами храна, като не можем още да летим! Какво ни остава, освен да умрем!

Тогава добрият момък убил коня си с меча и го оставил на малките гарванчета за храна. Приближили се те, наяли се и извикали:

— Няма да забравим добрината ти и ще ти се отплатим.

Оттук нататък момъкът тръгнал пеш и след като извървял много път, стигнал до един голям град. По улиците му царяла голяма гълчка и гъмжало от народ. Скоро се появил един конник, който разгласил, че царската дъщеря си търсела съпруг. Ала всеки, който искал ръката й, трябвало най-напред да изпълни една трудна задача. Този, който не успеел да се справи с нея, щял да умре. Много момци били опитали вече късмета си, но заплатили за това с живота си.

Като видял царската дъщеря, момъкът бил заслепен от нейната хубост. Забравил за опасността, явил се пред царя и поискал ръката на дъщеря му.

Веднага бил отведен на морския бряг и пред очите му хвърлили един златен пръстен във водата. После царят му заповядал да извади пръстена от морето и добавил:

— Ако излезеш от водата без него, ще бъдеш хвърлян дотогава, докато го извадиш или се удавиш.

На всички им било жал за хубавия момък, но го оставили сам на брега. Стоял той там и размишлявал как да постъпи. Изведнъж видял три риби да плуват към сушата. Това били същите риби, на които той бил спасил живота. Тази, която плувала в средата, държала в устата си една мида и я оставила в нозете на момъка. Като я вдигнал и я отворил, той намерил вътре златния пръстен.

Зарадвал се и го занесъл на царя, като очаквал да получи обещаната награда. Но гордата царкиня, след като разбрала, че той не е от царски произход, отхвърлила предложението му и поискала, преди да получи ръката й, момъкът да изпълни още едно нейно желание. Излязла навън в градината и сама разпиляла десет чувала с просо из тревата.

— Това просо трябва да бъде събрано до утре, преди изгрев-слънце — рекла тя, — и да не липсва нито едно зърно.

Седнал момъкът в градината и заумувал как да изпълни тази задача, но нищо не му идвало наум. Натъжен зачакал да дойде утрото и да бъде поведен към бесилото.

Ала когато първите лъчи на слънцето огрели градината, той видял наредени един до друг десет пълни с просо чуващи и нито едно зърно не липсвало в тях. През нощта бил дошъл царят на мравките с многохилядната си армия и благодарните животинки с най-голямо усърдие и прилежност събрали просото и напълнили чуvalите.

Царската дъщеря слязла сама в градината и останала учудена, че момъкът се бил справил с това, което му било заръчано. Но тя все още не можела да надвие гордото си сърце и затова рекла:

— Макар че изпълни и двете задачи, той няма да ми стане съпруг, докато не ми донесе една ябълка от дървото на живота.

Момъкът не знаел къде растяло това дърво на живота. Тръгнал на път и решил да върви, докато го държат нозете, ала нямал надежда, че ще го намери.

След като преминал през три царства, една вечер той стигнал до една гора. Легнал под едно дърво да си почине. Тогава чул в клоните шум и една златна ябълка се търкулнала право в ръката му. В същия миг три гарвани се спуснали ниско до него, кацали на коленете му и рекли:

— Ние сме трите малки гарвани, които ти спаси от гладна смърт. Като пораснахме и чухме, че търсиш златната ябълка, прелетяхме през морето до края на света, където расте дървото на живота, и ти донесохме ябълката. Момъкът радостно поел по обратния път и занесъл златната ябълка на хубавата царкиня. На нея не ѝ оставало вече никакво оправдание. Поделили си те двамата ябълката на живота и я изяли заедно. Тогава сърцето на царкинята се изпълнило с любов към момъка и те заживели заедно в мир и щастие и живели така до края на живота си.

КОТКА И МИШКА

Котката се запознала с една мишка и започнала да я увещава дълго, че изпитва към нея любов и приятелство. Накрая мишката се съгласила да живеят двете заедно и да си поделят домакинството.

— Чуй, мишленце — рекла веднъж котката, — зимата скоро ще дойде и ние трябва да се запасим, иначе ще умрем от глад. А и ти не бива да ходиш далеч от къщи, за да не попаднеш в нечий капан.

Речено-сторено. Купили си те едно гърненце с масълце, пълно догоре, та чак с връх. Но не знаели къде да го скрият. След дълго умуване котката рекла:

— Най-добре ще направим да го скрием в черквата. Никой не ще посмее да ни го вземе оттам. Ще го мушнем под олтара и няма да го пипаме, докато не му дойде времето.

Така гърненцето било скрито на сигурно място, но не минало много време и на котката ѝ се дощяло да си похапне от масълцето, затова рекла на мишката:

— Знаеш ли, мишленце, какво се случи? Моята леля Маца си роди момченце — бяло на кафяви петънца. Канена съм да му стана кръстница. Днес отивам на тържеството, а пък ти си остани вкъщи и се погрижи сама за домакинството.

— Добре — отвърнала мишката, — иди, щом те канят. И аз не бих отказала да похапна нещо вкусно, но нали все някой трябва да остане да пази къщата.

Ала всичко това било измислено и нагласено от котката. Тя нямала никаква леля и никой не я бил канил за кръстница.

Завтекла се хитрушата право към черквата, промъкнала се до гърненцето, започнала да ближе по малко от масълцето и излизала цялата вкусна коричка с връхчето. После се разходила по покривите на града, излегнала се на слънце и облизвала муцунката си всеки път, щом се сетела за гърненцето.

Прибрала се у дома чак вечерта.

— Върна ли се най-сетне? — рекла ѝ мишката. — Сигурно си прекарала деня много весело.

— Да, всичко мина много добре — отвърнala котката.

— А как кръстихте бебето? — попитала мишката.

— Върхолизко — рекла котката.

— Върхолизко? — извикала мишката. — Много странно и чудновато име... Среща ли се често във вашето семейство?

— Че какво му е на името! — отвърнala котката. — Да не е по-лошо от Гризанчо, както кръщавате вашите деца?

Не минало много време и на котката отново ѝ се приискало да си хапне масълце, затова рекла на мишката:

— Ти, мишленце, си остани вкъщи и се погрижи за домакинството, а аз ще ида пак на гости. Този път съм канена да кръщавам дъщерята на чичо — роди се с бяло пръстенче на вратлето и не мога да откажа.

Добрата мишка се съгласила, а котката се промъкнала зад градската стена и стигнала до черквата.

„Я да довърша аз смело започнатото дело“ — рекла си тя и лакомо изпразнила гърнето до половина.

Когато се прибрала у дома, мишката я попитала:

— Как кръстихте този път детето?

— Средичка — отвърнala котката.

— Средичка? Какво говориш? През живота си не съм чувала такова име. Обзалагам се, че го няма в именника.

На котката много скоро пак ѝ се дояло от вкусното лакомство.

— Бог обича троица и хубавите неща са по три — рекла тя на мишката. — Пак щеставам кръстница. Този път детето е цялото черно, само лапите му са бели. Такова бебе се ражда веднъж на няколко години, така че няма как да не отида.

— Върхолизко! Средичка! — мърморела си мишката. — Такива страни имена, че чак не ги проумявам!

— Не мърдаш от къщи, вечно си с тази тъмносива вълнеста дрешка и с тази дълга плитка — рекла котката, и какви ли не бръмбари ти мътят главата. Така е, като не си показваш носа навън.

Докато котката я нямало, мишката почистила и подредила цялата къща, а през това време лакомата котка изяла гърнето до дъно.

„Сега вече мога да си отдъхна спокойно“ — рекла си тя и се прибрала, сита и доволна, чак през нощта у дома.

Мишката веднага я попитала за името, с което било кръстено третото дете.

— Сигурно и то няма да ти хареса — рекла котката. — Казва се Празнодънчо.

— Празнодънчо? — извикала мишката. — Това е най-страниното от всички имена. Сигурна съм, че никога не съм го чувала. Празнодънчо! Какво ли пък ще значи това?

Тя поклатила с недоумение глава, свила се на кълбо и си легнала да спи.

Оттук насетне никой вече не поканил котката за кръстница. А когато дошла зимата и навън не можело да се намери нищичко за ядене, мишката се сетила за гърненцето и рекла на котката:

— Хайде да си донесем гърнето, което скътхаме за зимата, сега му е времето да си хапнем от него.

— Да, да — отвърнала котката.

Запътили се те към черквата, а когато стигнали, гърнето с маслото си стояло на мястото, но било празно.

— А-а-а — рекла мишката, — сега вече разбирам къде си ходила трите пъти и защо кръщаваше твоите племенници с тези чудновати имена. Най-напред си облизала връхчето, после си изяла маслото до средата, а накрая си изпразнила гърнето до дъно!

— Я да мълкваш! — извикала котката. — Една дума още и ще изям и теб.

— Като масълцето — изплъзнали се думите от устата на мишката.

Едва ги изрекла и котката скочила върху нея и на мига я глътнала цяла. Така приключили приятелството и любовта между котката и мишката.

СЛАМКА, ВЪГЛЕНЧЕ И БОБЧЕ

В едно село живеела една старица. Тя събрала веднъж паница боб и решила да го сготви. Запалила огън в огнището и за да се разгори огънят по-бързо, мушнала в него и шепа слама. Докато сипвала боба в тенджерата, не щеш ли, на пода се изтърколило едно бобче и се спряло до една сламка. Скоро след това от огнището изскочило едно горящо въгленче и се шмугнало до другите двама. Тогава сламката рекла:

— Откъде се взехте, мили приятели?

Въгленчето отвърнало:

— Имах късмет да избягам от огъня. Ако не бях побързал, чакаше ме сигурна смърт — щях да се превърна на пепел.

Бобчето рекло:

— И аз се отървах живо и здраво, но ако старицата ме бе сложила в тенджерата, щях да бъда сварено като другите ми братя.

— Дали и към мен съдбата не е била по-благосклонна? — рекла сламката. — Старицата изгори всичките ми сестри и ги превърна на дим и пепел. Грабна тридесет наведнъж и ги погуби. За късмет, аз успях да се изпълзна между пръстите й.

— А какво ще правим сега? — рекло въгленчето.

— Аз мисля — отвърнало бобчето, — тъй като по чудо успяхме да се изпълзнем от ръцете на смъртта, да станем добри другари и за да не ни сполети тук нова беда, да отидем заедно в някая чужда страна.

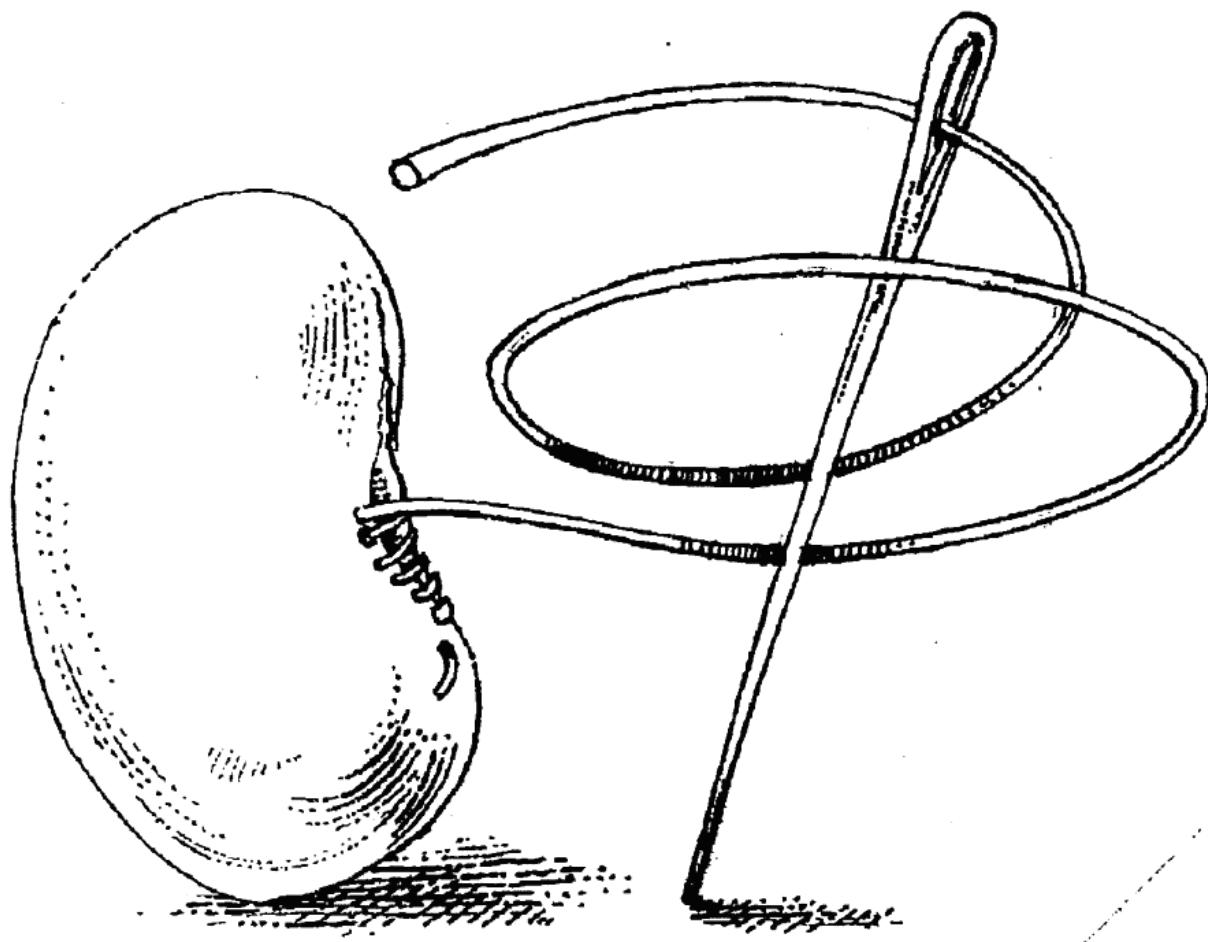
Предложението се харесало на останалите и тримата се отправили на път. Скоро стигнали до малък поток и тъй като нямало нито мост, нито брод, не знаели как да го преминат. На сламката ѝ хрумнала една добра идея и тя рекла на останалите:

— Аз ще легна напреко над потока, а вие ще минете като по мост през мен.

Протегнала се сламката от единия до другия бряг, а въгленчето, което било горещо по природа, заситнило пъргаво по новия мост. Но като стигнало до средата и чуло как бучи отдолу водата, се разтреперило от страх. Спрало се и не смеело да продължи по-нататък. Тогава сламката започнала да тлее, счупила се на две и паднала в

потока. Въгленчето се плъзнало след нея, изсъкало, щом цамбурнало във водата, и предало богу дух. Бобчето, което предпазливо било останало на брега, прихнало да се смее. Кискало се толкова много, че накрая се спукало. С него щяло да бъде свършено, ако за късмет до потока не бил спрял да отдъхне един шивач, който бил тръгнал да странства по света. Той имал милостиво сърце, извадил игла и конец и зашил бобчето.

То му благодарило, ала тъй като шивачът го зашил с черен конец, оттогава, та до днес, всички бобчета имат по един черен шев.

НЕХРАНИМАЙКОВЦИ

Веднъж петелът рекъл на кокошката:

— Сега е времето, когато зреят лешниците. Искаш ли да отидем в гората и да се наядем поне веднъж до насита, преди катеричката да ги е отмъкнала всичките?

— Добре — отвърнала кокошката, — нямам нищо против да погуляем заедно.

Тръгнали те за гората и тъй като денят бил ведър и ясен, останали там чак до вечерта.

Кой знае дали от пресищане или пък от перчене, но петелът и кокошката се надули така, че не искали да се прибират пеша. Тогава петелът се заел да стъкми една количка от лешникови черупки и щом тя била готова, кокошката се настанила вътре и му рекла:

— За теб не остава нищо друго, освен да се впрегнеш отпред и да ме дърпаш.

— Само това ми липсваше! — отвърнал петелът. — По-добре да вървя пеша до вкъщи, отколкото да те дърпам. Кочияш бих могъл да ти стана и да стоя отпред на капрата, но не съм съгласен сам да тегля колата.

Както се препирали, чули наблизо една патица да кряка:

— Ей, крадльовци, кой ви позволи да влизате в лешникова ми гора? Сега ще ви дам да се разберете!

Отворила патицата човка и се нахвърлила срещу петела. Но и петелът не стоял мирен, ами връхлетял с все сила отгоре ѝ, закълвал я с такова настървение, че тя започнала да моли за пощада. За наказание я впрегнали да тегли количката.

Сега петелът седнал на капрата като кочияш и пришпорил патицата по най-бързия начин:

— Тичай колкото ти държат силите!

Не щеш ли, по пътя срещнали двама пешеходци — една карфица и една игла.

И двете завикали едновременно:

— Спрете! Спрете!

Заприказвали една през друга, че скоро щяло да стане тъмно, а в тъмното не можели да направят и крачка, тъй като пътят бил мръсен и кален. Помолили да им направят и на тях по едно местенце в колата, защото се били заседели на халба бира в хана пред градските порти и така окъснели.

Тъй като и двете били съвсем тънки и нямало да заемат кой знае колко място, петелът им позволил да се качат, ала трябвало да обещаят, че ще внимават да не настъпват нито него, нито пък кокошката му.

Късно вечерта стигнали до една странноприемница. Решили да се отбият в нея, защото не искали да пътуват цяла нощ, а отгоре на това и патицата едва се държала на краката си и се клатушкала изнемощяла ту на една, ту на друга страна.

Гостилничарят ги видял, че не са отбрани гости и започнал да им изрежда безброй възражения, че ханът му бил препълнен и нямало никакво свободно място. Но тъй като го засипали с куп сладки приказки, че щял да получи яйцето, което кокошката измътила пътьом, а също да задържи и патицата, която пък всеки ден снасяла по едно яйце, накрая той се съгласил да останат и да пренощуват при него.

Разположили се късните гости около богатата трапеза и останали да гуляят до късно през нощта.

Рано на другата сутрин, докато всички останали още спели, петелът събудил кокошката, взел и яйцето, клъвнал го, за да му направи дупчица, и двамата го изяли. А черупките хвърлили в огнището.

После отишли при иглата, която още не била станала, хванали я за ухoto и я забучили в любимия стол на гостилничаря, а карфицата заболи в кърпата му за лице. После, беж да ги няма, побягнали през полето. Патицата, която спяла под открито небе, ги видяла да се измъкват, ококорила се и на бърза ръка намерила една течаща вада и заплуvala по водата колкото се може по-далеч. Този път била попъргава, отколкото пред колата. След няколко часа гостилничарят станал от постелята си, измил се и понечил да се избърше с кърпата. Тогава карфицата го одрала по лицето и му направила червена резка от едното, та чак до другото ухо.

Запътил се той към кухнята, за да си запали лулата. Но щом се приближил до огнището, яйчените черупки се пукнали и хвръкнали в очите му.

— Тази сутрин какво ли не ми се струпа на главата! — рекъл той и сърдито се отпуснал на любимия си стол. Но на мига скокнал като ужилен и викнал: — Ау, боли!

Заштото иглата го убola на още по-лошо място от карфицата.

Сега вече гостилничарят ужасно се разгневил и се усъмнил в среднощните гости.

Ала като се огледал, от тях нямало вече и помен. И оттогава се зарекъл да не пуска никога вече в дома си нехранимайковци, които нашироко гуляят, нищо не плащат, а за благодарност си правят и лоши закачки.

ЗА МИШЛЕТО, ПТИЧЕТО И ПЪРЖЕНАТА НАДЕНИЧКА

Имало едно време едно мишле, едно птиче и една наденичка, които се събрали да живеят заедно. Карага я дълго време в мир и створ като задружно семейство и от ден на ден все повече се замогвали. Работата на птичето била да лети всеки ден до гората и да донася оттам дърва. Мишлето носело вода, палело огъня и слагало масата, а наденичката била готвачка.

Ала дяволът седи ли мирно?! Един ден птичето срещнало пътьом една друга птица, разказало й как е сполучило в живота и се похвалило, че я кара много добре. Същата тази птица му се присмяла и го нарекла „горкият наивник“, който вършел най-черната работа вкъщи, докато двамата му другари „наистина я карали добре“.

Заштото мишлето, след като стъкмявало огъня и донасяло водата, се прибирало в стаичката си да си почине, докато станело време да се слага масата. Наденичката се въртяла покрай тенджерите, гледала манджата да не загори, а като наблизело време за ядене, се пъхвала в тенджерата и се развъртала за малко из кашата или гювеча, намазнявала ги, посолява ги и яденето било готово. После се прибирало и птичето, оставяло товара си и всички сядали на масата да ядат, а след това си лягали с пълни коремчета и спели чак до сутринта. И така си живеели заедно доволно и щастливо.

На следващата сутрин, подучено от другата птица, птичето отказалось да отиде в гората, като рекло на мишлето и на наденичката, че достатъчно дълго им било слугувало, а те го правели на глупак. Било време да сменят ролите си и да я карат по друг начин. И макар че мишлето и наденичката го молели настойчиво, дяволът си бил свършил работата: птичето не отстъпвало, затова теглили жребий и на наденичката й се паднало да носи дърва, на мишлето — да стане готвачка, а птичето трябвало да носи вода.

И какво се получило после? Наденичката тръгнала за дърва, птичето запалило огъня, мишлете сложило гърнето да ври и зачакали само наденичката да се върне от гората и да донесе дървата за другия ден. Ала тя закъснявала и я нямало толкова дълго време, че другите двама се изплашили и птичето литнало, за да я пресрецне. Но видяло наблизо едно куче по пътя, което срещнало горката наденичка и тя

становала негова жертва — сграбчило я и лакомо я изяло. Завикало птичето срещу кучето, че това бил пладнешки грабеж, ала напразно. Кучето рекло, че я било взело за случайна скитница, която била лесна плячка за всекиго.

Натъжило се птичето, взело дървата, литнало към къщи и разказало на мишлете какво видяло и чуло. Двете много скърбили, но накрая се спогодили да останат да живеят заедно.

После птичето започнало да подрежда масата, а мишлете се захванало да сготви яденето и искало да го приготви по същия начин, както правела по-рано наденичката — да се пъхне в тенджерата, да се развърти из гювеча, та да го подправи. Но като влязло в гърнето, не изтряяло и предало Богу дух.

Дошло птичето да вземе яденето, но никъде не намерило готвачката. Разбутало цепениците, викало и търсело навсякъде, но никъде не открило мишлете. В залисията птичето не забелязало, че огънят плъзнал по цепениците. И така избухнал пожар. Разтичало се птичето да донесе вода, но ведрото му цамбурнало в кладенеца, а и птичето с него, и тъй като не могло да се измъкне, се удавило.

Издание:

Братя Грим. Приказки. Том 3

Редактор: Величка Настрадинова

Коректор: Ева Егинлиян

Художествено оформление на книгата и илюстрации: Борис Стоилов

ИК „Хермес“, Пловдив, 1998

ISBN: 954-459-531-7

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.